

Kárpátaljai Hírmondó

XXII. évfolyam 3. (85.) szám, 2026. Ősz

Reviczky Gyula

Őszi remény

A nyár végső virága is lehull.
Az ég is ezt siratja: elborul.
E hervadás, e gyász úgy fáj neki!
Csak hullnak, egyre hullnak könnyei.

Fagyos mosollyal néz alá a nap,
S az égen olyan álmosan halad.
Nincs dal az erdőn, letarolt a rét;
Mért pazarolná fényét, melegét?

De amidőn vidám szüretelők
Felett halad, mosolygó képet ölt,
Miként ha szólna: „Vigan legyetek,
A hervadást úgyis megéritek!”

De véget ér a végső vígalom;
A szél süvít be ajtón, ablakon.
Azt mondja: „Nincs virág, meghalt a nyár!
Nem lesz derűs, meleg nap soha már!”

Lesz! Mert a föld csak alszik, nem halott,
Megtérnek napsugár, madárdalok.
És akárhányszor lesz még kikelet,
Rózsás napok, napfényes ég, meleg!

Ősz a Kárpátokban

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XXII. évfolyam, 3. (85.) szám
2026. Ősz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,

Városligeti fasor 44.

Telefon: 06-1-351-7770

E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:

Benza György,

a Kárpátaljai Szövetség elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda

E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit

E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

dr. Botlik József, dr. Dupka György,

dr. Szöllősy Tibor,

dr. Zubánics László,

Kovácsné Marton Erzsébet

Tördelés, nyomdai előkészítés:

GABOR
P R I N T

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006

HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:

11711034-20834951

Megjelenik negyedévente

1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta

a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból:

Olvassuk együtt! Szabó Zoltán: Költők gondja Magyarországon	3
Vers mindenkinek. Áprily Lajos: Fegyverszünet; Otthagytod a házat	4
Szervezeti élet. Kárpátaljai Találkozó Balatonföldváron	6
A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén	7
Dióhéjban. Rövid hírek	7
Aktuális. Ukrajna parlamentje állami szinten ismerte el és elítélte a kárpátaljai magyarok és németek 1944–1946 közötti elhurcolását	8
Ukrán–magyar ombudsmantálalkozó Kárpátalján	9
Csapi Széchenyi István Líceum: egy év haladék	10
Határok nélkül. Testvérvárosi megállapodást kötött Beregszász és Csepel	11
Kárpátaljai fiatalok is részt vettek a XII. Magyar Ifjak Világtalálkozóján	12
Hitélet. Megmaradni hitben, családban, közösségben	13
Böjte Csaba atya volt a beregszászi templombúcsú szónoka	13
Lélektől lélekig. Az összetartozás és a megmaradás jegyében	14
Feldolgozott énekek új köntösben	15
Évforduló. Rákóczi öröksége ma is megtartó erő	16
Ungvár monográfusára emlékeztek a várkapornában	16
Arasznai történelem. Dobó István emléke előtt hajtottak fejet Szerednyén	17
Mesélő romok – Kárpátalja várai a történelem visszfényében	18
Kárpátaljai sikertörténet. Így született a 11:55, Kárpátalja első niche parfüm márkája	19
Gratulálunk! Elismerések	20
Múltidéző. Szemelvények Nagybecskó múltjából	22
Korkép. Az önkéntes – Szöllősy Tibor írása	25
Fiatalokról fiataloknak. „Add tovább az áldást”	26
„Nagyon fincsi, nagyon jó” – Kárpátaljai ízek a közösségi médiában	27
Közelkép. Beszélgetés Pösze Andrea pedagógussal	28
Kultúrtáj. Színházi előadás Beregszászon	29
A beregszászi színház már készül a 2026–2027-es évadra	30
Összművészeti tábor Beregszentmiklóson	31
Örökségünk. „Kalandozás” a X. századi magyar határvédő közösség egykori lakóhelyén	32
Hagyományörző napok Mezőváriban	33
Díjjal ismerték el a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkart a VIII. Palóc Világtalálkozón	34
Szerkesztőségünk postájából. Nem túlzás mondani: hazajárunk Kárpátaljára	35
Szemelvények Kárpátaljai eseményekből	36
Művészet. Kiállítás az Ungvári Magyar Ház galériájában	39
Kárpátaljai festőiskola – a megújulás útján	39
A Kárpátaljai Hírmondó galériája. A csendről a harmóniáig – Válogatás Radvánszki Krisztina fotóiból	40

Címlapfotók: Szemere Judit, Makó András

Villasek Tibor: Ősz a patakparton

Szabó Zoltán

Költők gondja Magyarországon

Ha valaki céljaul tűzné ki, hogy a jelesebb magyar költők hazai utazásainak vonalait térképen tünteti fel, aligha maradna betöltetlen folt. Költőink nemcsak politikai ösztönük helyességében, hanem utazásaik mennyiségében is lepálják más foglalkozású honfitársaikat. Pedig hivatásuk magyar neve: költeni, ülőfogalatlalosságra utal, a szó közönséges értelmében arra a helyváltoztatás nélküli tevékenységre, melyet a tyúk folytat, míg a tojásból csibe nem lesz.

Mennyit utaztak! Kazinczy Ferenc Visegrád és Esztergom között ázik: „ma eső esett, mely az utasnak mindig kedvetlen, ha nem éjjel jó, és hamar el nem fut”. Tihanyrévnél fáklya-fény mellett száll a hajóba, s ittas legények szövétnek mellett vezetik Szántódra, hol egy istenfi él, kit nem mulaszthat keblére ölelni. Jár Pannonhalmán, Egerben, Kassán, bejárja Nógrádot, Gömört és egész Erdélyt, erről könyvben be is számol. Kufsteinből Munkácsra menet, fogolyként utazza be Magyarországot nyugati szélétől a keletiig. Mikor Pozsonyba ér, újját megcsokolja, majd a földhöz érinti azt, üdvözlétül a haza földjének. Milyen nagy utakat tett meg ő maga, s mekkora utakat jártak be levelei, e fehér galambok, melyek Széphalomról szállnak fel, és hírt visznek arról, hogy az országban török, sivatag élet, pusztulás és elmék gyepesedése után foglalni akar az izlés is.

Csokonai végigvendégeskedi a Dunántúlt, verset kiált a tihanyi ekhónak, iskolát jöven-dől Somogyinak, a dámák farsangi diadaláról furcsa vitézi versezetet játszat Kaposvárt, s gondosan beszámol visszajöveteléről az Alföldön át.

Petőfi huszonhat évébe belefér a fél ország megismerése. Illetve: csaknem az egész ország megismerése. A versei alá írt helységnevekből egy igen figyelemreméltó értékű helységnevtárt lehetne összeállítani. Alig van hely Magyarországon, melyet be ne járt volna, s a

területet, melyet bejárt, egy legyezőformához hasonlítani. Forgója valahol a Kiskunságban van, egyik szára innen Pozsonyig, másik szára innen Segesvárig fut, pereme pedig a Kárpátok csipkés félköríve. Többnyire gyalog járta be e vidéket, két jó csikáján, vagyis az apostolok lován, valami fatális véletlen folytán rendszerint zimankós télben, havas esőben, gyakran betegen. Testében lázzal, bőrén a szél és az eső korbácsütéseivel, el-elfulladás, nem tudva, hol hál meg éjszakára. Többnyire pénz nélkül. A pompás tájak láttán dagadó kebel és a zsebben lapuló erszény még versében is ikerforgalmak lettek. De a lapuló erszény nem vette el a kedvét, hogy élvezze a vidék szépségeit, sőt a cigányok, napszámosok körében tett gyaloglások, a csárdák füstös gerendái alatt kipihent törődések csak közelebb hozták néphez és tájhoz; dicső, viszontagságos, pénztelen, igazi utazások ezek, méltók, hogy külön versben ünnepelje őket: „Ez már aztán az élet! / Az egész éven át / Föl és alá kószálom / A két magyar hazát”.

Ilyenféle gyaloglás Aranynak is kijut, mint-ha a lángelme kötelező élményéül írta volna elő a kor. E keserves útjaikon ugyancsak realiztikus személyes élményeket kaptak a hazáról, s ugyancsak éles emlékeket a tájról, mely az eső fátyla, a nap forrósága vagy a tél kódének szállongása alatt jelent meg a szemük előtt.

Később a huszadik század költőinek útja már nem ily romantikus-rongyos-cigányos, nem a vándorszínészé, hanem a tanaré. Ez kisebb megpróbáltatás a testnek, de tartós, szomorú élményeket ad a léleknek. Ilyen Juhász Gyula tanárkodása a magyar végeken vagy Babitsé Fogarason és Baján. Csak a század másikfajta költője, a költő, aki nem tanár, hanem újságíró, láthatta szabadjegyes kényelemből, gőzösről az Alföldet a főváros és a szülőföld között feltűnedező röpke vízióknak, mint Ady vagy Kosztolányi.

Szabó Zoltán: Szerelmes földrajz. A Nyugat kiadása, Budapest, 1942.

Petőfi-emléktáblák Kárpátalján

Petőfi Sándor 1847. júliusában, útban menyasszonyához Erdődre, Felső-Magyarország vidékét is bejárta. Útja során eljutott a Bereg vármegyéhez tartozó Badalóba is.

A Kárpátaljai Magyar Faluszövetség a szabadságharc költője előtt emléktáblával tisztelt, melyet a badalói református templom falán helyeztek el 1938-ban.

A fotón látható emlékjelen kívül még három tábla tisztelg a költő emléke előtt.

Petőfi Sándor második felső-magyarországi körútja során, 1847. július 11-én érkezett Ungvárra, és a Fekete Sas vendéglőben szállt meg. Ennek emlékére emeltette a fekete márványból készült, lanttal, karddal és papírral díszített domborműves emléktáblát a Gyöngyösi Irodalmi Társaság. Ez volt az

első Petőfi-emléktábla Kárpátalján, amelyet 1911. október 15-én avattak fel.

Beregszászban 1987. november 28-án avatták az első magyar vonatkozású emléktáblát, amelyet a szovjet hatóságok engedélyeztek. A tábla annak emlékére készült, hogy a városban járva Petőfi Sándor az Oroszlán fogadóban szállt meg 1847. július 12–13-án. A terrakotta domborműves Petőfi-emléktáblát a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub kezdeményezésére és szervezésében állították fel.

A munkácsi Petőfi-emléktábla a felső vár falán látható annak emlékére, hogy Petőfi Sándor 1847. július 12-én a várban járt. A domborműves emléktáblát Rákóczifalva ajándékozta Munkács városának 1997-ben.

Áprily Lajos

Fegyverszünet

A sorsom, vén ellenfelem
fehér zászlót békülve lenget.
Úgy küldi át fegyvertelen
követét: a nyárvégi csendet.

Apadt vizünk is vész után
felejtí záporok haragját:
átszűrve sűrű lomb-szítán
finom zenével zsong a nagygát.

Itt nincsenek hangos viták,
babonás, tiltó öv határol.
Csak a halott jezsuiták
járnak át a Kálváriáról.

Csak körte dobbant és batul,
amit az ősz már meglegyintett.
És milyen kritikátlanul
dalolnak itt a karcsú pintyek.

Fény hull, álomba szédítő.
Szúnyog-balet ring-leng a hőben.
És a ragadozó Idő
áll, mint az ölyv a levegőben.

Otthagysz a házadat

Hívó szél lebegteti
útra-kész hajódat.
Jelre vársz és otthagysz
parti házikódat.

Hóba bújt hegyek felől
hús ködök zavarnak.
Otthagysz a kertedet
télnek és viharnek.

Fűzes fürdőpartodon
sír a víz utánad.
Félelmetes tükre vár
sokhidas Dunának.

Fészekhez szokott madár,
romjáról a nyárnak
felszállsz sírva búcsuzó
költöző madárnak.

Durva kéz orozza el
szép paeoniáid.
Hernyózatlan állanak
ponyik-almafáid.

Törpe rózsatód felett
gyom nevel koporsót,
s messze onnan zúg az ár,
más vizek zenéje vár
s zúg tovább a sorsod.

Kárpátaljai Találkozó Balatonföldváron

A kárpátaljaiak hagyományos balatonföldvári találkozóját szeptember 11–13. között tartották a Riviéra Park Hotel szervezésében, a Kárpátaljai Szövetség Kezdeményező Bizottságának közreműködésével. Az idei találkozóra több mint százan érkeztek az anyaország különböző vidékeiről, Kárpátjáról és a diaszpórából is.

Péntek délután a résztvevőket Kovács Sándor Magyar Örökség díjas honismereti író, a Kárpátaljai Szövetség aktivistája üdvözölte, aki röviden felidézte a Kárpátaljai Találkozók történetét. Ezt követően nagy érdeklődést kiváltó vetített képes előadást tartott a hányatott sorsú kárpátaljai magyar emlékművekről. Az elhangzottakhoz hozzászólt Méhes László Mátyás, aki annak idején két ungvári köztéri emlékmű állításában, illetve újraállításában jelentős szerepet játszott.

Vacsora után Széchy Szabolcs pálinkabemutatója következett, majd baráti beszélgetésekre került sor.

Szombat délelőtt a Kezdeményező Bizottság szervezésében megtartották a Kárpátaljai Szövetség 39. közgyűlését, amelyen tisztújításra is sor került, valamint számos fontos kérdésben döntöttek.

Kárpátaljai Találkozó Balatonföldváron

A rendezvény az aknaszalatinaai születésű Mán Éva *Szerencse fel!* című könyvének bemutatásával folytatódott. A kötetet Ortutay Mária irodalomtörténész ismertette. A szerző felidézte könyve megírásának körülményeit.

Ezt követően dr. Botlik József történész *A magyar nemzet eltitkolt története Etelköztől Trianonig. A Nyugat hazugságai és árulásai* című legújabb könyvének I. kötetét mutatta be, és ismertette a már nyomdában lévő, Trianonnal foglalkozó második kötet tartalmát.

Ezután dr. Dupka György történész tartott vetített képes előadást '56/70: 1956 – A forradalom és szabadságharc visszhangja,

hatása Kárpátalján címmel, valamint sor került frissen megjelent könyvének bemutatására is. Dupka György köszöntötte az eseményen részt vevő mezőkaszonyi születésű 87 éves Szécsi Sándor egykori politikai elítéltet, az 1956-os mezőkaszonyi szovjetellenes csoport még élő tagját.

Ebéd után folytatódtak a baráti beszélgetések. A résztvevők, kihasználva a kellemes őszi időt, sétát tettek Balatonföldváron, ellátogattak a kilátóba, amelynek tornyából szép rálátás nyílik a tó egész medencéjére, hajókiránduláson vettek részt. Alternatív programként az illóolajok egészségre jótékony hatásaival ismerkedhettek Davidovics Zoltán és Hegedűs Kitty vezetésével.

Az érdeklődők a találkozó egész ideje alatt megtekinthették Balog Sándor ungvári művész festménykiállítását.

A Kárpátaljai Találkozó szombat esti záróprogramját, az ünnepélyes gálaestet dr. Kótyuk Erzsébet alelnök nyitotta meg. Köszöntő beszédet mondott Benza György elnök és Szemere Judit elnökségi tag, a Kárpátaljai Hírmondó főszerkesztője. Vacsora után zenés-táncos mulatság következett, a talpalávalót a Gipsy Kings Experience zenekar szolgáltatta. Volt tombolasorsolás is, amelyen sok értékes és érdekes nyeremény talált gazdára. A fődíj a szervezők felajánlásából egy két személyre szóló hosszú hétvége volt a balatonföldvári Riviéra Park Hotelben.

Vasárnap, hazautazás előtt Himinec Nándor kiskunlacházi református lelkipásztor tartott igehirdetést.

Tudósítónk

Fotók: Balogh József, Fuchs Andrea, Kovács Sándor, Szemere Judit

A Kárpátaljai Szövetség közgyűlésén

A balatonföldvári találkozó második napján megtartották a Kárpátaljai Szövetség 39. közgyűlését. Ezt megelőzően a szervezők az értesítő meghívóra érkezett jelentkezők körében tagsági felülvizsgálatot tartottak, amelynek során belépési nyilatkozatok kitöltésével frissítették a korábban nyilvántartott tagok névsorát, adatait és lehetőséget biztosítottak újabb tagoknak a Szövetségbe történő belépésére. Ennek a folyamatnak az volt célja, hogy a Kárpátaljai Szövetség (KSZ) jogilag és működésileg is tiszta, naprakész képet kapjon a tagságáról, valamint növeljék a közgyűlés határozatképességét. Megállapítást

következő összetételben: Széchy Szabolcs (a KSZ titkára), Pókos István (műszaki ügyvezető), Keresztény István (a KSZ debreceni csoportjának vezetője), dr. Botlik József, Füzesi Magda, Göncz Zsuzsanna, dr. Hartmann Eszter, dr. Jeszenszky Gábor, Kovácsné Marton Erzsébet, Méhes László, Ortutay Mária, Ötvös Sándor, Percz László, Szabóné Badik Doloresz, Szalipszki Endre, dr. Szöllősy Tibor, dr. Úr Viktor Roland, Varga Sándor, Zabolai Csekme Éva, Zsóka Enikő.

Döntöttek az éves tagdíj összegéről, amely 2027-től egységesen 5000 Ft lesz. Kovács Sándor elnökségi tag felolvasta a leköszönő dr. Seremet Sándor főtákar beszámolóját a Szövetség 2025–2026. évi tevékenységéről, amit a jelenlévők elfogadtak.

Tájékoztatót tartott a Hóvár Egyesület munkájáról dr. Úr Viktor Roland társelnök. A jelenlévők támogatták a Kárpátaljai Szövetség és a Hóvár Egyesület közötti együttműködési megállapodás megkötését.

Záróbeszédet tartott Benza György elnök, aki köszönetet mondott minden résztvevőnek, hogy a jelenlétükkel megtisztelték a hagyományos Kárpátaljai Találkozót, és részt vettek a Kárpátaljai Szövetség közgyűlésének munkájában. Elmondta azt is, hogy a megválasztott új vezetőség közös összefogásával még tartalmasabbá szeretné tenni a közel negyvenéves szövetség sokrétű tevékenységét, megerősíteni a jelenlegi ingatag pénzügyi helyzetét, biztosítani kívánja a *Kárpátaljai Hírmondó* további számainak megjelentetését.

Végezetül a jelenlévők egyperces néma főhajtással adóztak az elhunyt szövetségi tagok, illetve az orosz–ukrán háborúban elesett védők és kárpátaljai magyar katonák emlékének. A Kárpátaljai Szövetség 39. közgyűlése a *Himnusz* elnevelésével fejeződött be.

A Kárpátaljai Szövetség Elnöksége

nyert, hogy a megjelentek valamennyien kitöltötték a KSZ belépési nyilatkozatát.

A fórumon a jelenléti ívek alapján 102 tag regisztrált, de a későbbiekben további tagok is csatlakoztak.

Az egybegyűlteket Benza György, a Kárpátaljai Szövetség Kezdeményező Bizottságának elnöke köszöntötte, majd átadta a szót dr. Dupka György vezetőségi tagnak a közgyűlés levezetésére.

A levezető elnök indítványozására a szervezési kérdések ismertetése és a napirend elfogadása után jegyzőkönyvvezetőnek Kovács Sándort, hitelesítőkné dr. Kótyuk Erzsébetet és Kövér Katalint választották meg.

Ezt követően az alapszabály-módosítás keretében megszüntették a főtákar posztot, és újra bevezették az elnökhelyettesi tisztséget. A közgyűlésen egyhangúlag megválasztották az öttagú elnökséget, melynek tagjai: dr. Benza György elnök, dr. Kótyuk Erzsébet elnökhelyettes, dr. Dupka György, Kovács Sándor, Szemere Judit.

Az új Felügyelő Bizottságot Balogh József vezeti, a tagjai Fuchs Andrea és Kövér Katalin.

A 20 fős Tanácsadó Testületet (választmányt) is megszavazta a közgyűlés, a

Perecsenyben felavatták Ungvári Lajos szobrászművész emléktábláját

Ungvári Lajos Kossuth-díjas szobrászművész életműve előtt tisztelegtek szeptember 27-én Perecsenyben. A város szülöttjének domborműves emléktábláját a helytörténeti múzeum falán avatták fel, emellett a művész több alkotása is a múzeum gyűjteményébe került.

A kulturális program a Perecsenyi Városi Tanáccsal szemben található parkban kezdődött, ahol 2025 májusában már leleplezték Ungvári Lajos miniszobrát. Az eseményen részt vett Bacska

József, Magyarország ungvári főkonzulja, Mihály Gábor szobrászművész, Ungvári Lajos egykori tanítványa, Zubánics László, az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség elnöke, valamint a Kárpátok–Tisza Alapítvány képviselői.

Köszöntőjében Ivan Pohoriljak polgármester a város történelmi és kulturális emlékezetének megőrzését hangsúlyozta. Ungvári Lajos életútjáról és művészi munkásságáról Zubánics László

beszélt, Mihály Gábor pedig személyes emlékeit osztotta meg egykori mesteréről. Bacska József főkonzul az ilyen kezdeményezéseknek a közös kulturális örökség megőrzésében betöltött szerepét emelte ki.

A program a Perecsenyi Helytörténeti Múzeumban folytatódott, ahol felavatták Ungvári Lajos domborműves emléktábláját, amely a Kárpátok–Tisza Alapítvány és az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség támogatásával készült.

Az esemény alkalmából Ungvári Lajos több szobrászati alkotását is átadták a múzeumnak, így azok ezentúl az intézmény kiállítását gazdagítják.

Aranyérmet nyert egy kárpátaljai diák a Nemzetközi Kémiai Diákolimpián

Aranyérmet szerzett a Nemzetközi Kémiai Olimpián (ICHO 2026) Roman Kozak, az Ökörmezői kistérséghez tartozó Tarfalui (Holjatin) Líceum 10. osztályos tanulója. A kárpátaljai diák a több mint 90 országból érkezett 360 versenyző között bizonyult a legjobbnak az Üzbegisztánban, Taskentben megrendezett rangos megmérettetésen.

Az ukrán csapat további három tagja ezüstérmet szerzett a nemzetközi versenyen.

Forrás: Internet

Széljegyzet

Kárpátok – a levegőt is eladják?

Hónapok óta egyre hangosabb a tiltakozás a Kárpátok heggyerinceire tervezett szél erőművek miatt. Tavasszal alig hat nap alatt több mint 25 ezren írták alá a magashegységek védelmét követelő elnöki petíciót. A Róna-havason közben már zajlik az építkezés. A hegyre vezető út kialakításakor erdőt vágtak ki, a beszámolók szerint őserdőrést is.

Most pedig Volodimir Zelenskij a Kárpáti Nyolcak (C8) első találkozójaához kapcsolódó Kárpáti Gazdasági Fórumon maga mondta ki: egy 1,5 gigawattos kárpáti szélenergia-klaszter létrehozását tervezik, és a Kárpátok az Európai Unió energiaellátójává válhatnak. Ekkora kapacitás nagyjából 300 darab ötmegawattos turbinának felel meg.

Az emberben ilyenkor valami megroppan. Úgy, ahogy a fa reccsen, mielőtt ledől. Ennyi volt? Nincs visszaút? Tényleg eljutottunk oda, hogy a Kárpátokat már nem elsősorban erdőként, hegyként, élőhelyként, ott-honként látjuk, hanem gigawattban mérhető erőforrásként?

Háború van, az energetikai infrastruktúrát folyamatos támadások érik. Ukrajnának energia kell, erről aligha lehet vitatkozni. A kérdés nem az, hogy kell-e megújuló energia, hanem az: hová építjük, milyen áron, és ki fizeti meg ezt az árat.

Mert a szélturbina nem úgy érkezik a hegyre, mint egy madár. Út kell hozzá, nehézgép, sok-sok beton, vezeték, állomás...

A C8 saját deklarációja „alulról felfelé” építkező részvételt, a helyi közösségek támogatását, a Kárpátok egyedülálló élővilá-

gának, kulturális tájainak és a hegyi közösségek hagyományos életformájának megőrzését ígéri. Ugyanez a dokumentum új energiatermelő kapacitásokról és hálózati infrastruktúráról is beszél.

Nagy tervek, nagy szavak: energiabiztonság, függetlenség, beruházás, Európa...

Csak közben az, aki ott él, könnyen statisztává válik a saját táján. Egy kivezi tárgyalóasztal mellől a hegy – energetikai potenciál. Brüsszelszélből – zöld kapacitás. Egy befektető prezentációjában – megtérülés. De annak, aki reggel arra nyitja ki az ablakot, a hegy nem kapacitás. Az az otthona. Ott van a nagyapja kaszálója. Az erdő, ahol gyerekkora óta gombát szed. A patak, amelynek minden kanyarját ismeri. A vendégház, amelyből a család megpróbál megélni. Az a táj, amelyben szívesen gyönyörködik, miközben kirándul.

Különös dolog úgy beszélni „a helyi közösségek fejlődéséről”, hogy közben alig hallani magukat a helyi közösségeket. Mit kapnak ők cserébe? Munkahelyeket? Olcsóbb energiát? Biztosabb megélhetést? És ha igen: milyen áron? Kinek térül meg a beruházás, és kinek marad a számla? Ha egyszer megváltozik a táj, ki adja vissza?

Egy beruházás megtérülését ki lehet számolni Excelben. De egy hegyoldal, egy évszázadok alatt kialakult táj nem üzleti projekt. Nincs rajta „visszaállítás” gomb.

Ha a Kárpátokból üzleti terv lesz, marad-e még hegyvidék azoknak, akiknek ez nem befektetés, hanem otthon? Vajon marad-e még levegő, amit nem áraztunk be?

Simon Rita

Forrás: KISZÓ

Fotó: Michael Dorohovich

Ukrajna parlamentje állami szinten ismerte el és elítélte a kárpátaljai magyarok és németek 1944–1946 közötti elhurcolását

Kárpátalja- és Magyarország-szerte nagy érdeklődést váltott ki az Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának szeptember 3-án elfogadott Rendelkezése, amely hivatalosan is elismerte és elítélte a kárpátaljai magyarok és németek 1944–1946 közötti elhurcolását. Az Ukrajnai Magyar Demokrata Szövetség és a Szolyvai Emlékparkbizottság közös Nyilatkozatban történelmi jelentőségűnek nevezte és üdvözölte az ukrán parlament Rendelkezését.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség ugyancsak Nyilatkozatot fogadott el a Rendelkezéssel kapcsolatban, és üdvözölte Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának határozatát, amelyben Ukrajna parlamentje állami szinten ismerte el a szovjet katonai közigazgatás által Kárpátalja polgári lakossága ellen elkövetett tömeges elnyomást.

Felkértük Zubánics László történészt, hogy ossza meg a Rendelkezéssel kapcsolatos gondolatait lapunk olvasóival.

Elsősorban szimbolikus lépésről van szó,

lévén, hogy a málenkij robotnak már egyetlen kárpátaljai túlélője sincs közöttünk, illetve maga a dokumentum azon túl, hogy elismeri és elítéli ezeknek az eseményeknek a tényét, valamint ezek következményeit, nem jár más jogkövetkezménnyel.

Ennek a határozatnak az elfogadása, illetve előkészítése nem most kezdődött, azonban valamiért a korábbi összehívású Legfelsőbb Tanácsokban a politikai környezet nem volt alkalmas arra, hogy a dokumentum megszülessen. Ismerve a parlamenti „boszorkánykonyhát”, nem mellékes, hogy egy-egy dokumentum elfogadása milyen belső hátszéllel rendelkezik.

2025 májusában Ruszlan Sztefancsik, az ukrán házelnök Budapesten járt a parlamenti elnökök konferenciáján, s a kísé-
róprogramok között felkereste és koszorút helyezett el a málenkij robot budapesti emlékművénél. A magyar fővárosban tartott sajtótájékoztatója során Ruszlan Sztefancsik fontosnak nevezte, hogy a kárpátaljai magyarok és németek ellen a szovjet hatóságok által elkövetett retorziók elismerése és elítélése hivatalos szinten is megerősítést kapjon. Nem sokkal később az egyik kárpátaljai honatya betérjesztésében a parlament honlapján meg is jelent a határozattervezet, azonban az ügyben közel egy évig semmi nem történt.

Ekkor kapcsolódott be újra az ügybe Fegyir Sándor, Ukrajna magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, s szinte követhetetlenül felgyorsultak az események. Nem csupán betérjesztésre került az új határozattervezet, de azt rekordgyorsasággal el is fogadta a parlament. Mindenképpen jelzésértékű, hogy a szavazásnál a jelenlévő képviselők kizárólag az „igen” gombot nyomták meg (mind a 261 honatya).

A pozitív hátszél mellett azzal is tisztában kell lenni, hogy „A nemzeti kisebbségekről (közösségekről) Ukrajnában” című

2023. évi törvény többek között előírja egy kisebbségvédelmi cselekvési terv kidolgozását, amely 2027-ig meghatározza, hogy milyen törvényeket kell elfogadni a kisebbségi jogok további biztosítása, illetve megerősítése érdekében. A nevezett cselekvési terv egyik alpontja arra sarkallja az ukrán kormányzatot, hogy 2027 végéig a mai Ukrajna területén korábban élt valamennyi nemzeti kisebbség esetében a velük szemben elkövetett retorziók, deportálások, internálások és kényszer munkák ügyében a parlament megfelelő döntést, azaz az elkövetett

cselekményeket elismerő és elítélő határozatot hozzon.

Egyébként ez a cselekvési terv szerves része lett Ukrajna EU-integrációs folyamatainak, illetve az idén júniusban kidolgozott ukrán–magyar kormányközi megállapodásnak is. Vagyis a megállapodáshoz közvetve az is hozzátartozik, hogy a múltat megfelelő módon értékeljék. Egyébként volt egy hasonló lépés, amelyik a gagauzokkal foglalkozott idén tavasszal, de a kárpátaljai magyarok és németek ügye mindenképpen emblematis. Elsősorban azért, mert a továbbiakban az ukrán és a helyi történetírásba, valamint a kollektív emlékezetbe is bekerülhet a kárpátaljai atrocitások ténye.

Számunkra szimbolikus lépés, hogy az állam, amelyben élünk, mint olyan elismerje ezeket az atrocitásokat, ezáltal pedig akár bekerülhessenek a hivatalos ukrán történetírásba is, a tankönyvekbe és a kollektív emlékezetbe is. Annál is inkább, hogy most Ukrajnában nagyon fontos az úgynevezett nemzeti panteon témája. Mind a holokauszt 1944 tavaszán, mind pedig a málenkij robot 1944 novemberében egy olyan eseménysor, amely a kárpátaljai magyarság 20. századi történelmében fontos helyet foglal el, függetlenül attól, hogy elszenvedőik közül már senki sem él.

Zubánics László történész

Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának rendelkezése

Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának nyilatkozata a szovjet katonai közigazgatás által 1944–1946 között Kárpátalján elkövetett bűncselekmények elismeréséről és elítéléséről

Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa kifejezi elvi álláspontját azokkal az 1944–1946-os években Kárpátalján történt tragikus eseményekkel kapcsolatban, amelyek a szovjet katonai közigazgatás létrehozásához és a régió későbbi kényszerű szovjetizálásához kapcsolódnak. 1944 őszén, a magyar és német csapatok visszavonulása után Kárpátalja területe azonnal a szovjet katonai közigazgatás ellenőrzése alá került. Ebben az időben a szovjet katonai közigazgatás az NKVD és a SMERS szervei és tisztviselői közreműködésével az úgynevezett munkatáborokba való „mozgósítás” ürügyével tömeges, jogellenes letartóztatásokat hajtott végre a 18 és 50 év közötti kárpátaljai civil férfilakosság körében. Kárpátalja több ezer békés lakosát bírósági ítélet nélkül deportálták a GULAG-rendszer koncentrációs táborába.

Ukrajna, mint a jogállamiságot elismerő és a totalitarizmus minden megnyilvánulását elítélő demokratikus állam, erkölcsi kötelességének tartja:

– hivatalosan elismerni a szovjet katonai közigazgatás által a magyar nemzeti-ségű polgári lakosság ellen 1944–1946 között elkövetett tömeges elnyomás tényét, az úgynevezett „málenkij robotot”, valamint a Kárpátalja német nemzetiségű lakossága ellen elkövetett elnyomást, mint a kommunista totalitárius rezsim által elkövetett bűncselekményeket.

A jelen rendelkezés a jóváhagyásának napján lép hatályba.

Elfogadva 2026. szeptember 3-án

Ruszlan Sztefancsik, Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának elnöke

Ukrán–magyar ombudsman-találkozó Beregszászban

Beregszászban találkozott Dmitro Lubinec, az ukrán parlament emberi jogi biztosa és Juhász Imre, Magyarország alapvető jogok biztosa. A látogatásról Babják Zoltán, a Beregszászi kistérség polgármestere számolt be. Közlése szerint a két ombudsman először a Beregszászi Kossuth Lajos Líceumba látogatott, ahol pedagógusokkal és diákokkal beszélgettek, és betekintést kaptak az ukrán és magyar nyelvű oktatási környezet mindennapjaiba. A delegáció ezt követően a Hősök terén emlékezett meg az Ukrajna védelmében elesettekről. A résztvevők közös imával, néma főhajrással és virágok elhelyezésével tisztelegtek az áldozatok emléke előtt.

A program a Beregszászi Városi Tanács épületében zárult, ahol a polgármester beszámolója szerint Ukrajna, Magyarország és az Európa Tanács képviselőinek részvételével háromoldali találkozót tartottak.

A beregszászi egyeztetés az ukrán és a magyar ombudsmani intézmény között korábban megkezdett párbeszéd folytatása. Dmitro Lubinec és Juhász Imre júliusban Ungváron tárgyalt egymással, ahol kiemelten foglalkoztak a kárpátaljai magyar közösség jogaival, valamint a kulturális, nyelvi és vallási identitás megőrzésével. Akkor abban is megállapodtak, hogy szeptemberben újabb kölcsönös látogatásokkal folytatják az együttműködést.

Babják Zoltán szerint különös jelentősége van annak, hogy a mostani találkozóhoz Beregszász adott otthont, ahol különböző nemzetiségű, nyelvű és kulturális hátterű közösségek élnek egymás mellett. A polgármester a párbeszéd, a kölcsönös tisztelet és az együttműködés fontosságát hangsúlyozta.

Kárpátaljai iskolákban vizsgálták a magyar nyelvű oktatás feltételeit

Kárpátaljai oktatási intézményeket kerestek fel közös monitoringlátogatás keretében Dmitro Lubinec, az ukrán parlament emberi jogi biztosa és Juhász Imre, Magyarország alapvető jogok biztosa szeptember 22-én. A látogatások középpontjában a magyar nyelvű oktatás feltételei és a nemzeti közösségekhez tartozó gyermekek jogainak biztosítása állt.

Lubinec közlése szerint a munkában egyszerre három monitoringcsoport vett részt. Az ő csoportja a Munkácsi 3. Sz. II. Rákóczi Ferenc Középiskolát és a Beregszászi Kossuth Lajos Líceumot kereste fel. A két intézményben összesen 815 diák tanul magyar nyelven, miközben az ukrán és az angol nyelvet is oktatják.

A monitoringcsoportok azt vizsgálták, milyen körülmények között zajlik az oktatás, hogyan szervezik meg a tanítási folyamatot, valamint miként biztosítják a gyermekek magyar nyelvű

tanuláshoz való jogát. A látogatások során intézményvezetőkkel, pedagógusokkal és diákokkal is beszéltek.

A másik két csoport további kilenc oktatási intézményt keresett fel, többek között Fornos, Tiszabökény, Tiszakeresztúr, Nagyszőlös, Csap, Nagydobrony, Bányú és Gut településeken.

Lubinec szerint a látogatások során azt is megvizsgálták, hogyan érvényesül egymás mellett a gyermekek anyanyelven történő oktatáshoz való joga és az államnyelv ismeretének követelménye. A meglátogatott intézményekben ukránul oktatják többek között az ukrán nyelvet és irodalmat, Ukrajna történelmét, valamint Ukrajna védelmét.

A monitoringnap végén Ukrajna, Magyarország és az Európa Tanács képviselői háromoldali egyeztetést tartottak Beregszászban. Megvitaták a látogatások tapasztalatait, a kárpátaljai magyar közösség jogainak biztosítását és a további együttműködés lehetőségeit.

Lubinec következő lépésként közös magyarországi monitoringlátogatást javasolt az ukrán közösség jogainak vizsgálatára.

Közös főhajrá Szolyván

A közös múlt tragédiáira emlékezve, ugyanakkor a párbeszéd és az együttműködés fontosságát hangsúlyozva hajtott fejet Szolyván a magyar és az ukrán ombudsman. Juhász Imre, Magyarország alapvető jogok biztosa és Dmitro Lubinec, az ukrán parlament emberi jogi biztosa kárpátaljai látogatásuk első állomásaként kereste fel a Szolyvai Emlékparkot, ahol közösen helyezték el az emlékezés koszorúit a sztálini megtorlások, deportálások és táborok áldozatainak emlékére.

A megemlékezésen az elhurcolt kárpátaljai magyarok, németek és ukránok előtt egyaránt tisztelegtek. Különös aktualitást adott az eseménynek, hogy az ukrán parlament a közelmúltban hivatalosan is elismerte és elítélte a szovjet katonai közigazgatás által 1944 és 1946 között Kárpátalján elkövetett bűncselekményeket, köztük a magyar és német lakosság tömeges elhurcolását.

– Minden ilyen közös megemlékezés azt mutatja, hogy van lehetőség együtt gondolkodni és a jövőt együtt építeni – hangsúlyozta Juhász Imre. Arról is beszélt, hogy ukrán kollégájával nem ez az első alkalom, amikor közösen emlékeznek és koszorúznak. Hozzátette: Magyarország és Ukrajna kapcsolatát az elmúlt években több vitás kérdés is terhelte, ugyanakkor azon dolgoznak, hogy a két ország közötti viszony rendeződjön és természetes mederbe kerüljön.

Dmitro Lubinec hangsúlyozta, hogy a szolyvai megemlékezés ismét rámutat: Ukrajna és Magyarország történelmének számos közös tragikus fejezete van. Köszönetet mondott az emlékpark fenntartóinak is azért, hogy évtizedeken keresztül őrizték az áldozatok emlékét, és ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy sorsuk ne menjen feledésbe. – Mindent megteszünk azért, hogy ilyen tragédiák soha többé ne ismétlődhessenek meg – fogalmazott.

A történelmi egyházak képviselői ökumenikus imádsággal emlékeztek meg a sztálini diktatúra áldozatairól. Zán Fábán Sándor, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke személyes érintettségéről is beszélt.

– Úgy állok itt, mint akinek a nagyapja ebben a szolyvai lágerben járt, és akinek a neve az elhunytak között szerepel. A 92 éves édesanyám ma is gászolja. Hajtsuk meg fejünket és imádkozzunk! – fogalmazott.

A megemlékezés hangulatához a Kárpátaljai Akadémiai Népi Kórus, valamint a Zöld Ág és a Nefejejs énekharmonika is hozzájárult.

Az esemény végén a résztvevők a Szolyvai Emlékpark központi emlékművénél, az úgynevezett siratófálnál helyeztek el virágokat és mécseseket. Az emlékpark feketé márványtábláira eddig több mint 12 ezer kárpátaljai magyar és más nemzetiségű áldozat nevét vésték fel. A közeljövőben az újabb kutatások eredményei alapján további mintegy 1500 névvel egészítik ki a névsort.

Tudósítók

Lapunk előző számában Zubánics László, az Ukrainai Nemzeti Kisebbségek Társadalmi Szervezeteinek alelnöke arról tájékoztatta olvasóinkat, hogy a kárpátaljai magyar oktatás líceumreform előtt áll. Alábbi publikációinkban a Csapi kistérség magyarságának oktatási gondjaiba nyújtunk betekintést.

Csapi Széchenyi István Líceum: egy év haladék...

Felmerült annak a veszélye, hogy a Csapi kistérség magyar tantervű líceum (középiskola – a szerk.) nélkül marad, mivel az intézmény optimalizálása címszó alatt megszavazott tanácsi határozat értelmében a Csapi Széchenyi István Líceum idén már nem fogadhatta volna a 10. osztályba jelentkezők kérvényét. Az ügy kapcsán a szülők néhányszor már tartottak értekezletet, de mivel nem kaptak megnyugtató írásbeli választ, jogással konzultálva kollektív beadványokat fogalmaztak meg, amelyeket eljuttattak a városi, illetve a megyei illetékesekhez, így álltak ki a középfokú magyar oktatás mellett. Majd július 29-én egy újabb találkozóra került sor a szülői közösség és a Csapi Városi Tanács illetékes képviselőinek részvételével, hogy a kialakult helyzetet a törvénynek megfelelően, a nagy múltú tanintézmény tanulói, pedagógusai és a szülők számára megnyugtatóan rendezzék. Valerij Szamardak polgármester megköszönte a tanárok és a szülők bölcsességét.

– A líceum folytatja a működését. Senki sem mondta, hogy nem marad meg, a reform, az átmeneti időszak nézeteltéréseket okozott, de miután minden információt megosztottunk a szülőkkel és pedagógusokkal, mindenki megértette, hogy a líceum minimum 2027. szeptember 1-ig folytatja a munkát. Eddig tart az átmeneti időszak. Mi lesz ezután? Biztos vagyok abban, hogy eljön a győzelem, sok szülő és gyermek hazatér, a líceum a törvénynek megfelelően Széchenyi István Líceum marad.

A líceum igazgatósága az ígéreteknek megfelelően augusztus 5-én megkapta a rendeletet, amely értelmében 2027. szeptember 1-jéig nem minősítik le az intézményt gimnáziummá (Ukrainában ez a fogalom általános iskolát jelent – a szerk.), és idén átvehetik a 10. osztályba jelentkezők kérvényeit.

– A 10. osztály, amelyről a vita folyt, hogy hol legyen, az iskolában marad, a diákok itt fognak tovább tanulni, a Csapi Széchenyi István Líceum tanulói lesznek. Ez a legfontosabb! A legfőbb cél a csapi középiskolai oktatás megőrzése, hogy a csapi magyar gyermekek anyanyelvükön fejlessék be a középiskolát. Az oktatási reform továbbzajlik, és sajnos úgy tűnik,

hogy a létszám alapján az iskolánk gimnáziumi kategóriába lesz sorolva, ha addig nem változik semmi. Jelenleg nem tudjuk megoldani, hogy egy évfolyamon 48 gyerek legyen. Csak imádkozni tudunk, hogy a magyar–ukrán kapcsolatok úgy alakuljanak, hogy a 2027-ben beinduló líceumokkal kapcsolatos törvényeket is valahogy a nemzeti kisebbségek jogaihoz, érdekeihez közelítsék – mondta Maha László igazgató.

Béres Attila, a szülői tanács elnöke úgy fogalmazott, hogy amit a városvezetés megígért, teljesítették, és az benne van a rendeletben.

– Ezt az egy évet megnyertük a szülők és a tanárok összefogásával. Reménykedünk abban, hogy ezalatt változnak a jogszabályok. Vannak biztató jelek, és mivel ez már nem helyi szinten fog eldőlni, hanem magasabb

fórumokon folynak a tárgyalások, nagyon számítunk arra, hogy az érdekeink képviselője megvalósul megyei, országos és országok közötti szinten. Nem a mi iskolánk az egyetlen, amelyet érint ez a probléma. Keresni fogjuk a párbeszéd lehetőségét, ahogy eddig is, mert a törvény adta keretek közötti párbeszédben hiszünk. Most is meglelt az eredménye. Nehéz folyamat volt, de megérté. Sikertől elérni, hogy szülessen egy olyan döntés, ami pillanatnyilag kielégítő. De igyekezzünk további lehetőségeket találni, és bízunk abban, hogy a két ország közötti kapcsolat alakulása kedvező lesz a magyar és más kisebbségek nyelvén oktató iskolák számára. Nagyon előremutató, hogy az ukrán miniszteri kabinet 2026. július 15-én elfogadta azt a kormányrendeletet, amely kivételt biztosít a kis

létszámú iskolák számára az állami finanszírozás szigorú létszámkritériumai alól, amennyiben az oktatás az Európai Unió valamely hivatalos nyelvén (így magyarul is) folyik. A kiállításunkkal reményt adtunk más iskoláknak is, hogy így is lehet – párbeszédrel, a jogi háttér ismeretében, kitartással – eredményt elérni. A szülők támogatása megvan, erre a továbbiakban is szükség lesz. Nem valaki ellen, hanem a saját jogaink megvédése érdekében. Ez az iskola a miénk, érzelmi kötődésünk van hozzá. A nagyszüleink itt kezdték a tanulmányaikat, sokan két kezükkel építették ezt az iskolát, a gyerekeik is egy szép iskolába jártak, az ő gyerekeik pedig már a harmadik generáció, amely itt tanul – mondta Béres Attila, kiemelve a szülők és a pedagógusok kitartását, a jogi képviselő és a média segítségét, valamint méltányolta a városvezetés tárgyalási készségét és a meghozott döntését.

R. V.

Szeptembertől kötelező az angol az ukrainai óvodákban

2026. szeptember 1-jétől kötelezővé vált az angol nyelv tanítása az óvodákban az 5–6 éves gyermekek számára. Az Ukrán Oktatási Minisztérium tájékoztatása szerint az új szabályozás az óvodai nevelésről szóló törvény alapján lépett életbe, és valamennyi nagycsoportos korú gyermeket érint.

A minisztérium közlése szerint az intézkedés célja, hogy az idegen nyelvi nevelés már óvodás korban, szervezett keretek között jelenjen meg az oktatásban.

Az oktatást nem kizárólag az óvodapedagógusok végezhetik. Azok a nevelők, akik rendelkeznek megfelelő végzettséggel, maguk is tarthatnak angolórát, de a jogszabály lehetővé teszi magániskolák, egyéni vállalkozók, valamint általános és középiskolák angoltanárainak bevonását is. Ha egy településen vagy közösségben nincs megfelelő angoltanár, a foglalkozásokat távoktatásban is megtarthatják. Ebben az esetben az óvodapedagógus a gyermekekkel marad a csoportszobában, az angoltanár pedig online kapcsolódik be a foglalkozásba.

A nyelvtanulás célja azonban ebben az életkorban nem a magas szintű nyelvtudás megszerzése. Az elsődleges cél az, hogy felkeltsék a gyermekek érdeklődését az angol nyelv iránt, megmutassák nekik, mire használható, valamint olyan alapvető ismereteket adjanak, amelyekre később az iskolában építhetnek.

A kárpátaljai óvodákban már korábban is több helyen megjelent a játékos angoloktatás. A beregszászi Frangepán Katalin Gimnázium bázisóvodájában tartott módszertani szemináriumon például játékos módszerekkel mélyítették a gyermekek angol nyelvi ismereteit.

Testvérvárosi megállapodást kötött Beregszász és Budapest XXI. kerülete, Csepel

Újabb magyarországi partnerrel bővítette testvérvárosi kapcsolatait Beregszász: Babják Zoltán, Beregszász polgármestere közlése szerint Csepelen aláírták a Budapest XXI. kerületével kötött testvérvárosi megállapodást. A további együttműködésben elsősorban az oktatás és a szociális védelem kap hangsúlyt.

A találkozón Borbély Lénárd csepeli polgármesterrel és a képviselő-testület tagjaival a két település közötti további együttműködés lehetőségeiről egyeztettek. A beregszászi fél köszönetet mondott Csepelnek azért a támogatásért, amelyet a háború kezdete óta nyújt a Beregszászi kistérségnek.

A közlés szerint a XXI. kerület humanitárius segítséget biztosított a közösségnek, az idei évben pedig beregszászi gyermekek számára teremtett lehetőséget arra, hogy csepeli táborokban pihenjenek. A látogatás során kiemelték azt is, hogy Csepelen kétnyelvű, magyar–ukrán gimnázium működik, ahol az Ukrajnából érkezett gyermekek állami támogatással tanulhatnak.

A beregszászi delegáció csepeli tartózkodása során olyan helyi lakosokkal is találkozott, akik korábban Beregszászban éltek.

Tudósítónk

Kárpátaljai fiatalok is részt vettek a XII. Magyar Ifjak Világtalálkozóján

Nagykőrös adott otthont a XII. Magyar Ifjak Világtalálkozójának (MIVIT), amelyen a Kárpát-medence mellett a világ számos pontjáról – többek között Dél- és Észak-Amerikából, Ausztráliából, valamint Európa különböző országaiból – érkeztek magyar fiatalok július 13–19. között. A rendezvény célja idén is az volt, hogy erősítse a nemzeti összetartozás érzését, új barátságok és kapcsolatok szülessenek, valamint a résztvevők közösen fedezzék fel a magyar történelem, kultúra és hagyományok értékeit.

A nagykőrösi egyhetes programsorozat változatos kulturális, közösségi és szabadidős programokat kínált. A résztvevők ellátogattak Bugacra és az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkba, ahol megtekintették a Feszty-körképet, majd Kecskemét történelmi belvárosával, valamint Tiszakécske természeti értékeivel is megismerkedtek. A hét során Nagykőrös városának nevezetességeit, az Arany János Kulturális Központot, valamint a Richter Safari Parkot is felkeresték, emellett borkóstoló, sportprogramok és közösségi estek is színesítették a találkozót.

A kulturális programok mellett kiemelt szerepet kaptak a közösségépítő vetélkedők, a táncbázis, a közös főzés, a színházi előadás, valamint a magyar hagyományokat bemutató programok. A résztvevők megismerkedhettek egymás szülőföldjének

gasztronómiai és kulturális sajátosságaival, miközben a különböző országokból érkezett magyar fiatalok személyes tapasztalataikat is megosztották egymással.

A rendezvény szakmai csúcspontját a Magyar Ifjak Világtalálkozójának konferenciája jelentette, amelynek keretében elfogadták és hitelesítették a Részvételi

Nyilatkozatot. A vasárnapi református istentiszteletet követően a résztvevők emlékekkel és új barátságokkal gazdagodva tértek haza.

Telinger Jázmin a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Hallgatói Önkormányzatának képviselőjeként vett részt az eseményen. Elmondta: „Részvevőként nagyon pozitívan értékelem az idei MIVIT-et. Már az első naptól kezdve rendkívül jó hangulat uralkodott, a szervezők

pedig változatos és tartalmas programokat állítottak össze. Egyetlen percünk sem volt unatkozni, hiszen mindig történt valami érdekes – előadások, közösségi programok, beszélgetések és csapatépítő foglalkozások váltották egymást. Kárpátaljáról összesen 17-en vettünk részt a rendezvényen, és mindannyian rengeteg élménnyel gazdagodtunk. Ez az egy hét nemcsak kikapcsolódást jelentett számunkra, hanem valódi közösségi élményt is adott. Nagyon sok új barátság született, számos különböző helyről érkező fiatallal ismerkedtünk meg, akikkel értékes beszélgetéseket folytattunk és tapasztalatot cserélünk. Jó volt megismerni mások gondolkodását, véleményét és azt, hogy ők hogyan látják a világot. Számomra a MIVIT egyik legnagyobb értéke az volt, hogy összehozta a különböző közösségekből érkező magyar fiatalokat. Olyan kapcsolatokat sikerült kialakítanunk, amelyek remélhetőleg a rendezvény után is megmaradnak. Ez az egy hét rengeteg pozitív élményt, új ismeretséget és felejthetetlen emléket adott, ezért nagyon örülök, hogy részese lehettem. Már alig várjuk, hogy jövőre újra találkozhatunk azokkal, akikkel most megismerkedtünk, és még egyszer egy csodálatos hetet töltsünk el együtt.”

A Magyar Ifjak Világtalálkozója ismét bizonyította, hogy a földrajzi távolságok ellenére a világ magyarságát továbbra is erős közösségi kötelék, közös nyelv, kultúra és hagyomány kapcsolja össze. Az egyhetes rendezvény nemcsak maradandó élményeket, hanem hosszú távú kapcsolatokat és új együttműködések alapjait is megteremtette a részt vevő fiatalok számára.

Lőrinc Ingrid

Megmaradni hitben, családban, közösségben

Immár harmincegyedik alkalommal szervezte meg a Kárpátaljai Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) a Megmaradni Görögkatolikus Ifjúsági Találkozót, amely évtizedek óta a Beregszászi Esperesi Kerület fiataljainak egyik legfontosabb nyári közösségi eseménye. Az idei programsorozatnak a Karácsvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum adott otthont. A rendezvény ezúttal is a hit elmélyítését, a családi értékek megerősítését, a nemzeti identitás ápolását és a közösségépítést állította középpontba, miközben a szervezők változatos kapcsolódási lehetőségekről is gondoskodtak.

A megérkezést és ismerkedést követően már az első napon közös kirándulásra indultak a résztvevők a nagyszülősi Fekete-hegyhez, ahol a nyári hőségben fürdőzés és kötetlen együttlét várta a fiatalokat. Az esti órákban udvari játékok, valamint táncház teremtett vidám, felszabadult hangulatot, amely tovább erősítette a közösségi összetartozás élményét.

A találkozó központi témája ezúttal a család volt. Az előadásokat Ábrány Krisztián áldozópap tartotta, aki őszintén szólt a fiatalokhoz a családi élet értékeiről, a felelősségről és a keresztény ember hivatásáról. Az előadásokat követő kiscsoportos beszélgetések lehetőséget adtak arra, hogy a résztvevők megosszák egymással saját gondolataikat, tapasztalataikat, kérdéseiket, miközben új ismeretségek és barátságok is születtek.

A lelki programok ugyancsak meghatározó részét képezték a három napnak. A közös imádságok, a Szent Liturgiák és

a gyónási lehetőség mind hozzájárultak ahhoz, hogy a fiatalok közelebb kerüljenek Istenhez, ugyanakkor egymáshoz is. Többen úgy fogalmaztak: a találkozó valódi lelki feltöltődést jelentett számukra, amelyből a hétköznapiak során is erő meríthetnek.

Közösségi élményekből sem volt hiány. A kirándulás, a sport- és szabadidős programok, az esti játékok és a táncházak mind azt szolgálták, hogy a résztvevők felszabadultan tölthessenek együtt időt, és megtapasztalják a keresztény közösség örömeit. Még a rendezvény idején kialakult vihar okozta nehézségek sem tudták beárnyékolni a találkozó hangulatát, a fiatalok alkalmazkodása és összefogása ismét bebizonyította a közösség erejét.

Lődár Jenőtől, a GISZ elnökétől megtudtuk, hogy amikor több mint három évtizeddel ezelőtt útjára indították a Megmaradni Ifjúsági Találkozót, a rendszerváltást követő gazdasági nehézségek és az erősödő elvándorlás közepette azt tűzték ki célul, hogy segítsék a kárpátaljai fiatalokat a szülőföldjükön való megmaradásban. Fontosnak tartották, hogy hívő, közösségben élő embereké váljanak, akik Kárpátalján képzelik el jövőjüket. Mint hangsúlyozta, az elmúlt évtizedek során a körülmények ugyan sokat változtak, ám a küldetés változatlan maradt. A háború következtében a

családok ma talán még nehezebb helyzetben vannak, ezért különösen fontos olyan közösségeket építeni, amelyek hitet, reményt és megtartó erőt adnak a fiataloknak. A GISZ célja ma is az, hogy segítsen nekik helyben megtalálni életük útját, legyen szó a családalapításról, a munkáról vagy a hitben való megmaradásról.

A háromnapos együttlét ismét bizonyította, hogy a Megmaradni Ifjúsági Találkozó jóval több egy nyári tábornál: olyan lelki és közösségi alkalom, amely évről évre megerősíti a kárpátaljai görögkatolikus fiatalokat hitükben, magyarságukban és abban az elhatározásban, hogy a nehézségek ellenére is érdemes közösségben, egymást támogatva építeni a jövőt.

A program a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósult meg.

Kósa Eszter

Hitből merítették reményt a kárpátaljai fiatalok

A Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet éves programjának egyik legnagyobb volumenű eseménye, a KRISZ-hét idén július 27. és augusztus 1. között került megrendezésre. Az alkalomnak a Nagyberegi Református Líceum adott otthont. A hét központi témája a „Valami régi, valami új, valami örök” volt. Ennek legfontosabb üzenete, hogy nem minden régi dolog rossz, és nem minden új dolog jó, ugyanakkor van valami, ami örök: Isten igazsága. Ez az, ami maradandó még ebben a rohanó, folyamatosan változó világban is. Az alkalmon több mint száz fiatal vett részt Kárpátalja számos településéről.

A résztvevőket egész héten tartalmas és változatos programok várták. Minden reggel áhítattal kezdődött a nap, amely során olyan megváltozott életeket tanulmányoztunk, mint amilyen Pálé, Péteré és Timóteusé. Ezt követően minden délelőtt előadások hangzottak el különböző lelki témákban. Szó esett a családukból hozott mintákról és lelki örökségünkről, a megtérésről és a tudatos keresztyén életéről, a Lélek gyümölcseiről, valamint a szolgálatról mint

életformáról. Az előadások után a fiatalok korosztályok szerint kialakított kiscsoportokban beszélhették meg a hallottakat, ami segítette, hogy őszintén megosszák gondolataikat, feltegyék kérdéseiket és közösen keressék a válaszokat.

A délutáni program egy hosszabb szabadidős blokkal kezdődött, amely alatt mindenki megtalálhatta a számára legkedvesebb elfoglaltságot. Lehetőség nyílt különféle kézműves-foglalkozásokon való részvételre – többek között vászontáska- és üvegfestésre, gyöngyfüzésre, valamint levendulazsák készítésére –, emellett sportvetélkedők és az imaszoba csendes elvonulási lehetősége is várta a résztvevőket. A délutánok programját továbbszínesítették a rapid randi, a csapatversenyek, az „1 perc és nyersz”, valamint a „Szólj be a papnak!” alkalmak.

A szabadidős programokat mindennap evangelizáció követte. Ezek során egy lelki utat jártunk végig: az óember megöklésének szükségességétől az újjászületés fontosságán át a megszentelődés útján járásig. Hallhattunk az evangélium örömhíréről, arról, hogy mi bizonyul hiábavalónak, és mi az, ami valóban maradandó, végül pedig az átadott életéről, amely képes kimondani: „Itt vagyok, engem küldj!”

Az evangelizációkat minden este közösségi programok követték. A fiatalok részt vehettek Just Dance estén, a KRISZ Faktoron, a csapatmunkák bemutatóján, kvízesten, imasétán, a hét zárásaként pedig közös táborúzt mellett tölthettek el egy estét, ahol lehetőségük nyílt biznyságot is tenni.

A hét legfőbb célja Krisztusra mutatni, megtérésre hívni, valamint megerősíteni a résztvevőket a hívő életben. Hisszük, hogy bár a fiatalok különböző településekről, eltérő családi háttérrel és élethelyzetekből érkeztek, mindannyian gazdagodva térhettek haza: volt, aki közelebb került Istenhez, volt, aki megerősödött a hitében, és volt, aki életét Krisztusnak adta. Mindez egyedül a kegyelmes Isten munkája, ezért minden dicsőség Őt illeti.

Hálás szívvel köszönjük minden munkatársnak az odaszánt szolgálatát, idejét és fáradozását, valamint minden fiatalnak, hogy részese volt ennek a hétnek. Isten gazdag áldását kívánjuk mindannyiuk életére!

Gyurkó Teodóra

Böjte Csaba atya volt a beregszászi templombúcsú szónoka

Az év egyik legnagyobb ünnepére készült a beregszászi római katolikus egyházközség szeptember 14-én, ugyanis ezen a hétfői napon került sor az idei templombúcsúra. A hívek már hetek óta készültek a fontos eseményre: takarítottak, díszítettek, szerveztek, hogy örömet szerezzenek a zarándoktestvéreiknek, a helyi híveknek és a Jóistennek.

Az ünnep keresztúttal kezdődött. A résztvevők, végigjárták a 14 stációt, és Krisztus szenvedésén elmélkedtek. A szomorú pillanatokat azonban a feltámadás reménye követi, amely megéri a szíveket. Így a Szent Kereszt felmagasztalásának napját ünnepként élhetik meg.

A keresztút után kezdetét vette a szentmise.

Molnár János beregszászi esperes-plébános Böjte Csaba ferences atyát kérte fel, hogy legyen az idei Szent Kereszt felmagasztalása templombúcsú ünnepi szónoka. Az Erdélyből

képviselésében, aki a szentmise végén szolt az egybegyűltekhez. Elsősorban köszönetet mondott azért, hogy együtt ünnepelheti a római katolikus hívekkel a Szent Kereszt felmagasztalásának napját. Meghatottan mondta el, hogy egy búcsú alkalmával nemcsak a múltat, az épületet is tiszteljük. Felhívta a figyelmet arra, hogy a kereszt felmagasztalásának ünnepe arra emlékeztet minket: a kereszt nem a vereség, hanem a győzelem, a remény és a megváltás jele.

„Tudom és mélyen átérzem, hogy az Önök vállát ma is súlyos keresztnek nyomják. A háború, a gazdasági nehézségek, a szeretteiktől való elszakítottság olyan terhet jelent, amit emberi erővel szinte lehetetlen elviselni. Mégis elsősorban nem a csüggedést látom, hanem az összefogást és a töretlen hitet” – emelte ki. Végül azt kívánta, hogy a templombúcsú ne csak egy szép hagyomány legyen, hanem

érkező atya mindig sok örömet, mosolyt és bátorítást hoz magával, bárhová is megy. Beregszászban sem volt ez másképp.

„Örömmel és nagy alázattal jöttem Kárpátjára. Tudtam, hogy egy keresztet hordozó néphez jövök. Gyakran elmondom a gyerekeknek, hogy nem mindegy, hogy a nehézség, a gond, a kereszt következtében elesel és kiterülsz vagy pedig magasba emelkedsz általa. Ez rajtad múlik” – emelte ki.

Azzal folytatta, hogy a keresztnél különféleképpen állhatunk. Jézus keresztre feszítésekor is ott volt Mária, ott volt a jobb lator, de ott volt a bal lator és a tömeg is. Ki lehet választani, hogy kihez hasonlóságot szeretnénk ott lenni Jézus keresztfőjénél. Majd Szent Ferenc és Boldog Orosz Péter atya példáján mutatta be, hogyan válhat az életben a kereszt áldássá, és hogyan hozta ki belőlük az életszentséget. A végén elmondott biztató szavai mindenki szívében megmaradtak: „Ne engedjük el magunkat, ne veszítsük el a reményt! Ne engedjük el a hitünket! Bátorítsuk egymást! Te is! Te is Krisztus képére, hasonlatosságára alakulj át vigasztalóvá!” – hangsúlyozta.

A szertartáson jelen volt dr. Gyebnár István Magyarország Beregszászi Konzulátusának

adjon lelki erőt, megújulást és kapaszkodót a hétköznapiakra. Merítsenek erőt Krisztus keresztfőjéből, egymás jelenlétéből és a közösség megtartó erejéből.

A jelenlévők szentségi áldásban részesültek, majd a szentmise után lehetőség nyílt a Szent Kereszt-ereklye megérintésére, amely által a hívek kifejezhették hálájukat Krisztus értünk vállalt keresztthaláláért.

Molnár János atya megköszönte a Jóistennek ezt a felemelő napot, és azt, hogy a hétfő ellenére ilyen szép számban érkeztek a hívek. Megköszönte Böjte Csaba atyának, hogy ellátogatott Beregszászba, és tanításával megerősítette a kárpátjai híveket, biztatott és eléjük tárta a kereszt misztériumát. Köszönetet mondott a szentmisén jelen lévő paptestvéreknek: Hernádi Lehel OFM-nek, Rácz Istvánnak, Marosi Istvánnak, Petenko Mironnak, Megyesi László és Bacsó Róbert állandó diakónusoknak, Jaczkó Józsefnek, Kvascsuk Andrásnak. Megköszönte az énekkar, a ministránsok és mindazok szolgálatát, akik részt vettek az ünnepi előkészületekben, hiszen így tudott az ünnep fénye Istenhez jutni.

A búcsú agapéval zárult.

Fehér Rita

Az összetartozás és a megmaradás jegyében

Tizenötödik alkalommal rendezték meg augusztus 1-jén Kárpátalján a Magyarok Kenyere – 15 millió búzaszem program búzaösszeöntő ünnepségét. A hagyományokhoz híven ezúttal is a Nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthon szolgált helyszínül a rendezvénynek, amely nemcsak házigazdája, hanem kedvezményezettje is az akciónak. A háború

okozta nehézségek, a gazdálkodást sújtó kihívások és a bizonytalan körülmények ellenére a kárpátaljai gazdák idén is bebizonyították: a segítségnyújtás és az összefogás ereje nem ismer akadályokat.

A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséggel (KMKSZ) közösen szervezett gyűjtés záróeseményén Órhidi László, a Pro Agricultura Carpathica Kárpátaljai Megyei Jótékonyági Alapítvány elnöke emlékeztetett arra, hogy a búzaösszeöntés minden évben a program egyik legfelelőbb pillanata, hiszen a gyűjtőhely egyben a támogatás egyik legfontosabb kedvezményezettje is.

A gyűjtés eddigi eredményeit ismeretve elhangzott, hogy az aratás még nem ért véget, így a felajánlások száma tovább növekedhet. A rendezvény időpontjáig 1194 gazda és szervezet csatlakozott a kezdeményezéshez, akik összesen 81 011 kilogramm búzát ajánlottak fel. Az alapítvány elnöke bizakodásának adott hangot, hogy a következő hetekben tovább gyarapodik az adomány mennyisége, majd köszönetet mondott mindazoknak, akik önkéntes munkájukkal hozzájárultak a gyűjtés megszervezéséhez. Külön kiemelte a KMKSZ, a történelmi egyházak, a civil gazdaszervezetek és a falugazdász-hálózat

szerepét, valamint háláját fejezte ki a gazdáknak, akik a saját nehézségeik ellenére sem feledkeztek meg a rászorulókról.

Ezek a felajánlások arról tanúskodnak, hogy a kárpátaljai gazdátársadalom a legnehezebb körülmények között is képes összefogni. Köszönöm mindazoknak, akik idén is gondoltak a gyermekekre, a rászoruló családokra és a tanuló fiatalokra. Kívánok számukra erőt, egészséget, kitartást és hitet ahhoz, hogy továbbra is megmaradjanak ezen a földön, és jövőre ismét együtt ünnepelhessünk – zárta gondolatait Órhidi László.

Jakab István, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetségének (MAGOSZ) elnöke beszédében úgy fogalmazott: különösen nagy értéke van annak, hogy a kárpátaljai gazdák a jelenlegi nehéz körülmények között nemcsak helytállnak, hanem másokról sem feledkeznek meg.

Felidézte, hogy a Magyarok Kenyere program tizenöt évvel ezelőtt mindössze

néhány gazda kezdeményezéséeként indult, mára azonban több mint tízezer adományozót, több mint háromszáz gyűjtőpontot és évente több mint ezer tonna felajánlott gabonát fog össze a Kárpát-medencében. Az adományok több mint százezer rászorulóhoz jutnak el.

A MAGOSZ elnöke hangsúlyozta: az anyaország továbbra is felelősséget érez a külföldi magyar közösségek iránt, és a támogatás nem csupán szavakban, hanem tettekben is megnyilvánul. Ennek jegyében bejelentette, hogy a magyar gazdák félmillió forintos támogatást ajánlanak fel a nagydobronyi gyermekotthon számára.

Beszédét azzal zárta, hogy köszönetet mondott Órhidi Lászlónak és munkatársainak a program megszervezéséért, valamint a gyermekotthon közösségének azért a szolgálatért, amelyet évről évre végeznek.

A KMKSZ nevében Kulín Zoltán alelnök köszöntötte a

megjelenteket. Beszéde elején Nagy László ismert sorait idézte: – „Adjon az Isten szerencsét, / szerelmet, forró kemencét; / üres vékamba gabonát, / árva kezembe parolát...” Mint mondta, ezek a sorok különös jelentéssel bírnak egy olyan ünnepen, ahol a kenyér, a búza és az összefogás áll a középpontban. Felhívta a figyelmet arra, hogy a gyűjtés során összegyűlt több mint 81 ezer kilogramm búza első hallásra csupán egy adatnak tűnhet, valójában azonban sokkal többet jelent egyszerű számoknál. Beszédében külön kitért arra, hogy a búza végső rendeltetése teszi igazán értékessé a felajánlásokat.

Ezekben a búzaszemekben ott van az a gyermek, akit születése után magára hagytak. Ott van az a kisfiú vagy kislány, akiről a szülei valamilyen okból lemondtak. Ott vannak azok a gyermekek is, akiknek a családját szétszakította a háború vagy akik elveszítették szüleiket. Ők itt nem egyszerűen egy intézményben élnek. Nekik ez az otthonuk – hangsúlyozta. Mint mondta, nem véletlen, hogy a búzaösszeöntő ünnepség évről évre a nagydobronyi gyermekotthonban talál otthonra. Hozzátette: ez a mondat tökéletesen kifejezi mindazok önzetlenségét, akik évről évre felajánlják termésük egy részét, anélkül hogy bármit várnának érte cserébe.

Nagy Ferenc, a Nagydobronyi kistérség polgármestere ezúttal nem tudott személyesen jelen lenni az ünnepségen, köszöntőjét Jávorszky Beáta főjegyző tolmácsolta. Üzenetében kiemelte: Nagydobrony számára mindig külön öröm és megtiszteltetés, hogy ott lehetnek ennek a nemes hagyományt őrző rendezvénynek.

A MAGOSZ Gazdasszony Tagozatának elnöke, Nagyné Legény Ildikó személyes hangvételű köszöntőjében arról beszélt, hogy minden évben különleges élmény számára Kárpátaljára látogatni. Elmondta, ezúttal sem készült hosszú ünnepi beszéddel, egyetlen cél vezérelte: hogy ismét együtt lehessen azzal a közösséggel, amelynek kitartása és embersége minden alkalommal mély benyomást tesz rá.

Tudjuk jól, hogy ez az ünnep nem az aratással kezdődött. A gazda számára minden az első elvetett búzaszemmél

indul. Amikor elvetjük a magot, valóban reményt is vetünk. Reményt arra, hogy lesz termés, lesz kenyér, lesz jövő – fogalmazott. Hangsúlyozta, hogy a gazdaasszonyok feladata jóval túlmutat a gazdaság mindennapi működtetésén. Külön szolt a kárpátaljai asszonyok helytállásáról is, akik a háború éveiben sok esetben férjeik helyett is kénytelenek ellátni a gazdaságok feladatait.

– Amit a kárpátaljai gazdaasszonyok nap mint nap véghezvisznek, az hatalmas erőt jelent számunkra is. A szeretetből végzett szolgáltatnak óriási ereje van. Minden alkalommal, amikor innen hazatérek, viszek magammal abból az erőből, amelyet itt kapok.

Beszédét azzal zárta, hogy azt kívánta: ez a szeretet és összetartás még sokáig maradjon meg Kárpátalján, mert erre ma minden közösségnek nagyobb szüksége van, mint valaha.

A rendezvény házigazdájaként Katkó Andrea, a Nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthon vezetője elmondta: az évek során a Magyarok Kenyere programból származó búza jelentős segítséget nyújtott az intézmény működésében. Mint fogalmazott, az összegyűlt gabonából készülő lisztből elsősorban száraztészta és egyéb élelmiszer készül a gyermekek számára, a mellékterményt pedig a gyermekotthon sertéstelepen hasznosítják. Bár az idei felajánlás várhatóan kisebb lesz a korábbi éveknél, továbbra is komoly segítséget jelent az intézmény számára.

Az összeadott búzára és az egybe gyűltre Isten áldását Kolozsy András nagydobronyi lelkipásztor, az Ungi Református Egyházmegye esperese, Marosi István, a Beregszászi Görögkatolikus Egyházközség lelkésze, az Ortutay Elemér Görögkatolikus Központ igazgatója és Molnár János beregszászi római katolikus plébános, bereg-ugocsa esperese, a Munkácsi Egyházmegye püspöki helynöke kérte.

Ezt követően a Kárpátalja minden szegletéből érkező búza összeöntése következett, amely immár tizenöt éve a nemzeti összetartozás egyik legszebb jelképe. A Magyarok Kenyere elkészítéséhez szükséges vizet idén is a Fekete-Tisza forrásából hozták, míg Tokár Károly „Katyó” hagyományosan kerékpárral szállította Aknaszlatináról a sót.

Az ünnepséget a Nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthon növendékeinek műsora, valamint a Nagydobronyi kistérség Nefejejes énekkarának fellépése tette teljessé.

A rendezvény ismét bizonyította: a Magyarok Kenyere program ma már jóval több egy búzagyűjtő akciónál – a Kárpát-medencei magyarság összetartozásának, felelősségvállalásának és reményének egyik legfontosabb jelképe.

Varga Brigitta
Forrás: KISZó

Feldolgozott énekek új köntösben

A Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ) berkein belül működő KRISZ Band megyeszerte ismert együttes, mely bár évekkal ezelőtt alakult, működésük, tervezett programjaik a Covid és a háború kitörése miatt háttérbe szorultak. Ám mint minden mást, a zenekart is újraélesztették. Balázs Antal, a KRISZ elnöke és Kardos Ágnes, a KRISZ referens lelkésze kezdeményezte, hogy a dicsőítő együttes ismét összeálljon és a településeket járva hirdesse Istent, s az Ót dicsőítő énekeket. Az együttes bő két évvel ezelőtt öt taggal újjá is alakult, azóta számos helyszínen felléptek, s mindenhol nagy szeretettel fogadták őket. A legfőbb cél az volt, hogy mindenekelőtt a zenekar tagjainak szülőhelyére, gyülekezetébe jussanak el.

– Engem és Nagy Istvánt, a zenekar vezetőjét keresett meg Balázs Antal és Kardos Ágnes, hogy szervezzük újra az együttest, amit mi szívesen el is vállaltunk. Jőmagam zongorán játszom és éneklek, István gitáron játszik. Kardos Ágnes nevetlenfalui református lelkész, a Tiszapéterfalvai Református Liceum lelkészigazgatója és Kopinec Emese, a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesületének irodai munkatársa énekelnek, egy fél évvel ezelőtt pedig legújabb tagként Csetneki Ferenc, a nevetlenfalui zeneiskola igazgatója csatlakozott az együtteshez, aki szaxofonon játszik. Mándy Dávid Lajos pedig alkalmanként dobol – kezdte beszélgetésünket, s mutatta be az együttes tagjait Pivnyeva Nikolett, aki barátaival már korábban is fellépett a KRISZ által szervezett programokon.

Kopinec Emese, az együttes egyik énekese egy évvel ezelőtt csatlakozott a csapathoz, s elmondása szerint nagy örömmel tett eleget a felkérésnek, ugyanis nem áll távol tőle ez a műfaj és énekelni is nagyon szeret.

Hogy hogyan telt a nyaruk, arról a hölgyek lelkesen beszéltek, hiszen nagyon sok meghívásnak tettek eleget: az elmúlt hónapokban a pörgés, a fellépések sokasága volt a főszerep az életükben. – A nyár elején végre sikerült létrehozni egy közösségi platformot, így még jobban nyomon tudtuk követni, hogy hány helyen jártunk. Rengeteg gyermekprogramra kaptunk meghívást, voltunk Csetfalván, Beregújfaluban, Beregdédában. Zenéltünk a Beregszászban megtartott „Lendületen”, nyári ifi délutánokon, illetve egy Tiszapéterfalván megrendezett játékonysági koncerten. A KRISZ-héten pedig kicsit másabb formációban, de egész héten dicsőítettünk. Mivel a KRISZ-nek több alapszervezete van, az általuk megrendezett programokra is meghívást kaptunk, többnyire a Tiszaháti Alapszervezetnél léptünk fel, de voltunk a Tóhádi és a Tiborka Alapszervezetek alkalmain is. Röviden: nyitottak vagyunk minden meghívásra, amennyiben az időnk engedi – szövegte le Pivnyeva Nikolett.

– Egyházi énekeket adtok elő modern feldolgozásban. Hogy fogadják ezt a műfajt az emberek?

– Azt látjuk, hogy kimondottan élvezik, amit hallanak. Főleg a fiataloknak jön be nagyon a lendületes feldolgozás, az idősebb korosztálynak pedig az tetszik, hogy a református énekeskönyvből átvett és feldolgozott énekek új köntösben, új formában jelennek meg. Mivel ismerik a dallamát, a szövegét, ezért velünk együtt éneklnek azokat. Közben úgy, ahogy mi, ők is megtapasztalják, hogy ezeket az énekeket kicsit gyorsabban, vidámabban is el lehet énekelni, hiszen Isten nem azt akarja, hogy szomorodjunk vagy búslakodjunk, az örömet is Ő adta nekünk – magyarázta Kopinec Emese.

Nikolett hozzátette, mindig, amikor valami új megalakul, az a cél, hogy hiánypótló legyen. Ők is így voltak ezzel, olyan formációt akartak itt, Kárpátalján létrehozni, amilyen még nincs. – Egy erdélyi házaspár által alakított, MÉSA nevű együttes a példaképünk, sok mindent ellestünk tőlük, ők voltak a motiváció számunkra, hogy az átdolgozott énekeket mi is színpadra vigyük. Az ifjúsági énekeket az idők anynyira nem ismerik, de az énekeskönyv énekeit igen, ezért jó volt látni, hogy mindenkinek felcsillant a szeme, amikor felismerték a vasárnapi istentiszteleteken jóval lassabban előadott énekeket. Jőmagam pozitívan élelem meg ezeket, mert régen is szerettem az egyházi énekeket, viszont lendületesebben sokkal jobb előadni a dicsőítő dalokat – mondta mosolyogva Nikolett.

Beszélgetésünkből kiderült, a repertoár-bővítés is a célok között van, jelenleg 65-70 feldolgozott ének szerepel a műsorukban, vegyesen ifjúsági és a református énekeskönyvben található énekek.

Ami az őszi fellépéseket illeti, Nikolett és Emese elmondták, szeptemberben egy megyei KT-s találkozóra készülnek Nagyberegre, illetve az ősz folyamán legalább három vasárnapot különböző gyülekezetekben szeretnének tölteni, s a helyiakkal együtt énekelni. Szóba kerültek továbbá a KRISZ-en belül szervezett, ünnepekhez kapcsolódó tematikus alkalmak is. Ennek részeként terveik között szerepel az adventi dicsőítő délutánon való részvétel, amellyel egyben az idei évet is szeretnék méltó módon lezárni.

H. Cs.

Rákóczi öröksége ma is megtartó erő

Méltóságteljes megemlékezésekkel idézték fel idén is a Rákóczi-szabadságharc első győztes csatáját Tiszaújlakon és Égermezőn. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezésében megtartott rendezvények résztvevői II. Rákóczi Ferenc és a kuruc szabadságharc hősei előtt hajtottak fejet. A háborús helyzet miatt a korábbi évek nagyszabású, másfél-kétezer embert megmozgató ünnepségére ezúttal sem kerülhetett sor.

A tiszaújlaki program az egykori sóház falán elhelyezett Esze Tamás-emléktáblánál kezdődött, ahol a Holocsai Imre zenetárnár tárogatóján felcsendülő kuruc dallamok

és reményt adott a további sikerhez. Bár a küzdelem végül elbukott, a szatmári béke egyértelművé tette a Habsburgok számára, hogy a magyar nemzet akaratával számolni kell. Az alelnök felidézte a szabadságharc előzményeit és Rákóczi meghatározó szerepét is. Kiemelte: II. Rákóczi Ferenc, akinek idén ünnepeljük születése 350. évfordulóját, évszázadok óta a szabadságért tenni kész magyarság egyik legfontosabb jelképe. Öröksége a Kárpát-medencében ma is irányt

mutat, önzetlen hazaszeretete pedig erősíti a határok feletti nemzeti összetartozásba vetett hitet. Hangsúlyozta azt a reményt is, hogy az orosz-ukrán háború lezárását követően a kárpátaljai magyar közösség tagjai szülőföldjükön keresik és találják meg boldogulásukat.

Balogh Livia, a KMKSZ Ungvári Középszintű Szervezetének, valamint a Szövetség Csapi Alapszervezetének elnöke a sajtó képviselőinek nyilatkozva hangsúlyozta: a tiszaújlaki turulmadaras emlékmű a kárpátaljai magyarság egyik kiemelt jelentőségű emlékhelye. Mint fogalmazott, a KMKSZ 1989-es megalakulása óta a megye különböző részeiről évről évre érkeznek ide magyarok, hogy közösen idézzék fel a Rákóczi-szabadságharc első győztes csatáját. A koronavírus-járványt és a háborút megelőzően az Ungvári Középszintű Szervezet tagjai is rendszeres résztvevői voltak a nagyszabású rendezvényeknek, de a jelenlegi körülmények között is fontosnak tartják, hogy jelen legyenek, és akár egy csendesebb, szűkebb körű megemlékezés keretében is leróják tiszteletüket.

teremtették meg az emlékezés hangulatát. Innen a résztvevők a település határában álló turulmadaras emlékműhöz vonultak.

Az ünnepi műsorban a Benei Kultúrház és Könyvtár Szélrózsa és Gyöngyvirág hagyományörző csoportjai működtek közre. Arany János és Radnóti Miklós költeményei mellett kuruc dalok és megzenésített imádságok hangzottak el. A fellépőket Holocsai Erzsébet, a kultúrház igazgatója készítette fel.

Sin József, a KMKSZ alelnöke, a Beregszászi Középszintű Szervezet elnöke történelmi visszatekintésében hangsúlyozta: a szabadságharc első győzelme jelentősen befolyásolta a nemesség hozzáállását,

Dobsa István, a KMKSZ Nagyszőlősi Középszintű Szervezetének elnöke elmondta, hogy a helyi szervezet tagjai a megemlékezést megelőzően rendbe tették az emlékhely környezetét, ezzel is hozzájárulva az

esemény méltó megtartásához. Reményét fejezte ki, hogy jövőre már békés körülmények között, ismét nagyobb közösségben, gazdag kulturális műsorral emlékezhettek meg a történelmi eseményről, ahogyan azt a háborút megelőzően hosszú éveken át tették.

A megemlékezés Égermezőn, a Rákóczi-, más néven Bovcár-forrásnál folytatódott. Sari József, a KMKSZ Felső-Tisza-vidéki Középszintű Szervezetének elnöke Vári Fábián László Kossuth- és József Attila-díjas költő *Útban Törökország felé* című versét szavalta el. Mint fogalmazott, a helyszín mára a megemlékezés sorozat fontos állomásává vált, és reményét fejezte ki, hogy a jövőben is állandó része marad a hagyománynak.

Jusztin Miklós beregszászi magyar konzul beszédében úgy fogalmazott: a Bovcár-forrás nem csupán a múlt emléke, hanem a jövőbe vetett hit jelképe is. A helyiek több mint három évszázada őrzik a nagyságos fejedelem emlékét, öröksége pedig ma is arra figyelmeztet, hogy a szabadság, a hazaszeretet és az egymás iránti felelősség időtálló értékek. A jelen emberpróbáló időszakában különösen nagy jelentősége van az összetartozásnak és a hitnek, amelyek megtartó erőt jelenthetnek a közösség számára.

A megemlékezéseket mindkét emlékhelyen koszorúzással zárták.

da

Ungvár monográfusára emlékeztek a várkapolnában

A Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeumban nyilvános előadást tartottak *Adalékok Mészáros Károly életéhez* címmel, amelyen a kiemelkedő kutatóra, történészre, íróra és közéleti személyiségre, Ungvár első monográfiájának szerzőjére emlékeztek születésének 205. évfordulója alkalmából.

A múzeum tudományos könyvtára is gyarapodott: Mészáros Károly ükunokája az intézménynek ajándékozta az ünnepelt munkáinak egyik kiadását, amely értékes forrássá válik a jövőbeli tudományos kutatások számára, és segíti Ungvár első történetírója emlékének megőrzését. A lezármazottak 5 évvel ezelőtt a múzeum

rendelkezésére bocsátották a történész íróasztalát, székét és más személyes tárgyait kamarakiállítás céljából.

Az ungvári vár kápolnájában tartott rendezvényre sokan eljöttek, akik érdeklődnek a város története, Mészáros Károly személyisége, tudományos öröksége és a kárpátaljai történeti kutatások fejlődése iránt. Az előadás nemcsak arra adott lehetőséget, hogy felidézze a tudós életútját, hanem arra is, hogy új módon gondolják át Ungvár történelmének tanulmányozásában betöltött szerepét.

Elsőként Ruszin Valéria, a múzeum történeti és helytörténeti osztályának vezetője szólt a közönséghez (*a képen*), aki alapos áttekintést adott Mészáros Károly életútjáról, aki nem ungvári, hanem hajdúdorogi születésű volt, de sokat tett Ungvárért. Beszért életének legérdekesebb eseményeiről, sokrétű tudományos és művészi tevékenységéről, hangsúlyozva, hogy a kutató több mint 800 tudományos mű szerzője, amelyek a történelem, a pszichológia, a szociológia, az egyháztörténet, a jog, a közigazgatás, a mezőgazdaság és az erdészet, a pénzügy, a kultúra és számos más tudományterület témáira vonatkoznak. Az előadó különös figyelmet szentelt a tudós életének kevésbé ismert eseményeire. A közönség részleteket hallhatott Mészáros Károly jellegzetes humorral írt önéletrajzából. Őt testvére volt, s mivel édesapja korán meghalt, Károly gyorsan felnőtté vált, hogy eltartsa családját. Szó volt a szakmai tevékenységét kísérő számos költözésről, valamint pályája különböző állomásairól, ahol élete során dolgozott. Az előadó külön blokkot szentelt az ungvári korszaknak, amikor Mészáros Károly megalkotta leg híresebb művét, az 1861-ben megjelent *Ungvár története a legrégibb időkől máig* című monográfiáját.

Mihajlo Lesziv, a tudományos-oktatási munka részlegének vezetője előadásában az Ungvár történetéről szóló műre összpontosított, amely elindította a város történetének tudományos kutatását. Bár a könyv egyes téziseit ma már pontatlanságok vagy a források korlátozott felhasználása miatt bírálják, Ungvár történelmének egyetlen komolyabb, még modern kori tanulmányozása sem nélkülözheti Mészáros művét, amely szilárd alapot teremtett a további történelmi kutatásokhoz és helytörténeti tanulmányokhoz.

Végezetül Olga Sumovszka, a múzeum igazgatója a tudományos és ismeretterjesztő rendezvények fontosságát hangsúlyozta. Kiemelte, a neves személyiségekről való megemlékezések hozzájárulnak a kulturális örökség iránti tisztelet kialakításához, segítenek megismerni Ungvár és Kárpátalja múltját. Az ilyen előadások nemcsak a történelem kevésbé ismert eseményeit tárják fel, hanem teret biztosítanak a tudományos vitákhoz, az új felfedezések megértéséhez és a tudományok iránti érdeklődés felkeltéséhez a szélesebb közönség körében.

Rehó Viktória

Dobó István emléke előtt hajtottak fejet Szerednyén

A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet (PCS) Dobó István alakját méltatta a szerednyei Dobó-pincében szeptember 15-én. Az esemény célja, hogy évről évre felidézze a magyar történelem egyik legnagyobb hőisének alakját, és méltó módon őrizze tovább emlékét.

A PCS 2014 óta szervez hagyomány-örző rendezvényeket Dobó István emlékére. A Szerednyére esett választás nem véletlen, hiszen a település számos szállal kapcsolódik a magyar történelemhez és kultúrához: a település része a Buttler-kastély, amelynek egykori ura Mikszáth Kálmán *Különös házasság* című regényének egyik ihletője volt; 1805 decemberében egy éjszakán át a Buttler-házban őrizték a Szent Koronát; Szerednyén töltött élete egy részét Csont-

rendezvényt, Dobó István emléke előtt továbbra is fontosnak tartják a főhajást. Mint elhangzott, a megemlékezést évről évre abban a szellemben szervezik meg,

hogy a körülményektől és a résztvevők számától függetlenül közösen idézzék fel elődeik tetteit, és továbbörökítsék a hozzájuk kapcsolódó történelmi emlékezetet.

A megemlékezés kezdetén Ferku Szilveszter előadásában csendült fel Dobó István esküjének megzenésített változata.

A rendezvényen közsztőt mondott Szepesi Károly, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja.

– Dobó nemcsak várvédőként volt hős, Szerednyén is sokat alkotott. Dobó István öröksége messze túlmutat a csatamezőkön. Dobó alakja a közös keresztény gyökereink és az egymás iránti

váry Kosztka Tivadar; és a település szülötte Dobó István, az egri vár legendás kapitánya is.

Dobó István az egri vár 1552-es védelmével vált a magyar történelem egyik legismertebb hőisévé. Az egri diadalt követően királyi adományként kapta Szerednyét és környékét. A település alatt húzódó, különleges pincerendszerhez ugyancsak Dobó alakja kapcsolódik: a hagyomány szerint az alagutakat az ő parancsára építették az egri vár ostromát követően fogságba esett törökök. A több ezer hadifogoly által kiásott járatrendszer a helyiek számára menedékhelyt szolgált, a középkorban börtönként is használták. Később felfigyeltek arra, hogy a pince adottságai kiválóak a borok érlelésére.

A szervezet munkatársai hangsúlyozták, hogy bár 2022 óta nincs lehetőségük fesztivál formájában megtartani a

tisztelet jelképe is – emelte ki beszédében a konzul.

Ezt követően Ferku Boglárka szavalt a Dobó István esküjét, majd Orosz Ildikó, a Pro Cultura Subcarpathica elnöke szólt a jelenlévőkhöz.

– Azért vagyunk ma itt, hogy arra emlékezzünk, hogy ennek az 500 évvel ezelőtt élt hősnek köszönhetjük, hogy mi nem kerültünk a törökök igája alá – hangsúlyozta beszédében az elnök.

A megemlékezés végén a résztvevők elhelyezték az emlékezés koszorúit Dobó István szobránál, tisztelegve a magyar történelem kiemelkedő alakjának emléke előtt.

Az esemény a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében, a magyar kormány és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósult meg.

Forrás: Kárpátalja.ma

Kárpátalja várai a történelem visszfényében

Mesélő romok

A máramarosi sóbányáktól a Tisza mentén Magyarország belseje felé kanyargó, stratégiai jelentőségű sötét nemcsak a huszti vár védte (a Toronyai- és a Tatárhágóról levezető útvonalak mellett), hanem a nagyszőlősi Ugocsa-vár és a királyházi Nyalábvár is. Szuhabaranka vára a Borzsa völgyét ellenőrizte, Kovászó erőssége magánvár volt, a szerednyei várat pedig a templomos lovagok emelték. Merüljünk el történetükben...

Nagyszőlős erőssége az 1241–1242-es tatárjárást követő várépítési hullám során épült fel a XIII. század második felében, mint királyi vár. Az Árpád-ház fiágán való kihalását (1301) követő interregnum idején azonban az egyik oligarcha család, a Borsa család kaparintotta meg azt, s Borsa Beke 1307 és 1308 folyamán jelentősen meg is erősítette. Borsa Kopasz azonban más kiskirályokkal együtt összeesküvést szőtt az oligarchák ellen fellépő Károly Róbert ellen, így a királyi hadak lecsaptak a Borsákra, s 1317-ben a Jánki Tamás által vezetett sereg az Ugocsa-várat is megostromolta, bevette és teljesen lerombolta. 1399-ben aztán Luxemburgi Zsigmond engedélyt adott a Perényieknek arra, hogy újjáépítsék az erődítményt, ők pedig fel is húzták a négyszögletes alaprajzú, sarok- és kapubástyákkal megerősített külsőtornyos szép kis lovagvár falait. Magyarország 1542-ben bekövetkezett három részre szakadása után aztán az erősség a Habsburgok által uralt Királyi Magyarország és az Erdélyi Fejedelemség ütközőzónájába került, Perényi Ferenc pedig átpártolt János Zsigmond fejedelemhez, ezért I. Ferdinánd császár-király csapatai 1556–1557 folyamán megostromolták és bevették a várat. Az erdélyiek

azonban visszacsaptak, hullámzó harcok követték egymást az erődítményért, majd I. Ferdinánd és János Zsigmond hadvezérei végül megegyeztek abban, hogy senkié sem legyen a vitatott vár, s azt 1558-ban felrobbantották.

Az alaprajza után Nyalábvárnak nevezett királyházi erősséget IV. (Kun) László építtette fel az 1200-as évek utolsó harmadában. Korai történelme megegyezett az Ugocsa-váréval. Eredetileg szintén királyi vár volt, a XIV. század eleji interregnum alatt azonban a Borsák szerezték meg, lázadásuk elfojtása során pedig Károly Róbert egyik serege 1312-ben foglalta el az erődítményt, mely ismét királyi kézbe került. Luxemburgi Zsigmond 1378-ban a Drágffyknak, majd 1405-ben

a Perényieknek adományozta az erősséget. Az utóbbi főúri család gótikus várpalotával ékesítette a várat, s a lovagi kultúra egyik központjává tette azt. A palotát később reneszánsz stílusban átépítették. 1514-ben, a Dózsa-parasztháború során a felkelők be akarták venni a várat, ám az őrök visszaverték az ostromlókat. Az 1530-as évek elején pedig az erősség bevonult a magyar irodalomtörténetbe. Perényiné Frangepán Katalin ugyanis fia nevelőjének hívta meg Nyalábvárba Komjáthy Benedek pozsonyi kanonokot, aki itt fordította magyarra Pál apostol leveleit, melyeket 1533-ban Krakkóban nyomtattak ki. Az 1660-as években kibontakozott Habsburg-ellenes Wesselényi-összeesküvés leverése után azonban I. Lipót császár 1672-ben más magyarországi magánvárakkal együtt leromboltatta az erősséget, hogy azok ne válhassanak a Habsburg-ellenes szervezkedések támaszpontjaivá, s a Nyalábvárból is csak romok maradtak.

A Borzsa alsó szakaszánál, egy kisebb magaslaton romladoznak Kovászó várnak csekély falmaradványai. Az erősséget

szintén az 1241–1242-es tatárjárást követő várépítési hullám idején építették fel, ám mindvégig magánvár volt. A XIV. és XV. században előbb a Nagymihályi, majd a kusali Jakcsi család birtokolta. Alaprajza háromszöget formáz. Egyik sarkán húzták fel az erősség magját, a kerek lakótornyot, majd ehhez kapcsolták a dombtető vonalát követő erődfalakat. Az 1400-as évek végén birtokvita pattant ki a vár körül a Jakcsi és a Báthory család között, ami fegyveres összecsapás-sorozathoz vezetett, mely végül a Jakcsiak győzelmével végződött: sikerült végérvényesen visszafoglalniuk az erősséget. A XVI. század második felében aztán Matuznai (vagy Matuznay) Pálé lett a kis vár, melynek ura rablólovagként fosztogatta a vidéket, s miután János

Zsigmond oldalára állt, Schwendi Lázár felső-magyarországi császári-királyi főkapitány 1564-ben megostromolta, bevette és lerombolta az erősséget.

Ugyancsak a Borzsa mentén, de a folyó felsőbb folyásánál, a Baranyka-patak által patkó alakban körülölelt meredek Királyhegyen szintén az első tatárjárás után, de még 1265 előtt építették fel Szuhabaranka lovagvárat, mely a folyóvölgyet ellenőrizte. 1264–1265-ben IV. Béla és fia, István ifjabb király (a leendő V. István) belháborúja idején az uralkodó hívei csellel elfoglalták az erősséget, István hadvezére, a Csák nembeli Péter azonban véres ostrommal visszavette azt ura számára. IV. (Kun) László uralkodása alatt pedig a király ellen fellázadt főurak kezébe került az erősség, és bár az uralkodó megostromoltatta, a védők visszaverték az ostromot. Ezt követően rablólovagok uralták, a magánkézben lévő rablóvárak felszámolásáról intézkedő 1291-es törvény alapján pedig a királyi hadak bevették és lerombolták az erődítményt, melyet 1321-ben már csak romként említenek.

Ungvár és Munkács között félúton, Szerednyén állnak Kárpátalja egyetlen sík vidéki és egyben legősibb kővárának a romjai. Az erősséget a XII. században építették fel a templomos lovagok,

s egyedülálló módon meg is őrizte a legkorábbi középkori európai kővártípus, a lakótorny (donjon) jellegzetességeit. A vizesárokakkal és sáncokkal övezett, csaknem négyzet alaprajzú (18,6 x 16,5 méteres), 2,5–3 m falvastagságú várrom ma is mintegy 20 méter magas, és eredetileg három- vagy négyszintes lehetett, a kapu pedig az 1. emeleten nyílt, ahová felhúzható csapóhídon vagy létrán lehetett feljutni. A templomos lovagrend XIV. századi feloszlása után az erősség a johannita lovagrendé, majd a Pálóczi családé lett, a mohácsi vész után pedig a Dobó család birtokába került. 1572-ben itt hunyt el Dobó István,

Eger 1552-es hős megvédője. A Dobók kibővítették az erődítményt, négyszögletes kőfalat húztak fel a lakótorny köré négy kisebb saroktoronnyal, körülötte pedig még egy vizesárkot és egy sáncot alakítottak ki.

A vár több ostromot is megélt. 1605-ben a Bocskai-szabadságharc idején, majd 1644-ben I. Rákóczi György Habsburg-ellenes hadjárata során is elfoglalták a császáriaktól. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca alatt súlyos és váltakozó kimenetelű ostromokat élt meg a vár, mely a harcok során akkora pusztításokat szenvedett, hogy a szabadságharc végére elvesztette katonai jelentőségét. Azóta rom. Ám mint a többi kárpátaljai várrom, köveiben őrzi az ezeréves magyar történelmet...

Lajos Mihály

Így született a 11:55, Kárpátalja első niche parfüm márkája

Mit lehet kezdeni egy ötlettel, amely egy építkezésen, tizenkét méter magasban, ebédszünet előtt öt perccel születik? Farkas Ádám esetében: parfümmárkát. A 11:55 az első kárpátaljai illat, ami arról is szól, hogyan lehet ma Kárpátalján valami sajátot, minőségit és felismerhetőt építeni. A huszonéves alapítóval márkaépítésről, hitről, itthon maradásról és persze parfümökről beszélgettünk.

– Kezdjük a legegyszerűbbel: miért pont parfüm?

– Hát igen... Ki az a hülye, aki egy háború közepén parfümökkel kezd foglalkozni? Én (nevet – a szerk.). Mindig szerettem a parfümöket, volt idő, amikor több mint harminc üvegem volt. Vettem olcsóbbat, nagyon drágát, mindent, aztán egy idő után azon gondolkodtam: tulajdonképpen miért fizetek ennyit? Volt közel tízezer hrivnyás parfümöm, amit nem szerettem, hamar elillant, soha senki nem dicsérte meg. Szóval már ekkor motoszkált bennem a gondolat, hogy ezen változtatni kellene. 2025 nyarán friss diplomásként egy építkezésen dolgoztam, nem a saját szakmámban, és érett bennem a gondolat, hogy valamit szeretnék végére csinálni, aminek értelme is van. Az is motivált, hogy itthon mennyire kevés olyan termék van, amire tényleg azt mondhatjuk: ez hazai. Legyen az parfüm, ruha vagy bármi más. Innen indult az egész.

– Üzletileg megéri?

– Egyelőre nem igazán. Az első teszt-széria gyakorlatilag veszteséges volt. Aztán sorra jöttek azok a helyzetek, amikor idegenek megdicsérték a rajtam lévő illatot. Nekem ezek sokat jelentettek. Már volt rendelés Ausztriából és Németországból is, de még mindig nem az a fő motiváció, hogy ebből gyorsan pénzt csináljak.

– Akkor mi?

– Hogy a fiatalok lássák: itthon is bele lehet kezdeni valamibe. A Covid, aztán a háború miatt sokan bezárkóztak, egész nap csak görgetik a telefont, nem tudják, mit kezdenek magukkal. Nem akarok példakép lenni. Tökéletes ember meg pláne nem vagyok. Inkább egy érdekes példa szeretnék lenni arra, hogy mi mindenre képes az ember, ha nem limitálja magát.

– A csomagoláson is látszik, hogy nem a legegyszerűbb megoldást kerested.

– Ha már csinállok valamit, az legyen igényes. Vastag talpú üveg, fa kupak, jó permetező. Külön rendelem az üveget,

külön a dobozt, külön jön a matrica, külön az illatanyag, úgyhogy néha az egész összehozása a legnehezebb rész.

– És honnan jött a 11:55 név? Az ember automatikusan valami mögöttes jelentést keres benne.

– Mindenki keres, pedig nincs. Építkezésen dolgoztam, olyan tizenkét méter magasban, pedig én még egy székre állva is szédülök. Ott dobáltuk lefelé a negyvenötven kilós gerendákat, én meg közben arra gondoltam, hogy Istenem, ha ezt túléltem, valamit kezdek az életemmel. Aztán jött az ebédszünet. Akkor már egy ideje a parfümön gondolkodtam, de kellett egy név. Korábban mindig túlzigultam ezeket, úgy-

kísérletezni, de ezt csak megfelelő háttérrel akarom csinálni.

– Mitől különlegesekek maguk az illatok?

– A koncentrációjuk 35 százalékos, nekem pedig fontos volt, hogy néhány fűjás tényleg veled maradjon reggeltől estig. És nem akartam öt-hat ugyanolyan parfümöt. A weboldalon is olvasható, hogy a Lucid Dreams friss, citrusos, nyáriasabb; a No Filter tisztább, visszafogottabb, olyan „fehér inges” illat. Az Old Money elegánsabb, fásabb, klasszikusabb, a Seduction sötétebb, fűszerebb, estére való. A Szása kölni neve kicsit poén, a Pozakarpatski mémoldallal való együttműködés ihlette, de maga az illat teljesen komoly: kardamomos-borsos, íriszes, borostyános karakter. A női Bare Skin pedig a melegebb, vaniliás, bőrközelí vonal. Nekem az a fontos, hogy egy illat mögött legyen hangulat. Ne csak azt tud, milyen jegyek vannak benne, hanem azt is, mikor „vennéd fel”.

– Mi lenne a következő lépcső a 11:55 életében?

– Egy show-room Beregszász központjában. Nem is klasszikus boltot akarok. Inkább egy helyet, ahová be lehet jönni, végig lehet próbálni az illatokat, le lehet ülni, meginni egy kávé. Legyen jó illat, jó hangulat, és legyen egy hely, amiről azt érezzük: ez a miénk.

– Mi az az egy parfümös szabály, amit a legtöbben rosszul csinálnak?

– Ne dörzsöld össze a csuklódat, miután magadra fújtad! És ne az első három másodperc alapján válassz! Egy parfüm változik: van fej-, szív- és alappégye, idő kell hozzá, hogy kiderüljön, milyen lesz rajtad. De a legfontosabb? Neked tetszen. Tényleg. Lehet bármilyen drága, bármilyen híres – végül te fogod egész nap érezni.

– Közben több helyen dolgozol, hogy fér ez bele?

– Nehezen. Néha konkrétan szétszakadok. Egyetemista vagyok Beregszászban, gyermekotthonban dolgozom, vállalkozóknak készítek videó tartalmakat és csinálom a parfümöket. Nem könnyű, de nagyon sok erőt ad az Istenbe vetett hitem. Én tényleg úgy gondolom, hogy ha kaptam egy talentumot, akkor dolgozom vele. Itthon szeretnék maradni. Ha most mindent itt hagynék, az nagyon nehéz lenne. Persze itthon maradni sem egyszerű. De rájöttem arra, hogy ha nem kezdem el építeni a saját életemet és a saját céljaimat, azt senki sem teszi meg helyettem.

Simon Rita

hogy eldöntöttem: amit először meglátok a telefonomon, az lesz. Ránéztem: 11:55. Ennyi volt az idő. Ez lett. Utólag persze bele lehet magyarázni, hogy öt perc múlva dél, vagy hogy „itt és most”, induljunk el. Nekem inkább tényleg erről szól: nem kell mindent túlgondolni. Néha csak el kell kezdeni és menni előre.

– A márka egyik fontos mondata, hogy „Kárpátalja illata”. Mitől lesz egy parfüm kárpátaljai?

– Nem attól, hogy kimegyek az erdőbe borókát szedni. Nem az volt a cél, hogy kizárólag kárpátaljai növények illata kerüljön bele. Nekem a „Kárpátalja illata” inkább azt jelenti, hogy legyen egy innen induló márka, amit idővel felismernek. Ha valaki megérzi, azt mondja: hoppá, ez a kárpátaljai 11:55. Az illatanyagok beszálítón keresztül, svájci laborból érkeznek, a parfümök kiválasztásánál pedig nagyon sokat tesztelek. Az illatjegyekből indulok ki, de nekem kevés, hogy valami papíron jól hangzik. Ráfújom a bőrömrre, tesztelem, megnézem, milyen érzést ad. Hosszabb távon szeretnék saját labort nyitni, érlelni,

Elismerések

* Az ukrán sajtónap alkalmából a Kárpátaljai Megyei Katonai Közigazgatás több helyi médiamunkatárs tevékenységét is elismerésben részesítette. A kitüntetettek között voltak a Pulzus FM rádió munkatársai, **Kis Viktória**, **Répási Eszter** és **Birta Zoltán**, valamint a *Kárpáti Igaz Szó* újságírója, **Simon Rita** is.

* A *Csodatévő Szent Miklós-renddel* tüntették ki **Babják Zoltánt**, a Beregszászi kistérség polgármesterét. Az elismerést az Ukrán Ortodox Egyház képviselőitől vehette át, akik a közösségért végzett munkáját és szolgálatát ismerték el.

* A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) Ifjúsági

Szervezete kapta idén a *Fiatalok a Polgári Magyarországiért Díjat*, amelyet június 10-én adtak át Budapesten. A plakettet **Dobsa István**, a KMKSZ ISZ elnöke vette át.

* Állami kitüntetéssel díjazta Volodimir Zelenszkij, Ukrajna elnöke Záhony polgármesterét, **Helmecki Lászlót** és a Kárpátaljai Sárkányellátó Alapítvány, a magukat Kárpátaljai Sárkányoknak nevező, egy önálló ukrán területvédelmi zászlóaljat támogató magyarországi civil szervezet társalapítóját, **Kerekes-Nagy Gáspár** budapesti ügyvédet. Mindketten „A Szolgálatért” állami kitüntetés III. fokozatán kapták meg Ukrajna nemzeti ünnepén, az ország függetlenségének 35. évfordulóján.

Elismerés a közösségért, a megmaradásért végzett szolgálatért

A népművészet, a közművelődés, a muzeológia, a könyvtári és levéltári szakma, valamint a külföldi magyar közösségek szolgálatában végzett kiemelkedő munka elismeréseként Tarr Zoltán, a Társadalmi Kapcsolatokért és Kultúráért Felelős Minisztérium vezetője az augusztus 20-i nemzeti ünnep alkalmából elismeréseket adott át Budapesten. *Kallós Zoltán Külföldi Magyarokért Díjat* kapott két földink, **Sipos József** református lelkész, közösségsszervező, civil aktivista és **Tóth László** esperes-lelképásztor, közösségsszervező, a Nagyberegi Református Líceum igazgatója.

Állami kitüntetést kapott a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke

Magas ukrán állami kitüntetésben részesült **Zán Fábán Sándor**, a Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke, akit „A Szolgálatért” érdemrend III. fokozatával tüntettek ki. A méltatás szerint az elismerés a püspök több évtizedes szolgálatát, egyházi munkáját, állami ügyek iránti elkötelezettségét, valamint az ukrán államiság erősítéséhez, az emberek támogatásához és a Kárpátaljai Református Egyházkerület fejlődéséhez való hozzájárulását ismeri el.

A kitüntetésről szóló köszöntésben kiemelték, hogy az egyház szolgálata különösen fontos Ukrajna jelenlegi, rendkívül nehéz időszakában, amikor a békéért, az

A Kallós Zoltán Külföldi Magyarokért Díj a külföldi magyar közösségekért végzett kiemelkedő tevékenységet ismeri el. Az elismerés azoknak a magyarországi és külföldi személyeknek, illetve szervezeteknek adományozható, akik munkájukkal hozzájárultak a külföldi magyar közösségek megmaradásához, kulturális és nyelvi örökségük megőrzéséhez és továbbadásához.

A díjátadón Tarr Zoltán társadalmi kapcsolatokért és kultúráért felelős miniszter arról szólt, hogy nem véletlenül az ünnep előestéjén adják át ezeket az elismeréseket, „hiszen ez az ünnep minden évben ugyanazt a kettős kérdést teszi fel nekünk: mit örzünk meg abból, amit ránk bízta, és mit teszünk hozzá ahhoz, amit majd tőlünk örökölnek”.

emberekért, az egységért és az ország jövőjéért végzett munka közös felelősség.

„Ez a kitüntetés a teljes Kárpátaljai Református Egyházkerület kitüntetése” – fogalmazott Zán Fábán Sándor az elismerés kapcsán.

Borostyánszív-elismeréssel tüntették ki dr. Both Miklóst

Andrij Szibiha, Ukrajna külügyminisztere *Borostyánszív-elismerésben* részesítette **dr. Both Miklós** zeneszerzőt, néprajzkutatót, a Hagyományok Háza főigazgatóját az ukrán népzenei örökség dokumentálásáért, megőrzéséért és nemzetközi megismertetéséért. A kitüntetést Fegyir Sándor, Ukrajna magyarországi nagykövete adta át augusztus 24-én, az Ukrajna függetlenségének 35. évfordulója alkalmából rendezett budapesti ünnepségen.

Az oklevél indoklása szerint a Borostyánszív-elismerést azért ítelték oda Both Miklósnak, mert jelentősen hozzájárult Ukrajna nemzetközi szinten való támogatásához. Az elismerés alapját több mint egy évtizedes kutatói és kulturális közvetítői munkája, mindekelőtt a Polyphony Project adja.

A nemzetközi kutatási program az ukrán hagyományos, különösen a többszólamú falusi énekkultúra dokumentálását és digitális megőrzését szolgálja. Az online archívumban

Díjazottjainknak szívből gratulálunk, Isten áldását kérjük további szolgálatukra.

több ezer terepfelvétel, dallam, szöveg és háttéranyag vált szabadon hozzáférhetővé. A gyűjtés ukrán szakemberekkel közösen, a helyi közösségek bevonásával folyik. A pro-

jekt 2022-ben elnyerte az Európai Parlament Európai Polgár díját is. Both Miklós zeneszerzőként, előadóművészként és néprajzkutatóként évek óta dolgozik Kelet-Európa hagyományos kultúrájának dokumentálásán és nemzetközi megismertetésén.

Az eseménynek különleges jelentőséget adott, hogy ekkor avatták fel Tarasz Sevcenko, a neves ukrán költő és képzőművész emlékművét is Budapest VII. kerületében, a Százház utcai parkban.

Három díjat is elhozott a TV21 a kulturális filmek fesztiváljáról

Magyar értékek, kultúra és fenntartható környezet témakörökben idén is elkészültek a négyperces portréfilmek a XII. Kulturális Filmek Fesztiváljára. A döntő megrendezésére idén a Békés megyei Szarvason került sor.

Az immáron 12. alkalommal megszervezett Kulturális Filmek Fesztiválja a külhoni magyar tévések seregszemléje. Ezúttal a jelentkezőknek legfeljebb négyperces alkotásokat kellett készíteniük a helyi magyar kultúra, valamint fenntartható fejlődés kategóriában. A döntőbe jutáshoz feltétel volt, hogy a közösségi oldalakon minél többen megnézzék a versenyfilmeket.

A közönségsdíjat a három hét alatt több mint 35 ezer megtekintést elérő

Csak látnám űköt... című film alkotói, a kárpátaljai TV21 Ungvár munkatársai, Debreceni Kamilla és Balla Béla kapták. A film a kárpátaljai Eszeny

legidősebb lakóját, Boris nénit mutatja be. A megható és egyben magával ragadó portréfilmet kiválóan keretezi a Balla Béla operatőr által művészi módon elénk tárt képi világ. Az ungvári televíziósok négy filmje is döntőbe került, közülük különdíjat hozott el K. Debreceni Mihály és Nagy Róbert Beregszászi járás című filmje, amelyből Ombódy Öcsit, a feltörekvő beregszászi járási humoristát és tartalomgyártót ismerhetik meg a nézők. Ugyancsak különdíjas lett Molnár Ildikó és Bereczky Tamás Az elhanyagolt táltus című munkája, amely Gergely István cseftalvai fafaragót mutatja be.

Tudósítónk

Újabb díj a beregszászi színház társulatában

A legjobb női alakításért járó díjat vehette át Polyák Anita a Békéscsabán első alkalommal megrendezett NEXUS Nemzetközi Színházi Fesztiválon. A budapesti Nemzeti Színház és a beregszászi színház társulatának tagja Az öngyilkos című előadásban nyújtott alakításával érdemelte ki az elismerést. A produkciót ifj. Vidnyánszky Attila rendezte.

A Békéscsabai Jókai Színház közleménye szerint a háromnapos színházi találkozón négy ország – Magyarország, Románia, Ukrajna és Szerbia – magyar

társulatai mutatkoztak be. A közönség kilenc előadást láthatott, a fesztivál versenyprogramjában ugyanakkor hat előadás szerepelt, köztük a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház produkciója, emellett pedig egy határokon átvívelő koprodukció ősbemutatóját is megtartották.

A NEXUS Nemzetközi Színházi Fesztivált a Békéscsabai Jókai Színház azzal a céllal szervezte meg, hogy hosszabb távú szakmai kapcsolatokat teremtsen a régió magyar és közép-európai színházi műhelyei között. A háromnapos rendezvényen

Arad, Temesvár, Nagyvárada, Zenta, Beregszász és Békéscsaba alkotói találkoztak.

A Magyar Kultúra Lovagjává avatták Matl Péter munkácsi szobrászművészt

Füzér várában, a Szent Korona hiteles másolata előtt avatták a Magyar Kultúra Lovagjává Matl Péter Munkácsy Mihály-díjas kárpátaljai szobrászművészt augusztus 22-én. A kitüntetést a Falvak Kultúrájáért Alapítvány a magyar kultúra napja alkalmából megrendezett budapesti gálán adományozta volna a munkácsi szobrászművésznek példamutató képzőművészeti tevékenységéért. Mivel Matl Péter az ünnepségen személyesen nem tudott jelen

lenni, a lovagi láncot és az oklevelet Füzér várának kápolnájában vette át. A helyszínen Matl Péter mellett dr. Tóth Gergely nyelvi lektort és diaszpórákutatót is a Magyar Kultúra Lovagjává avatták.

A Falvak Kultúrájáért Alapítvány indoklásában kiemelte Matl Péter sokrétű és nemzetközileg is ismert képzőművészeti tevékenységét: művei – köztük számos, a magyar nemzet életéhez közvetlenül kapcsolódó alkotás – Európa több országában, valamint Japánban és Amerikában is megtalálhatók. A méltatásban hangsúlyozták a kárpátaljai fiatal művészek támogatásában és az alkotótáborok szervezésében vállalt szerepét, valamint azt is, hogy 2023-ban több magyarországi településnek műveivel mondott köszönetet az országban dúló háború során nyújtott humanitárius támogatásért.

Matl Péter munkásságában meghatározó helyet foglalnak el a magyar történelemhez és kulturális örökséghez kapcsolódó alkotások. A szobrászművész nevéhez fűződik többek között a Vereckei-hágón álló honfoglalási emlékmű, a munkácsi várból látható Zrínyi Ilona és a gyermek II. Rákóczi Ferenc szobra, az Ópusztaszeri Nemzeti Emlékpark Nemzeti Összetartozás Emlékműve, valamint a 2020-ban Sátoraljaújhelyen felavatott Turul-szobor. Közel 170 kültéri alkotása található különböző településeken.

A kitüntetés odaítélésénél Matl Péter közösségi és művészetszervező tevékenységét is figyelembe vették. Tizenhat éve

szervez szobrásztáborokat, létrehozta a Beregszentmiklósi Művésztelepet és Szoborparkot, megalapította a Kárpátok Szoborutatót, emellett a kárpátaljai fiatal művészek szakmai és anyagi támogatásában is szerepet vállal. A Magyar Művészeti Akadémia művészeti ösztöndíjasként számára ösztöndíjakkal támogatott alkotótáborokat is szervez.

„En valahogy ráéreztem arra, hogy minden, amit most készítek, alkotok, meg amire gondolok, összefüggésben van a múltammal, a jelenemmel és a jövőre mutat rá. Nagyon érdekes ez a folytonosság: az idő van benne, az idő kategóriája, és hát nagyon sok mindent lehet ebbe belema-gyarázni, például az őseimet, a nemzetemet, a gyerekeimet, a kisunokámat, aki most fejlődik, és éppen megteszi az első lépéseit. Úgyhogy ez a hármasság vezet végig az életemet” – nyilatkozta korábban Matl Péter, amikor a Magyar Kultúra Lovagja címmel való kitüntetéséről beszélt. A szobrászművész ars poeticája: „Számomra az alkotás az élet.”

A Magyar Kultúra Lovagja cím Matl Péter több évtizedes művészi, közösség-építő és művészetszervező munkásságának újabb rangos elismerése.

CsA

Szemelvények Nagybecskó múltjából

A Máramarosi-medence keleti végében a Tiszába igyekvő jelentősebb mellékág a Gyertyános (*Suprucz, Sopurka, Szapurka, Szoporka*). Torkolatánál fekszik egész Máramaros egyik legmeghatározóbb települése: Nagybecskó (*Белукий Бичкиє*). Név eredetéről több verziót is számontartanak. A 14. század elején alakult ki a Gyertyános bal partján. Bogdán oláh vajda hűtlensége és Moldvába történt kivándorlása után, 1365-ben Nagy Lajos király a Drágffy-családnak adományozta. Drág vajda testvére, Balk birtokolta. A 15. század végétől Bocskó a

világégés után a Tisza jobb partján fekvő két falurész a Szovjetunióhoz került. Ezeket oroszul *Белукий Бычков* ukránul *Белукий Бичкиє* néven összevonták, és 1947-ben városi jellegű települési státuszt kapott. Ma Ukrajnához tartozik és hat másik települést egyesítve kistérségi központ. 2024 óta megszűnt a városi jellegű település közigazgatási kategória, így azóta Nagybecskó hivatalos státusza nagyközség (*селище*). Lakossága 9430 fő, ebből 341 fő magyar és kb. 100 fő román nemzetiségű.

Egykoron Bocskó lakosságának megélhetését a fakitermelés mellett a tutajozás, a tiszai faúsztatás és szállítmányozás biztosította. A kisbecskói part részen épült ki a Tisza legfelsőbb tutajkikötője – ruszin elnevezéssel a portos, amelyet a Királyi Szállítási Hivatal felügyelt. Máramaros nagy kincse, a só úsztatásának koordinálását pedig a bocskói sóház végezte. A Rákóczi-szabadságharc után, 1720-ban a Gyertyánoson épült fel a vidék legnagyobb, háromfűrészes, kincstári fűrészmalma (vízi meghajtású fűrésztelep).

A szódagyár

1868-ban a szabadságharcban kitűnt Klapka György tábornok kezdeményezésére svájci, francia, osztrák tőkések bevonásával megalapították a „Magyar-Svájci Szóda- és Vegygyár Rt.”-t. A vállalkozás még abban az évben Bocskón, a Gyertyános jobb partján letette Magyarország első vegyi gyáranak az alapkövét. A következő évben beindult termeléssel ammóniaszódát és kénsavat gyártottak. Ezért szódagyár néven vált közismertté.

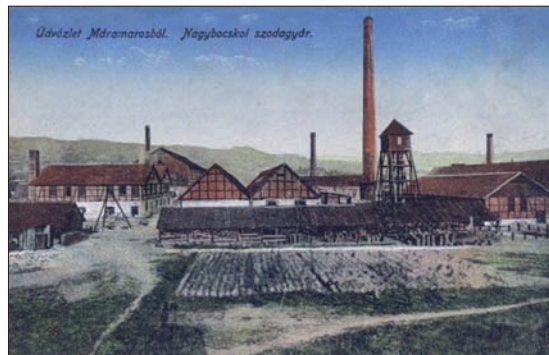
A *Fővárosi Lapok* 1882. augusztus 8-i számából kiderül, hogy: „A nagybocsi szabású üzleti berendezés nem állt arányban a gyártott cikkek forgalmával, úgy hogy a részvény-társaságnak (»Svájci-magyar szóda- és vegygyár részvénytársaság«) liquidálni kellett. A részvényesek osztalékot soha nem kaptak, az egész gyártelepet 1879-ben néhány nagyobb részvényes vette meg, 110,000 ftért s jelenleg a gyár »Müller Frigyes és társa« cég alatt folytatja működését. Miután a jelenlegi tulajdonosok kevesebb

tőkét fektettek be, az üzleti költségek kevesbedtek, több célszerű újítást léptettek életbe és a gyár termékei napról-napra több tért foglalnak el a piacon, remélni lehet, hogy a magyarországi szóda- és vegygyár termékei rövid idő múlva külföldön is mind nagyobb tért fognak elfoglalni.”

A nagybecskói gyár. (Várady Gábor: Máramarosi emlékkönyv, M. Sziget, 1901.)

1880-tól a bocskói gyár szárazfalepárló-üzemmel bővült. A fa jelentős részét a Gyertyánoson úszatták le és a gyár előtt gerebekkel fogták fel. A fa kémiai feldolgozásából mintegy 40-féle termék nyerhető, és tulajdonképpen semmi sem vész el, minden értékesíthető. A gyár termékei között volt: timsó, klórmész, keserűsó, rézgalic, finomított salétrom, salétromsav, sósav, kénsav, szóda, kénsavas agyagföld, eceteszenzia, ecetsav, jégecet, faecet, faecetsavas vas, faecetsavas mész, acetont, faszesz denaturáláshoz, finomított, valamint nyers faszesz,

rnetilalkohol, kovácszsurok, fakátrány, kátrányolaj, bükkfaszén, samott téglá, samott liszt és saválló edény.

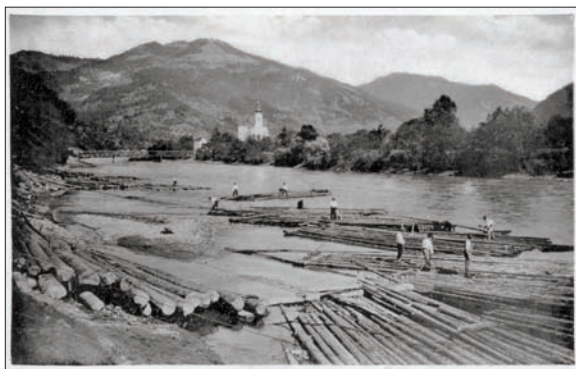
Az első magyar szódagyár 1882-ig egyedüli volt az országban. A fentebb idézett lapszámban képet kapunk a Fritz Miller & Co. gyárról: „Van itt kénsavgyár, kénygyár, szódagyár, gépház épület, khlór mészgyár, gépjavitó műhely, iskola, vendéglő, hivatalhelyiségek, kórház, tisztviselői és munkás lakok, sat. Évenként 15,000 kilogrammnyi különféle minőségű szik-szódát, 2,700,000 kilogrammnyi kénsavat, 3,500,000 klgr. sósavat sat. gyártanak ez óriási telepen. A gyár évi üzleti forgalma 250,000 ftra tehető.”

1883. április 8-án tűz ütött ki a gyárban. Erről 12-én a *Budapesti Hírlap* olvasói levelében számolt be: „A Tisza mentén innét egy órányira van Bocskó község, ennek

A Tiszába siető Gyertyános és hídja a román oldalról

Drágffyak e térséget egyesítő, akkor nyolc faluból álló uradalmanak a központja lett. A Drágffy-család kihalása után az uradalom a kincstár tulajdonába került. Az uradalmi központ fejlődése során terjeszkedett, így jött létre a Gyertyános-torkolattól nyugatra Kisbecskó, a Tisza túlsó, bal partján pedig Újbocskó (*Handal-, Német-Bocskó*). A három részből álló nagyközséget a trianoni döntés kíméletlen módon szakította szét.

Tutajok rendezése Nagybecskó és Tiszalonka között. Háttérben a lonkai Tisza-híd és a román oldalra szakadt lonkai templom.

A Tisza jobb partján elterülő Nagy- és Kisbecskó Csehszlovákiához, a balparti Újbocskó pedig Romániához került. 1939-ben Kárpátaljával együtt a jobb parti falurész is visszatért Magyarországhoz, a II. bécsi döntéssel, 1940 szeptemberében pedig Újbocskó is újra magyar lett. A második

határában van a porosz németek által alapított s hatalmas virágzásban levő szódagyár. Ez gyult meg s a tűz rendkívüli nagy sebességgel terjedt s lángjai ijesztően világíták meg mértföldnyi távolságban a Tisza völgyét. A főépületet tüztoltók megmentették, egy újabb amoniák-gyár azonban, mely 120 lőerejű géppel dolgozott, teljesen elégett. Elhamvadt azonkívül még egy pár lakház s melléképület. A kár háromszázezer forintra tehető. Ezt azonban a tulajdonos Müller nem fogja megérezni, mert az épületek biztosítva voltak. A tűz keletkezésének oka ezideig még nem tudatik. Emberélet nem esett áldozatul. A szigeti s a szigetkamrai tüztoltók dicsérete buzgalommal működtek. A gyár tulajdonosa egy svájci gazdag német..."

A tűzvész ellenére a bocskói gyár fejlődése nem állt meg. Hatalmas, virágzó üzem volt, amely nemcsak a falu, hanem a környék gazdasági életében is meghatározó szerepet játszott, az ottani szegény lakosságnak keresetet és megélhetést biztosított. Ennek köszönhetette Bocskó fellendülését, és a lakosság pedig szegényes helyzetének viszonylagos javulását. A gyár jelentőségére utal, hogy 1891-ben a Tisza bal partján futó máramarosi vasútvonalból a gyártelepre a korábbi keskeny nyomtávú szárnyvonalat normál nyomtávúra építették át. Ekkor épült a Gyertyános-torkolattól nyugatra a tiszai vasúthíd. A szódagyár termékeit egész Magyarországon, a bécsi piacon, a szomszédos Galíciában, Bukovinában, Oroszország déli részén, de még Amerikában is értékesítették. 1895-ben a párizsi világkiállításon több kiváló termék aranyérmet nyert.

Klotild név alatt

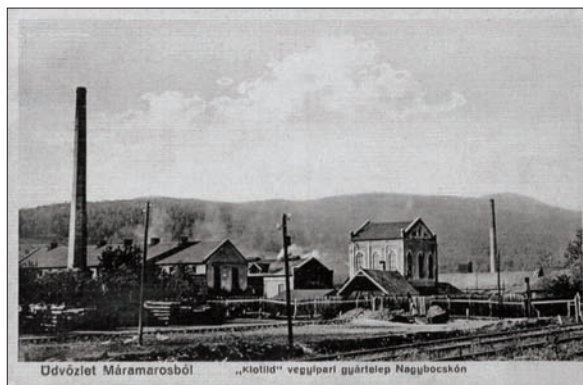
A részvénytársaság 1892-től Egyesült Vegyiművek Rt. néven ismert. 1896-ban a részvénytársaság neve – az ifjú házias báró Roszner Ervin főispán feleségéről, Forgách Klotild grófnőről – Klotild Első Magyar Vegyipari Rt.-re módosult. A gyár neve is Klotildra változott.

A századforduló a Klotild-gyár fénykora. 1897-ben a gyár a fa kitermelésére környező hegyek közzé 17,8 km-es keskeny nyomtávú vasutat épített. Előbb lóvonatású volt, majd áttértek a gőzvonatásra. A vasút maximális hossza 1914-ben meghaladta a 42 km-t.

A szódagyár az 1890-es évek végén 420 munkást foglalkoztatott, 1909-ben pedig a dolgozók száma 716 főre nőtt. A gyár évente 160 ezer folyóméter búkkfát dolgozott fel, és 2005 vagon különböző vegyi terméket állított elő. Az 1873-as évi 600 ezer koronát kitevő össztermelése 1914-ben 4,3 millió koronára emelkedett, és ezzel Magyarország egyik legjelentősebb révénýtársaságává vált. Ekkor a Klotild-gyárban már közel 2000-en dolgoztak.

Trianon után a Klotild nehezen talált magára. A fő ütüerét képező gyári vasút

fővonalba való csatlakozása a Tisza bal partján immáron román fennhatóság alá került. A gyár lassú elsorvasztásának mégsem a határon átnyúló vasúti teherszállítás lett az okozója. Ez ugyanis egy csehszlovák–román államközi megállapodás értelmében biztosított volt. A prágai szemléletbe nem illett bele az ezer kilométerre lévő gyár további fejlesztése. „Amikor Nagybecskő cseh megszállása befejeződött, a megszállók első dolga volt felrugni azt a szerződést, amely a gyárnak faanyagellátását biztosította. De minden téren igyekeztek a kárpátaljai ipari termelést leállítani és Prága számára előnyöket biztosítani. Így következett azután egyes gyártási ágazatok teljes leépítése, leállítás” – írta erről az időszakról később a Kárpáti Híradó 1943. október 10-i számában. A Klotild-gyár sorsa iránti aggodalom még a csehszlovák parlamentben elhangzott felszólalásokban is megjelent, de nem sok fogantatja volt. 1924-ben a gyár ideiglenesen bezárt, több száz munkás az utcára került. 1926 májusában pedig hatalmas robbanás volt a gyárban,

aminek következtében hárman meghaltak és ötven megsebesültek. Az 1933-as árvíz idején a vasúthíd súlyos károkat szenvedett, de hamarosan helyreállították. Mindezek után a Klotild újra talpra állt, és az anyaországhoz történő visszacsatolás idején már újra a régi időkre emlékeztetett.

A Kárpáti Híradó fentebbi lapszáma részletesen bemutatja a gyárat az 1940-es években: „A Klotild-gyártelep káptinájával egy épületben nyert elhelyezést a tisztviselő-kaszinó kényelmes három terme, a tisztviselők szórakozásának, társas életének és önművelésének minden eszközével ellátva. Itt talált elhelyezést a telep színházi és egyéb szórakozási lehetőségét biztosító hatalmas táncterem és színházterem beépített színpaddal és nézőtérrel, sőt, hangos moziberendezéssel is. [...]

Néhány lépésre ettől az épülettől van a munkásotthon, amelyben megfelelően el- függönyözve oltár áll, hogy ünnepnapokon a lelki vigasztalás és felüdülés, az Istenhez emelkedés céljait is szolgálja. Ebben a teremben, körben a falak mentén 2000 kötet könyv sorakozik méltóan szolgálva a telep kultúrigényét. [...]

Pár lépéssel arrébb fedett tekepálya szolgálja a testedzés és kedélyes szórakozásnak

ezt a tisztviselők, munkások által egyaránt szívesen ültözött lehetőségét. A sportlehetőséget szolgálja a nagyszerű tenispálya, amelyet a telep egyik leégett és csak falaiban megmaradt hatalmas épületének behasználásával egyedülálló és érdekes módon képeztek ki tenispálya céljaira.

Koronája azután etéren való gondoskodásnak a most elkészült tisztviselői strand-fürdő. Lapostetejű, színes öltözőépület, széles terrasszal, telefontal, a 30 méteres uszoda meleg és hideg vízszolgáltatással, zuhanyokkal, körül a pompás smaragd zöld gyeppel, valóban nagyszerű és szemet-szívet gyönyörködtető látványosság számamra strand, amely azonban ugyanekkor fontos gyakorlati célt is szolgál, lévén a medencében mindenkor tárolódó víz és szivattyúszervezet a telep legnagyobb teljesítményű tüztoltói fölkészültsége, amely a körötte elterülő lakótelep tűzbiztonságát szakszázalékosan teszi. A tisztviselők strandjának megoldása után már megkezdődött a munkásstrand építése is, amely a jövő évnek programján szerepel. Ezidőszereint a gyárépületben kádfürdők és zuhanyok állnak a munkások rendelkezésére a tisztasági célok szolgálatában. [...]

Tisztviselők és munkások lakóházai körítik a gyártelepet a »Majálishegy« aljában, fel egészen a »Rigó-várig«. Természetesen a tisztviselők, szakmunkások és egyszerű munkások számára épült lakóházak között van különbség, de akár egyszobás, akár hatszobás lakásról legyen szó, mindegyik egészséges, lakályos, tiszta és a higiéniaának minden tekintetben megfelelő otthont nyújt meglegedett lakóinak. Víz, villany egyformán szolgálja minden házban a lakók kényelmét.

Valóságos önellátás az, ami etekintetben már kialakult a Klotildtelepen. Az elsőrangú élelmiszerek, közszükségleti cikkek központilag kerülnek a gyár részéről beszerzésre, saját hentesüzeme dolgozik, lisztet, cukrot, zsiradékot, de az állami ellátásba nem is tartozó egyéb elsőrangú élelmi és ruházati cikkeket a gyárvezetőség adja munkásai rendelkezésére. Az árak természetesen hatóság árak és azoknak lefizetése újabb kedvezményt jelent a havi, vagy heti levonások formájában.

Saját tehenészete gondoskodik a Klotild-gyermekek tejellátásáról. 1941. november 1-től 48 családban 77 gyermek kapja rendszeresen, naponta éltető és tápláló tejadagját a gyár tehenészetéből.”

Mindemellett a gyárnak volt négyágyas magánkórháza és orvosi rendelője is. Az alkalmazottak részére 1000 pengős házasságkötési és 150 pengő szülési segélyt biztosított.

A második világháborút a gyár és a vasúthíd is túlélte. Szovjet időben újabb államközi megállapodás szavatolta a gyár működéséhez nélkülözhetetlen vasúti teherfuvarozást. Az 1970-es,

Szemelvények Nagybecskó múltjából

katasztrofális árvíz idején a Tisza és a Gyertyános partjáról összegyűlt rönkökből és egyéb hordalékból a híd előtt torlasz keletkezett. Kisbecskó veszélybe került. A román fél nem egyezett bele a híd felrobbantásába, ezért állítólag a szovjet határőrök éjszakai beavatkozása után az irdatlan víztömeg a hidat könnyedén elsodorta. Azóta a vasúthidat nem építették újjá. Inkább a Tisza jobb partján, a szovjet fennhatóság alá tartozó területen a gyárat egy Aknaszlatináig vezető új, kilenc km-es szakasszal kapcsolták be a vasúti vérkeringésbe.

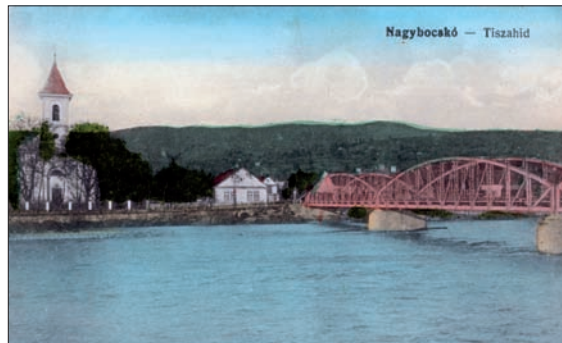
A szovjetrendszer hanyatlása sajnos maga után vonta a nagy múltú gyár válságát. A gyárhoz vezető vasúti szármányon fel-számolták, az árvíz után épített új vasútvonalszakaszt pedig a sorsára hagyták. Voltak ugyan próbálkozások az Aknaszlatinára vezető vasútvonal felújítására, de ezek nem hoztak eredményt. A gyárat véglegesen 2002-ben csődeljárással számolták fel.

Más hányatott sorsú emlékek

A 19. században a görögkatolikus parókiával szemben lévő 120 m-es közúti fahíd kötötte össze a Tisza két partján fekvő településrészeket. Ezt az 1896-os nagy árvíz teljesen lerombolta. A helyére épült vashíd pedig az 1944. októberi harcoknak esett áldozatul.

A híd mellett 1845-ben jelentős kincstári segítséggel épült fel a Szűz Mária Mennybevitale görögkatolikus templom. A szovjetrendszer a görögkatolikus egyház működését betiltotta. 1963-ban a templomot tornateremmé alakították, tornyát lebontatták. A határország katonáinak parancsot adtak az ikonok elégetésére, de a lelkiismeretükre hallgató kiskatonák titokban az ikonokat visszaadták a híveknek. 1990-ben a felekezet rehabilitálása után a gyülekezet visszakapta a templomot, új tornyot húztak rá, majd ismét felszentelték. Ma újra a híveket szolgálja.

A magyarjékú lakosságot elsősorban a római katolikus egyház tartja meg hitében

A bocskói közúti Tisza-híd az eredeti állapotban lévő görögkatolikus templommal Újbocskó felől

A bocskói híd 1932-ben mint határátkelő

és őrzi meg nemzettudatában. A római katolikusok temploma a Tisza bal partján, 1804-ben Szent János tiszteletére épült. A román fennhatóság alá került templomban a jobb parti hívek a szovjet időben egyáltalán nem misézhetek. Számukra új templom építésére csak

1996-ban a Gyertyános partján, a Gyertyánliget felé vezető úton nyílt mód. 1998. november 5-i szentelésén azonban a szörnyű árvízi pusztítás megakadályozta. Szerencsére az épület kiállta a próbát, és kissé megkésve, de a templomot Szent Imre tiszteletére mégis felszentelték. A templomkertben a település legismertebb személyiségének – Romzsa Tódnak – állítottak emlékművet. A szobor alkotója Polyák Ferenc (1945–2013) falfaragó, aki a Kecskeméthez tartozó matkópusztai tanyáján élt. Romzsa Tódor 1911-ben született a trianoni döntés értelmében Romániához csatolt Újbocskón. A legragikusabb időben lett a görögkatolikus egyház püspöke. A szovjethatalom első éveiben, a vidék legnagyobb egyházának betiltása idején a fiatal püspök bátran kiállt hívei és egyháza mellett. Ezért 1947. október

27-én Iványi és Beregszőlös között a szovjethatalom közúti merényletet követek el ellene. Tódor püspök életben maradt, de súlyos sérüléseket szenvedett. A munkácsi kórházba szállították, és a lelkiismeretes kezelésnek

A Szent Imre-templom mellett sokáig állt még a szovjet jelkép

köszönhetően a püspök már lábadozott, amikor a hatalom bérencei megmérgezték. A vértanú püspököt a római pápa 2001-ben boldoggá avatta.

A természeti csapások és a politikai viharok azonban nem csak hidakat sodortak el. A falu szobrainak sorsa önmagáért beszél. A két világháború között, a csehszlovák éra alatt a település központjában, a nagybecskói falurész legelőkelőbb helyén T. G. Masaryknak emeltek szobrot, melyet az 1939-es

Magyarország történelmi visszacsatolás után eltávolították. A szovjet bevonulás után erre a helyre Sztálin szobra került, melyet halála után

A Romzsa Tódor-emlékmű

egy Lenin-szobor váltott fel. 1992-ben, a Lenin-korszak leáldozása után ezt a szobrot is eltávolították. Egyik éjszaka a talapzatra ismeretlen tettesek „jóvótából” a rendszert jelképező szögcsatorna-koszorú került. 2002-ben, immáron talán véglegesen a teret kegyhellyé alakították, melynek középpontjában egy Szűzanya-szobor áll.

Az anyaországhoz történt 1939-es visszatérés után Nagybecskót Szent város a testvértelepüléssé fogadta. 1942-ben a város képviselőtestülete

döntést hozott egy nagybecskói Hősi és Országzászló Emlékmű felépítésének támogatásáról, valamint egy nemzetiszínű lobogó ajándékozásáról. Az emlékmű tervével és szobrászmunkáival Takács Ödön budapesti művészt bízták meg. Az 1942 szeptemberére tervezett avatást azonban elhalasztották, bár a szobrászművész a munkával elkészült és azt a Klotild gyárból is készítették.

A Szűzanya kegyhely

Az avatás újabb időpontjául 1944 tavaszát jelölték ki. Sajnos az eseményről és az emlékműről nincs további információk.

Kovács Sándor

Magyar Örökség díjas honismereti író
 P.S.: A külön nem jelzett képek a szerző felvételei vagy az ő gyűjteményéből származnak.

– Április kora tavaszt idéző második hetének egy csütörtöki napján – indította visszaemlékezését M. András, egy hetven felé tendáló körteremtársam, aki esete zárójelentését várva a sajnós aktuális témához, az orosz–ukrán háborúhoz fűzött kommentárt, azaz személyes élményt osztott meg velünk – Barabás felől hazafelé indulva a kora esti órákban, elhagyva a falu határát, stopot jelző férfira lettem figyelmes. Lassan közeledtem felé, azért is, mert különleges figurának tűnt: csontsovány, beesett arcú és szemű, tompa tekintetű, több mint borostás, zilált hajú, hegekkel terhelt arcbőrű, toprongyos alak volt, akin úgy lötyögött kopott, seszínű, szaggyalásokkal teli öltözetke, mintha csak rádobták volna a túlméretezett öcskaságot.

Az is megfordult bennem: minek álltam meg, lehet, hogy tetves is, vagy valami drogos csavargó, esetleg szokásban lévő bűnöző?!

– Kérem – szólalt meg, amikor lehúztam az ablakot –, vigyen el a legközelebbi vasútállomásig, nem vagyok idevalósi, nem tájékozódok, nincs pénzem...

Magam mellé ültettem, indultunk.

– Nem kell tartani tőlem, habár tudom, ijesztő a külsőm, de most léptem át a határt, fázom, három hetet gyalogoltam benn, Ukrajnában, míg végre hazaértem...

Nem értettem bemutatkozásnak szánt szavait, rákérdeztem:

– Mi az, hogy gyalogolt, versenyzett?

– Nem versenyeztem, az életemért gyalogoltam, menekültem a halál elől.

Volt a kesztyűtartómban egy szendvics, egy fél flakonnyi üdítő, felajánlottam. Elfogadta, láthatóan örömmel elfogyasztotta, megköszönte, majd felém fordult.

– Ha nem untatom, akkor elmesélem, mi történt velem...

– Persze, nem untat, sőt érdekel – reagáltam.

– A nevem Sz. Károly – megmutatta útlevele belső lapját –, nem vagyok idevalósi, szentesi vagyok, kőműves, 42 éves, özvegy. Az utóbbi miatt utaztam erre a vidékre, azaz mentem Kaszonnyba a távoli rokonomhoz, akivel tartom a kapcsolatot. Hívott, mert jelöltet talált számomra: egy szintén özvegy asszonykát. Három hete a kora reggeli órákban értem át a másik oldalra...

Ennél a félmondatnál elnémult, több másodpercre, nagyot sóhajtott, majd folytatta:

– Amint elhagytam az átlépő zónát, egy amolyan mentőautóféle mellé értem, amiből kilépett két egyenruhás alak, akik szabály szerint elkaptak és belöktek az autóbá egy bűdös szót sem szólva. Elvették az útleveletem, a pénztárcámat, miközben már elindultunk. Kérdeztem meghökkenve és félve: mit jelent ez, kik maguk, hova visznek – persze magyarul –, de azok „válaszul” a bal kezem és bal lábam műanyag-zsinórral az üléshez rögzítették, és olyasmit mormogtak: *dobre, dobre...* Órákig kocsi-káztunk, ők halkán beszélgettek, többször

Az önkéntes

elhangzottak a *Csernovci és vojna* szavak. Kétszer álltunk meg kisdologra, kínáltak valami kétszersültféséssel meg vízzel... Kezdeti remegésem kezdett oldódni, mert ha nem is voltak elfogadhatóan kedvesek, barátságosak, nem voltak fenyegetőek sem.

– Ha gondolja, megállhatunk egy kávéra vagy beharapni valamit – ajánlottam útítársamnak.

– Nem, nem, köszönöm – hárított –, nagyon szeretnék végre otthon lenni, s mint aki új lapot nyitott az emlékezés könyvében, folytatta:

– Este lett, mire célba értünk, azaz megálltunk egy hodálynak tűnő épület előtt, amelynek bejárati ajtajában fegyveres őr posztolt. Levették rólam a bilincset, bekísértek egy kisebb terembe, ahol valami

jelentésfelét fogalmazhattak meg a minket fogadó tisztnek, aki maga elé ültetett, felnyitotta az útleveletem és egy papírra jegyzett belőle, majd intett és nyújtott egy tollat: írjam alá!

Nem reagáltam, hisz nem értettem semmit a történetekből, de ellenkezésemet látva az egyik kísérőm hozzám lépett, és szigorú tekintettel valami nyomósat mondvá megragadta karomat és megszorította: aláírtam. Legnagyobb meglepetésemre a tiszt visszaadta az útleveletem, pénztárcámat, amiből hiányzott a pénz, egy példányát annak, amit aláírtam, de a telefonomat nem.

Ezután egy másik szobába kísértek, ahol volt egy vaságy, asztal, szék. Néhány perc elteltével hoztak valami kásaféle főzöttet, néhány uborkát és egy flakon vizet, majd távozva rám zárták az ajtót.

Mindent elfogyasztottam, mert éhes voltam. Magamba roskadva ültem, cikáztak bennem a gondolatok, nem értettem, mi történik velem. Féltem, szorult, száradt a torkom, trappolt a szívem, majd annak tudatában, hogy nem bántottak és enni is adtak, meg visszaadták útleveletem, kezdetem összeszedni magamat és körülnéztem kényszerlakhelyemen. Ami azonnal feltűnt, az egy semmibe bámuló ablak – kőműves szemmel láthatóan lazán volt befalazva, megmozgattam, majdhogynem lötyögött. Alig vártam az éjszakát, hozzákezdtem,

kiszedtem néhány szegélyező téglát, majd az ablakot és kiléptem az ismeretlenbe. Mivel nem hallottam mozgást, hangokat, elindultam, ahogy mondaní szokás, torony-iránt. Csak később jöttem rá: velem volt a Jóisten, mert jó irányt választottam. Nem volt koromsötét, csillagos volt az ég, ezért gyorsan haladtam, távolodva a fogságtól. Reggel felé egy településhez értem, amit kikerültem, félve a lebukástól, majd a kertek alján, mezőkön, erdőkön, haladtam napnyugta felé, mert azt tudtam: Ukrajna keleten található, azaz magam mögött, hazám meg előtem, nyugaton.

– Pihenjen – szóltam közbe –, lesz ideje még, mert elviszem Nyíregyházára, a vasútállomásra.

– Nappal csak akkor haladtam, ha nem volt a látótérben város, falu, egyáltalán település, forgalom az utakon. Vízet találtam, de az enniivaló hiányzott, bokrok, fák alatt éjszakáztam, néha elhagyott házban, boglyában, ólban egy-egy faluban, ahol – többször megtörtént – a háziak ébresztettek, de nem jelentettek fel, sőt többször tejjel, kenyérral kínáltak, és ha mondtam: Csap, Záhony, Budapest, úgy megtörtént, hogy bólogatva mutatták az irányt, ami egyre gyakrabban történt a hegyek felé közeledve.

Egy eset volt, amikor kutyák támadtak meg, meg is harapott az egyik a lábamon. Többször loptam tojásokat az ólaktól, ettem a jóságok etetőiből, kukákból is.

Három napomba került, amíg kikerültem az utolsó utamba eső nagyvárost, utána a vasút mentén haladtam át a Kárpátokon, majd elérve a magyar–ukrán határt Kaszonynál, átkeltem.

Nagyon furcsán néztek rám a vámosok meg a határőrök, de az átkelő is, amin nem csodálkozom, csak az ötödik autó vezetője, egy középkorú nő vett fel, hogy áthozzon.

Elhallgatott és én is némaságba sülyedtem egy rövidnek tűnő ideig.

– Nem érzi betegnek magát, esetleg felkereshetnének egy orvost...

– Nem, köszönöm, nem érzek betegséget, csak azt, hogy benn – mutatott szívére – nincs valami rendben, de talán idővel majd rendeződik... Van egy kérésem mielőtt hálás köszönetet mondanék önzetlen segítségért: nézze meg, fordítsa le magyarra, ha érti az ukránt, hogy mi van abban a papírban, amit a fogvatartótól kaptam.

Épp megérkeztünk a vasútállomásra, bekísértem a váróterembe, jegyet váltottam Szentesre, tiltakozása ellenére adtam neki tízezer forintot és beleolvastam az említett iratba, amiben olvashatók voltak az útlevélből másolt adatok és az aláírásával igazolt kérelme: felvételt kér az ukrán hadseregbe mint önkéntes, hogy harcoljon az ukránok szabadságáért.

Amint végére értem a fordításnak és visszaadtam az iratot, a befutó gyors mozdonya szokatlanul hangosan, sirást idézve, hosszasan, panaszosan, sípolva fékezett...

Szöllősy Tibor

„Add tovább az áldást!”

A Beregszászi Református Gyülekezet ifjúi egyháza a gyülekezet anyagi és szellemi támogatásával, egy év kihagyás után immár harmadik alkalommal tartották meg Beregszászban a Villámtöltés református ifjúsági találkozót, amelynek alap gondolata és szellemisége az „Add tovább az áldást!” mottó köré épült. A rendezvénynek ezúttal is a régi varroda épülete adott otthont, amely egy napra ifjúsági bázissá vált, és különleges küldetést töltött be: védett, biztonságos teret kínált az ifjúság számára. Olyan találkozási pontot, ahol a fiatalok együtt magasztalhatták Istent, és ahová bátran hívhatták meg kereső társaikat is.

A hivatalos megnyitó után Zán Fábian Sándor tartott áhítatot, Isten ígéjét János evangéliumából olvasta fel. A Kárpátaljai Református Egyházkerület (KRE) püspöke kiemelte: a csillogó szemek arra biztatnak, hogy bármilyen rögös az út, mi, felnőttek ne adjuk fel, hanem hirdessük azt az evangéliumot, amit Isten ránk bízott, ami az életünket megváltoztatta.

– A Villámtöltés a nyár utolsó napjaiban lelki irányítást kell hogy jelentsen

találkoznak, de a legfontosabb az, hogy találkozzanak az Isten ígéjével, megérezzék az Úr jelenlétét, mert ez adja a legnagyobb bátorságot, újítja meg a reménységet. A mai fiataloknak arra van szükségük, hogy tudják, Isten áldást készített számukra az úton, mert Ő mindenkihez fordulni akar, s a Villámtöltés éppen erről szól, hogy Isten az Ő jelenlétével útbaigazít, elindít az élet útján – emelte ki Zán Fábian Sándor. Hozzátette, az, hogy a rendezvény már a háború idején „született”, azért volt fontos, mert a fiatalok még nagyobb figyelmet igényeltek.

– Aki a háború kezdetén még gyerek volt, ma már tinédzser. Ezért is van szükség ezekre a plusz alkalmakra, mert az idő, amiben élünk, kiegészíti az embert, s abban a közegben, amiben a kárpátaljai magyar fiatalok élnek, nagy szükség van a plusz energiára, a töltésre, az igei alkalmakra. Hálás vagyok azért, hogy a beregszászi gyülekezet bázisán megszervezték a Villámtöltést, ahol a fiatalok egy olyan impulzust kaptak, ami elegendő ahhoz, hogy eligazodjanak, hogy talpon maradjanak – fogalmazott Zán Fábian Sándor.

– A missziónk az volt, hogy a nyár zárásaként legyen egy olyan evangelizációs alkalom, ami csak a fiataloknak szól. Az volt a legfőbb célunk, hogy az Isten ígéjét, az evangéliumot úgy adjuk át, hogy egész nap olyan programsorozatot kínáljunk, amely nekik szól, rájuk figyel, értük van – jegyezte meg Margitics János egyetemi református lelkész, főszervező. Másfél hónapnyi előkészítés kellett ahhoz, hogy minden zökkenőmentes legyen. Több tucat önkéntes dolgozott azon, hogy a közel 500 résztvevő valóban jól érezze

mindenki számára. Én hiszem és vallom, hogy az Isten kezdeményezte veletek ezt a kapcsolatot, a mai lehetőséget, Ő készítette elő az alkalmat, Ő az, akinek terve van velünk. Ő az ige, Ő a kezdet, Ő az, aki által minden lett, és ami a legcsodálatosabb: mi is az Ő teremtményei vagyunk. Ő akar minket feltölteni, közösségben akar velünk lenni és maradni – hangsúlyozta igehirdetésében a püspök, majd arra kérte a fiatalokat, hogy keressék a Jézussal való találkozást, éljenek ennek lehetőségével, hiszen a találkozás útbaigazítást, irányváltást, reménységet és jövőt ad.

– A Villámtöltés az Isten szeretetéről szól, a neve pedig azért ez, mert manapság minden gyors: gyorséttermre, gyorsforgalomra stb. van szükség. Most, az iskola előtt a fiataloknak lelki feltöltődésre van igényük, kell egy olyan alkalom, ahol egymással is

magát, legyen szó szabadidős programról, evangelizációról vagy a nagyszínpadon zajló eseményről.

– Az volt a lényeg, hogy a nap végén lássuk az eredményt, hogy nem volt hiábavaló a befektetett munka, az izgulás,

aggódás és imádság. Meggyőződésünk, hogy ez egy nagy csoda az ötödik éve tartó háborúban, hogy még mindig vannak emberek, akik azt mondják, én itt vagyok, mert Isten küldött – tette hozzá a lelkész.

A főkapun egymás után érkeztek meg, sorakoztak a fiatalok, az általános iskolásoktól az egyetemistákig, hiszen ennek a korosztálynak hirdették meg a programot. A rendezvényre nemcsak a helyi közösségből érkeznek fiatalok, hanem Kárpátalja-szerte számos gyülekezetből, liceumból és ifjúsági közösségből gyűltek össze a tizenévesek, igazi kárpátaljai ifjúsági összefogást teremtve. Nyilván nagy volt a korkülönbség közöttük, de ahogy azt Margitics János elmondta, vannak olyan univerzális dolgok, melyek nem korosztályfüggők, ilyen például az éneklés.

– A fő dalunk szövegét és zenéjét, amely az egész nap gondolatosságát megfogadta, az egyik ifjúsági író írta, amit az ifjúsági csapatunk adott elő itt először. A nap szabadidős részében nagyon sok olyan feladat volt, amelyhez, ha a fiatalok nyitottsággal álltak, megismerhettek egy intézményt, elvégeztek egy feladatot vagy egy lelki utazást tehettek, melynek végén elcsendesedtek az Isten előtt. Azt vettem észre, hogy nem mindig a kor határozta meg azt, hogy ki mennyire tud elmélyülni a feladatokban – magyarázta a lelkész.

– Mottótok: „Add tovább az áldást!” Mire gondoltatok ezzel?

– Gyülekezetünk közösségében az elmúlt évek nehézségei mellé rengeteg ajándékot is kaptunk: ragyogó szemű fiatalokat egy olyan széles korpalettán, amit bárhol örömmel fogadnának. Kaptunk szolgálattevőket, imaháttérrel, megtérő embereket. Mindez arra ösztönözt bennünket, hogy ezt a sok mindent adjuk tovább. Vagyis, amikor a mi korosztályunk már nem lesz aktív, legyenek utódok. És itt büszkén elmondhatom, hogy az ifjúsági csapat már a mostani alkalmat is tudná vinni a vállán, ami óriási áldás.

Valóban bebizonyították, hogy készen állnak arra, hogy ha most még nem is, de idővel átvegyék a stafétát, minden tőlük telhetőt megtesznek azért, hogy minden flottul menjen.

A legaktívabb szolgálattevők egyike Répási Anna, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem hallgatója, aki első perctől részt vesz a szervezésben.

– Számomra is nagy öröm, hogy első perctől nagyon sok fiatal jön a Villámtöltésre, hogy hallgassa és megismerje az Úr szavát. Azt tapasztaljuk, hogy igény van ezekre a találkozókra, mert itt barátságok kötődnek, a fiatalok szívesen ismerkednek egymással. Az pedig, hogy ebben a nehéz helyzetben is lehetőségünk volt megszervezni az ifitalálkozót, nekünk is erőt adott, mert rengeteg, Kárpátalja különböző településein élő szolgálattevővel ismerkedhettünk meg mi is és köthettünk új barátságokat.

– *Neked milyen pluszt adott a Villámtöltés?*

– Nagy falat volt ez mindannyiunk számára, legyen szó szervezőről, háttér munkásról vagy szolgálattevőről. Nekem azért volt fontos, mert egyrészt évek óta szolgálom az Urat, számomra ez egy elhivatottság, másrészt a környezetemben élőknek is igyekszem segítséget nyújtani. Én és az egyik barátnőm most a médiafeladatokat láttuk el, minden mozzanatot igyekeztünk lecsévégre kapni, videóra venni, hogy az adott pillanat örök emlék maradjon. Érzem, hogy ebben a szolgálatban, a médiaközeli tevékenységben megtaláltam a helyemet, hiszen az Urat nagyon sokféleképpen lehet szolgálni, én ezzel teszem.

A délutáni órákban Nagy Szabolcs lelkipásztor előadása után a programok kötetlenebbé váltak, a fiatalok szabadabban lettek, ami kiváló alkalmat biztosított a beszélgetésekre, barátkozásra és a vizuális tartalomgyártásra. A délutáni programblokk kiemelten izgalmas interaktív eleme az Ifiváros volt, ami korántsem hagyományos, passzív program: interaktív, igei tanulságokat hordozó állomásokból és workshopokból állt. A fiatalok feladatokat teljesítettek, és a sikeres teljesítés után nyertek belépést a chill zónába, ahol a lazulás mellett vásárlási lehetőség is várta őket. A szabadtéri dicsőítés és evangelizáció Csomós Józseffel történt, a záró nagykoncerten Pintér Béla lépett fel.

Bátran elmondhatjuk tehát, hogy a résztvevő fiatalok sokat kaptak lelkileg a rendezvényen. Mivel hamarosan elkezdődik az iskola, a találkozók egyik legfőbb célja az volt, hogy bátorítsa és biztassa a fiatalokat: merjék bátran megélni a hitüket az iskolai mindennapokban is.

Hegedűs Csilla

Kárpátaljai ízek a közösségi médiában

„Nagyon fincsi, nagyon jó”

A közösségi média világában napról napra új tartalomgyártók tűnnek fel, ám csak keveseknek sikerül valódi közösséget építeniük. A kárpátaljai származású Gál Zsanettnak ez sikerült: receptvideóinak és közvetlen stílusának köszönhetően mára tízezrek követik a TikTokon és az Instagramon. A „Nagyon fincsi, nagyon jó” szlogenel nemcsak gasztronómiai tartalmakat kínál, hanem egy darabka otthont is közvetít a nézők felé.

A történet azonban egészen hétköznapi módon kezdődött.

– Ez a „nagyon fincsi, nagyon jó” teljesen véletlenül jött. Először úgy kezdődött, hogy „nagyon finom, nagyon jó”, aztán valahogy átalakult erre, hogy „nagyon fincsi, nagyon jó”. A követők mindig így írták nekem kommentben is, és sokszor, hogyha már nem mondtam

a videóban, akkor rögtön szóltak, hogy miért hagytam el. Aztán valaki megírta, hogy miért ne lehetne a csatornám neve is ez – és így lett – meséli a külföldön élő Gál Zsanett.

A mára már szlogené vált mondat jól tükrözi azt a közvetlen, otthonos hangulatot, amit Zsanett a videóiban is képvisel. Nem megijáztató karakter, nem felépített márka áll a kamera előtt, hanem egy kárpátaljai lány, aki egyszerűen azt csinálja, amit szeret.

A főzés iránti szeretete gyerekkora óta meghatározó.

– Az én szakmám szakács, annak tanultam, csak végül nem ebben dolgoztam. De mindig nagyon szerettem sütni-főzni, mindent kipróbálni. A hétköznapiakban is rengeteget sütök-főzök, sok mindent le sem videózok, csak elkészítem és kész.

A videózás ötlete sem tudatos karriertervezés eredménye volt. Inkább egyfajta inspiráció.

– Volt egy másik kárpátaljai lány, aki elkezdett YouTube-ozni, és ő adott kedvet hozzá. Arra gondoltam, hogy ha neki sikerült, és ő is kárpátaljai, akkor miért ne próbálhatnám meg én is?

Az első sikert egy különös véletlen hozta meg.

– Az egyik receptem a corn dog volt, és őszintén szólva nem is sikerült jól. Viszont éppen emiatt rengetegen kommenteltek alá. Egyre nagyobb lett a nézettség, aztán jött a madártejszelet, ami nálunk sokkal ismertebb sütemény, mint máshol. Az nagyon betalált. Olyan 1,3–1,4 millió megtekintése lett.

A hirtelen jött siker azonban nem változtatta meg. Megmaradt ugyanannak a közvetlen, szerény lánynak, akit a családja mindig is ismert.

– A családom végig támogatót, a legközelebbiek mindig biztattak. Nagyon fontosnak tartom elmondani, hogy a férjem ötlete

volt, hogy elkezdjek videózni. A felvételeken is rendszeresen szerepel, sőt ő is vágja azokat. Így vagyunk mi ketten egy kis csapat. Voltak barátaim is, akik mondták, hogy „igen, Zsani, ezt csináld, ez neked menni fog”. Viszont sok ismerős úgy tett, mintha nem is történné semmi. Nem említették, nem reagáltak rá különösebben.

Talán éppen ezért is jelent számára sokat az a szeretet, amit a követőitől kap. Különösen akkor, amikor a kárpátaljai beszédmódját védik meg.

– Nagyon büszke vagyok arra, hogy kárpátaljai vagyok. Nagyon jó érzés, hogy sokan ezáltal megismernek minket, a beszédünket is. Persze nem mindenhol beszélnek így, ezért ez nagyon kitűnik. Sokszor előfordult, hogy valaki ezt szövézte, de rengetegen meg-

védtek a kommentekben, hogy szépen, ízesen beszélék. Ez nagyon jólesett.

Zsanett videóiban nem csupán recepteket mutat be. Egyfajta kulturális hidat is épít, hiszen gyakran készít hagyományos kárpátaljai ételeket, amelyeket máshol alig ismernek.

– Szeretek régebbi recepteket elkészíteni, olyanokat, amiket mi itthon készítettünk. Ilyen például a pelmenyi vagy a borscs. Ezeket sokan nem ismerték, és jó látni, amikor kipróbálják. Próbálok ezek által egy kis „otthon melegét” átadni.

A közösségi média gyors világa ugyanakkor tudatosságot is igényel.

– Igen, meg kell gondolni, hogy mit osztok meg, milyen tartalmat csinálok. Próbálok mindig természetes maradni, minél otthonosabban átadni mindent.

A jövőjét továbbra is a gasztronómiában képzelel el.

– Szeretnék kurzusokra járni, továbbfejleszteni magam szakmailag, mert erre eddig még nem volt lehetőségem. Ebben a témában szeretnék mozogni a továbbiakban is.

És mit tanácsol azoknak, akik hasonló álmokat dédelgetnek, de félnek belevágni?

– Szerintem nem kell foglalkozni mások véleményével. Az ember adja önmagát! Nem kell félni, mert mindig lesznek olyanok, akik le akarnak húzni, akik azt mondják, hogy ez nem fog menni. De ha valaki valamit igazán szeretne csinálni, akkor menni kell utána és megvalósítani.

Gál Zsanett története egyszerre modern sikersztóri és kárpátaljai példa arra, hogy kitartással, hitelességgel és egy csipetnyi bátorsággal messzire lehet jutni. Néha pedig elég hozzá egy egyszerű mondat is, ami egy idő után szlogené tud válni: „Nagyon fincsi, nagyon jó.”

Forrás: LI/TV21 Ungvár

„Nagyra becsülöm azokat az embereket, akikre nehéz helyzetekben is lehet számítani”

Számára a pedagógusi hivatás egyszerre jelent felelősséget, folyamatos tanulást és lehetőséget arra, hogy hatással legyen a következő nemzedékekre. Úgy érzi, szakmai útján a családja, egykori tanárai és kollégái támogatása egyaránt meghatározó volt. Bízik abban, hogy oktatói és kutatói munkájával hozzájárulhat ahhoz, hogy a kárpátaljai magyar fiatalok számára eredményesebbé váljon az ukrán nyelv elsajátítása. Beszélgetőtársunk Pösze Andrea, a pedagógiai tudományok kandidátusa, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Filológia Tanszékének docense.

– Ha röviden be kellene mutatkoznia, mit mondana magáról?

– Mezőváriban születtem, és mindekelőtt családomnak tartom magam: két lány édesanyja és egy unoka büszke nagymamája vagyok. Szakmailag a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Filológia Tanszékének docenseként dolgozom. Oktatóként és kutatóként főként az ukrán nyelv magyar anyanyelvűek számára történő oktatásával, a kétnyelvűséggel és az ukrán–magyar fordítás sajátosságaival foglalkozom. Fontos számomra, hogy munkámmal a hatékonyabb nyelvvoktatást és a két kultúra közötti párbeszédet is erősítsem.

– Gyermekkorában is tanári pályára készült vagy más elképzelései is voltak?

– Gyermekként inkább a jogi pályában gondolkodtam. Az élet azonban más irányt hozott: az iskola befejezése után férjhez mentem, megszülettek a lányaim, és egy időre a család került a középpontba. Később, amikor a gyermekeim nagyobbak lettek, egyre erősebben éreztem, hogy szeretnék továbbtanulni és szakmailag is fejlődni. Ekkor szereztem meg első diplomámat magyar nyelv és irodalom szakon. A pályaválasztásban meghatározó szerepe volt egykori tanáromnak, Bagu Gizellának, aki nemcsak tanított, hanem példát is mutatott. A pályám később a Nagymuzsalyi Középiskolában indult el, ahol magyar szakos tanárként kezdtem dolgozni. Emellett minden évben részt vettem a Kölcsény Pedagógusakadémia továbbképzéseiben, amelyek új látlatokat nyitottak számomra: itt találkoztam az ukrán nyelv és irodalom tanulmányok lehetőségével is. Kollégáim biztatására belevágtam, és ez a döntés végül meghatározta a szakmai utamat. Ma már úgy érzem, mindez egy folyamat része volt. Hiszem, hogy nem véletlenül kerülünk bizonyos helyzetekbe, Isten mindig irányt mutat, hogy hol a helyünk.

– Miért éppen ez lett az a terület, amelyben nemcsak oktatóként, hanem kutatóként is elköteleződött?

– Kétnyelvű családban nőttem fel, így számomra mindig természetes a váltás egyik nyelvről a másikra. Kárpátalján ráadásul olyan nyelvi környezetben élünk, ahol a kétnyelvűség a mindennapok szerves része. Ami számomra kezdetben személyes tapasztalat volt, az idővel szakmai és tudományos érdeklődéssé vált. Kutatóként elsősorban arra keresem a választ, hogyan lehet

eredményesebben tanítani az ukrán nyelvet magyar anyanyelvűeknek, és miként lehet a kétnyelvűségre nem akadályként, hanem értéként és lehetőségként tekinteni.

– Pályája során melyik időszakra gondol vissza a legszívesebben?

– Nehéz egyetlen időszakot kiemelni. Pályakezdőként egy nagyszerű tizedik osztály osztályfőnöke lettem, és velük együtt nőttem bele igazán a tanári hivatásba. Bár később is kiváló diákokat taníthattam, az első osztály élménye mindmáig különleges helyet foglal el a szívemben. Az egyetemi pályafutásomból pedig a koordinátori (tanzéki adminisztrátor) feladatokat emelném ki, amelyekre mindig fejlődési lehetőségként tekintettem. Külön öröm számomra, hogy ma már egykori oktatóimmal kollégákként dolgozhatunk együtt, hiszen annak idején magam is sokat tanultam tőlük.

– Milyennek látja a mai fiatalokat?

– Mások, mint húsz évvel ezelőtt, de semmiképpen sem rosszabbak. Sok mindent megélt generáció: gyorsan dolgozzák fel az információkat, erősen vizuális világban élnek, ugyanakkor több motivációt és személyes odafigyelést igényelnek. A tanár feladata ezért ma már inkább az iránymutatás és az inspirálás.

– Melyik tudományos munkájára a legbüszkébb?

– Büszke vagyok arra, hogy 2021-ben, az Új Ukrán Iskola (NUS) reformja keretében részt vehettem a magyar tannyelvű iskolák ukrán nyelvi modelltantervének kidolgozásában. Akkoriban a főiskolai oktatás mellett a Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozatán az ukrán nyelv oktatásáért feleltem. A Csernicskó István vezette munkacsoport által elkészített tantervet Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma is jóváhagyta, és erre épülve készült el az ukrán nyelvi tankönyvcsalád, amelynek társszerzője lehettem. A munka azóta is folytatódik: elkészült a 10. osztályos tantervünk is, a hozzá kapcsolódó tankönyvek pedig jelenleg készülnek. Kutatóként pedig a KOMP (Kompetencia–Oktatás–Mérleg–Perspektíva) projekt keretében végzett munkámat emelném ki, amelyben a magyar anyanyelvű tanulók ukrán nyelvi kompetenciáit vizsgáljuk. Ennek nemcsak tudományos értéke van, ugyanis az eredményei hozzájárulhatnak az ukrán nyelv hatékonyabb oktatásához is.

– Kik jelentik Önnek a legfontosabb támaszt?

– A családom jelenti számomra a legbiztosabb hátteret. Az édesanyám és a férjem mindig támogattak abban, hogy a család mellett tanuljak, fejlődjek és új célokat tűzzek ki. Ha pedig nehéz döntést előtt állok, gyakran kikerem a lányaim véleményét is: más generációként sokszor olyan szempontokat mutatnak meg, amelyekre én nem gondolnék. A férjemmel, Pösze Tiborral nemrég ünnepeltük 30. házassági évfordulónkat. Ő csomai születésű, közös otthonunkat pedig Nagymuzsalyban teremtettük meg. Két lányunk van: Gréta 29 éves, matematika, valamint pénzügy és biztosítás szakon szerzett diplomát, és egy hatéves kislány, Ádám édesanyja. Alexandra 23 éves, idén kiegészítő diplomával fejezte be a Debreceni Egyetem műszaki menedzser mesterképzését. Nagyon büszke vagyok rájuk, és a sikereiknek éppúgy örülök, mint a saját eredményeimnek.

– Mivel tud igazán kapcsolódni?

– Szeretek olvasni, szakmai és szépirodalmi könyveket egyaránt, valamint sétálni, ám azt lehetőleg társaságban, mert közben jólesik beszélgetni. A legnagyobb feltöltődést azonban a családommal, főként az unokámmal töltött idő jelenti. Ezek a közös pillanatok adnak igazán erőt.

– Milyen ember Pösze Andrea, amikor becsukja az iroda ajtaját?

– Ugyanolyan kíváncsi ember vagyok, mint munka közben. Örömet lelem az egyszerű dolgokban: a természet szépségében, egy sétában vagy a

családommal töltött csendes pillanatokban. Fontos számomra az őszinteség, a kölcsönös tiszteltetés és a szeretettel töltött minőségi idő. Emellett tagja vagyok a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társaságának is, amely rendszeresen szervez jótékonyági programokat. Ezekhez örömmel csatlakozom, mert hiszem, hogy a mindennapokban is fontos odafigyelniünk egymásra, és segítenünk kell ott, ahol szükség van rá.

– *Milyen útravalót hozott magával otthonról?*

– Leginkább azokat a bölcsességeket, amelyeket gyerekkoromban a szüleimtől kaptam. Egy-egy élethelyzetben gyakran közmondásokon keresztül adtak tanácsot. Ezek jelentését akkor még nem mindig értettem, de az évek során megtapasztaltam, mennyi igazság rejlik bennük. A mai napig elkísérnek, és a munkához, valamint az emberi kapcsolatokhoz való hozzáállásomat is formálják. A könyvek is sokat adnak számomra. Legutóbb Bauer Barbara *A leggazdagabb árva* című regénye érintett meg igazán, amely az identitásról, a veszteségről, a megbocsátásról és arról is szól, hogy az igazi gazdagság nem az anyagi javakban rejlik.

– *Mi az, amit a leginkább értékel az emberekben?*

– Az őszinteséget és a megbízhatóságot. Nagyra becsülöm azokat az embereket, akikre nehéz helyzetekben is lehet számítani.

– *Milyen szakmai célok vannak még Ön előtt?*

– Szeretnék folyamatosan fejlődni és szakmailag naprakész maradni. Fontos célom a nemzetközi kutatási együttműködések erősítése, valamint olyan publikációk készítése, amelyek eredményei a nyelvoktatásban is felhasználhatók. Emellett szeretném továbbra is örömmel végezni a munkámat, és átadni a tudásomat a hallgatóimnak.

– *Mit üzenne a leendő pedagógusoknak?*

– A pedagógusi pálya nem mindig könnyű, de rendkívül szép hivatás, hiszen lehetőségünk van hatással lenni mások életére. Mindannyiunknak volt olyan tanára, aki példát mutatott, biztatott vagy egy jó szóval nyomot hagyott bennünk. Aki ezt a pályát választja, egyszer maga is ilyen meghatározó ember lehet valaki számára. Ez nagy felelősség, ugyanakkor óriási lehetőség, amelyet csak szeretettel, elkötelezettséggel és emberséggel érdemes végezni.

Bujdosó Ivett
Forrás. KISZÓ

Színházi előadás Beregszászon

Az angyalkertek megteremtője

Kevesen tudják, hogy az első magyarországi kisdédóvót 1828-ban Budán nyitották meg. Köszönhető ez elsősorban annak a **Brunszvik Teréznek**, aki a gyermeknevelés elkötelezett híveként vonult be nemzetünk történelmébe. Róla, életéről, küzdelmeiről, családi és egyéni tragédiáiról szól az **Angyalkert c. produkció**, amelyet két egymás utáni napon láthatott a beregszászi közönség. A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színpadán látható darab a **Déryné Programnak** köszönhetően a Magyar Baththyány Alapítvány szervezésében jutott el a Vörösmarty városba.

Egy utazóládából folyamatosan előke-
rülő régi tárgyak, a hozzá fűződő emlékek,

Magyarországon, mind a Kárpát-medence különböző tájain szeretnék bemutatni.

– Az a hösnő, akit szerencsém van ezúttal megismerkedni, modern gondolkodású egyéniség volt, akinek számos reformpedagógiai elképzelést már kétszáz évvel ezelőtt sikerült megvalósítania – hangsúlyozta Kakasy Dóra, a darab főszereplője. – A női feladatokról, a nőknek a közösségekben betöltött szerepéről megvolt a határozott elképzelése, s arról is, hogy a nem mindennapi helyzetekben miként kell helytállni. Életpéldája tanulsággal szolgálhat azon kárpátaljai nők számára, akiknek a háború miatt az utóbbi években a legnehezebb sors jutott osztályrészül. Sok olyan feladatot kell elvégezniük, amelyet korábban kifejezetten a

élmények nyomán tárul fel a múlt, amelyet Brunszvik Teréz maga mesél el és fűz hozzá sokszor szenvedélyes magyarázatokkal. Így ismerjük meg fokozatosan azt a karizmatikus nőt, aki az oktatás és nevelés kérdését a haza boldogulása kulcsfontosságú tényezőjének tekintette. Ezért alakított ki szoros szakmai kapcsolatot kora európai hírnévű pedagógusaival, neves neveléstudományi szakemberekkel, akiktől a modern pedagógiai elveket folyamatosan átvette, s igyekezett ezeket a gyakorlatba átültetni. Élete során végig arra törekedett, hogy minél szélesebb körű óvodai hálózatot hozzon létre.

„A pedagógia teszi az embert, az ember teszi a hazát” – idézte Brunszvik Teréz egyik híressé vált mondását Baththyány Boldizsár, a Magyar Baththyány Alapítvány kuratóriumának tagja, aki a továbbiakban beszámolt róla, hogy az általa képviselt intézmény a sokirányú teendők mellett számos ilyen előadás megvalósításán fáradozik. Ezeket mind

férfiak vállaltak magukra, s meg kell küzdeniük a magánnyal, a családok szétszakitottságával.

– A nyári időszak általában csendesebb egy színház életében. Ezek a hónapok a fesztiválokról, szakmai találkozókról, az új évadra való felkészülésről szólnak – fogalmazott Sin Edina, a beregszászi színház megbízott igazgatója. – Ezzel szemben mi már augusztusban szerettük volna bevonítani a közönséget, s ez – hála a Déryné Programnak – most sikerült. És bízunk a kedvező folytatásban. Dicséretre méltó, hogy vannak olyan színészkollégák, akik vállalják a Kárpátaljára való utazás kockázatát annak érdekében, hogy marandó színházi élményt nyújtsanak számunkra. Reméljük, hogy sok hasonló nagyszerű színházi estében lesz részünk, mint amilyen a Brunszvik Teréz életútját feldolgozó produkció színészei – Kakasy Dóra és Gulyás-Hermann Sándor –, valamint az író-rendező, Cseh Judit megajándékozott bennünket.

Eszenyi Gábor

A beregszászi színház már készül a 2026–2027-es évadra

Tartalmasan telt a Kárpátaljai Magyar Drámai Színház életében az idei nyár. Elsősorban fesztivál-meghívásoknak és vendégjátékoknak tettek eleget, a Kárpát-medence több helyszínén neves szakmai fórumokon fordultak meg. Arról, hol jártak eddig és mi várható még, Sin Edina igazgatót kérdeztük.

– Részt vettünk a júniusban megrendezett Országos Színházi Találkozón (OSZT), amelynek idén a Debreceni Csokonai Színház adott otthont. A találkozóra első körben 76 társulat 108 előadása nevezett, a nyári fordulóra 14 jutott be a versenyprogramba. Nagy örömről számoltunk, hogy a tizenkét díjazható kategória közül a beregszászi színház ötöt is elhozhatott négy kategóriában. Számunkra a legfontosabb, hogy megkaptuk a legjobb előadásnak járó elismerést. Több évtizedes munkánkat igazolja, hogy az adott évadban Kárpát-medence-szerte a legjobb előadásnak az ifj. Vidnyánszky Attila által rendezett *Revizor* című darabunkat választották. Ugyanez az előadás a legjobb jelmeztervezőnek járó elismerést is elhozhatta Pál Alexandra munkájának köszönhetően. A legjobb női mellékszereplő díját Polyák Anita érdemelte ki, illetve két, szintén fiatal tehetségünk, Séra Dániel és Jakab K. Tamas megosztottan vehették át a legjobb 35 év alatti színészek számára alapított Básti Lajos-díjat. Azért öröm számunkra, hogy az utánpótlás komoly szakmai elismerést kapott, mert ez megerősíti őket abban, hogy jó úton járnak, hogy jól döntöttek akkor, amikor erre a pályára léptek.

– A Kisvárdai Színházi Találkozón is mindig megmérettetik magukat...

– Ez így van. Néhány nap elteltével a Magyar Színházak 38. Kisvárdai Találkozóján vettünk részt, ahová immár évtizedek óta rendszeresen visszajárunk. Örömmel hallottuk, hogy a zsűri döntése értelmében Ferenci Attila a legjobb férfi epizód szereplő díját érdemelte ki a polgármester alakításáért ugyancsak a *Revizor* című előadásunkban. Illetve Varga József színművésznünk életműdíjat vehetett át, amely nagy elismerés és egyben pályája összefoglalása is. Tehát júniusban hét díjjal megerősödvé indulhattunk tovább, hiszen júliustól ismét ifj. Vidnyánszky Attilával dolgozunk közösen egy mesebeli varázstörténeten, amely 1-től 99 éves korig nyújt majd szórakozást kicsiknek és nagyoknak egyaránt. A rendező Jókai Mór *Cigánybáró* című történetét dolgozta át. Ebben az előadásban is nagyon jó csapattal alkotunk

együtt, hiszen a beregszászi színészek mellett Pál Alexandra díszlet- és jelmeztervező vesz részt a munkában, Kondákor Ajsa Panka koreográfusként működik közre az előadásban, Csapó Attila pedig bábművészként segíti a társulat tevékenységét és a bemutató sikerét. A dramaturgiai feladatokra Ugron Zsolnát kértük fel. A bemutatóra július 23-án Gyulán került sor. Abban bízunk, hogy októberben és novemberben a bu-

dapesti Nemzeti Színházban közsínházi keretek között is bemutathatjuk a mesebeli történetet.

– Mindeközben készülnek a kárpátaljai előadásokra is?

– Természetesen. A nagy munkában sem feledkezünk meg a 2026–2027-es évadunkról. Az évadtervek, bemutatók már megvannak, amelyek közül mindenekelőtt a Romzsa Tódor életéről készült *Boldogok, akik nem látnak* című előadásunk kárpátaljai bemutatóját szeretném megemlíteni.

Október elején tartjuk az előadás beregszászi premierjét. A Berettyán Nándor által rendezett és Lukácsy György által írt darab középpontjában a boldog vértanú Romzsa Tódor, egykori munkácsi görögkatolikus püspök élete áll. Az előadást kifejezetten a mi kérésünkre írta meg az író, mert szerettünk volna a saját vidékünkéről, a kárpátaljai létezésről beszélni, egy kicsit megerősíteni a háború ötödik évét átélő magyar lakosságot. Nem mellesleg pedig Romzsa Tódor alakján keresztül példát szerettünk volna mutatni, hiszen ő is hasonlóan nehéz időkben volt püspök. Mégis, a 80 évvel ezelőtt történt minden nehézség ellenére, megerősödvé tudtak a 21. századba lépni. Reméljük, hogy a mostani háborús időszak után is újra rendeződhetnek a soraink.

Mindeközben a diákokra is gondolunk. Gál Natália színművész *Láthatatlan sebek* címmel tantermi előadással készül a beregszászi és környékbeli iskolások számára. Felújítjuk több régi előadásunkat, a *Háztűznézőt* továbbra is műsoron tartjuk.

Illetve már folynak a korábban nagy sikerrel szervezett Déryné Határtalan Napok előkészületei a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a Rákóczi Szövetség társszervezésével. Szeptember és október folyamán négy helyszínen szervezünk egész napos színházi kavalkádot, alkalmanként 20-25 különböző színházi programmal. Az óvodás kortól a legidősebbekig mindenkit megszólítunk, reméljük, hogy ezeken az alkalmakon is jó kikapcsolódást, illetve tanulási és szórakozási lehetőséget biztosítunk majd az érdeklődők számára.

A felsorolt színházi programok mellett folytatjuk a vándormozis vállalkozásunkat is. A *Magyar menyegző* továbbra is repertoárunk van. A Vándormozis támogatásának köszönhetően járjuk vele a vidéket, rengeteg nyári táborban, egyházi és civil közösségek által szervezett táborokban, találkozókra gazdagítjuk a programot egy-egy közönségtalálkozóval egybekötött filmvetítéssel. A Vándormozis repertoár remélhetően ősszel bővül, hiszen a már várt, Vidnyánszky Attila által rendezett *Uri muri* című filmet szeretnénk Kárpátalján bemutatni, amennyiben a jogdíjak és a szervezési feltételek ezt lehetővé teszik. Készen állunk arra, hogy Kárpátalja-szerte elvigyük ezt az alkotást, és közönségtalálkozókat szervezzünk hozzá.

– Nemrégiben jelentették be, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetemen szeptembertől színészképzés indul...

– Igen, és nagyon bízunk benne, hogy ezáltal segítséget kapunk majd a munkatársak körének bővítésére is. A magyar

színészképzésre a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem felvételi osztályán július 28-ig nyújthatják be az erre vállalkozók a dokumentumaikat, az érvényes NMT-t. Másnap, július 29-én színházunkban tartottuk meg a képzés gyakorlati alkalmassági felvételijét. Aki úgy döntött, hogy ezen az úton szeretne haladni, bátran fordulhat hozzánk, színészeink mindenben a rendelkezésükre állnak. Tehát mi minden területen készülünk, és ugyanúgy, ahogy az elmúlt időkben, a közeljövőben is nagy szeretettel látjuk, várjuk az érdeklődőket.

Kiss Glória

Nemzeti státusz a népzene művelőinek

Nemzeti státuszt kapott a Kárpátaljai Megyei Érdemes Akadémiai Népi Kórus. A döntés az együttes több évtizedes munkájának, valamint Kárpátalja és Ukrajna népzenei, néptánc- és kulturális örökségének megőrzésében, fejlesztésében és népszerűsítésében végzett kiemelkedő tevékenységének állami elismerése.

A Kárpátaljai Megyei Tanács közlése szerint a nemzeti státusz odaítélését hosszú előkészítő munka előzte meg. A megyei képviselő-testület kezdeményezte a folyamatot, hivatalos felhívással fordulva az Elnöki Hivatalhoz, a Miniszteri Kabinethez

és az illetékes minisztériumhoz, kérve a rangos cím odaítélését.

Roman Szaraj, a Kárpátaljai Megyei Tanács elnöke történelmi igazságtételnek nevezte a döntést. „Ez méltó elismerése annak az évtizedeken át tartó áldozatos

munkának, hazaszeretetnek és művészi elkötelezettségnek, amelyet a kórus tagjai tanúsítottak. Alapítóként következetesen dolgoztunk ezért a döntésért, és örömmel tölt el bennünket, hogy Kárpátalja hangját a legmagasabb állami szinten is meghallották. A Kárpátaljai Népi Kórus régóta kulturális névjegyünk, amely a világ számos színpadán öregbítette régiónk hírnevét” – fogalmazott.

A megyei tanács hangsúlyozta, hogy a jövőben is biztosítja az együttes működéséhez és fejlődéséhez szükséges pénzügyi és szervezeti támogatást. Együttal köszönetet mondott a kórus valamennyi művészenek, zenészenek és karmesterének azért, hogy az ukrán és kárpátaljai népzene méltó módon képviseli a régió kulturális értékeit Európában és külföldön.

Forrás: KISZÓ

Összművészeti tábor Beregszentmiklóson

Második alkalommal adott otthont a Beregszentmiklósi Művésztelep a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) ösztöndíjasai számára szervezett összművészeti alkotótábornak. A július 1–8. között megrendezett programot a Pro Arte – Munkács civil szervezet hívta életre Matl Péter szobrász- és festőművész vezetésével. A nyolcnapos tábor célja, hogy különböző művészeti ágak képviselői inspiráló környezetben dolgozhassanak együtt, új technikákat próbáljanak ki és kapcsolatokat építsenek.

A Munkácsról alig tíz kilométerre fekvő, 2,5 hektáros szoborparkban kialakított alkotóház idén is inspiráló környezetet biztosított a résztvevőknek. Szobrászok, festők és más művészeti területek képviselői dolgoztak együtt, miközben lehetőségük nyílt új technikák kipróbálására és egymás munkájának megismerésére. A résztvevők kövel, fával, acéllal és kerámiával dolgozhattak, de a land art művészet és a zenei alkotás számára is minden feltétel adott volt.

A tábor szakmai vezetője, Matl Péter Munkácsy Mihály-díjas kárpátaljai szobrászművész szerint, aki maga is az MMA köztestületi tagja, az idei program legfontosabb célja az volt, hogy a különböző művészeti ágak képviselői kilépjenek a megszokott szerepkörükből.

„Az első tábor eredményei után tudatosan úgy szerveztem meg az ideit, hogy minden művész kipróbálhassa magát egy másik területen is. Egy építész belekóstolhat a szobrászatba, egy festő más technikákat is kipróbálhat. Ettől válik igazán összművészetivé ez a találkozás” – fogalmazott.

Hozzátette, külön öröm számára, hogy idén egy fiatal kárpátaljai festőművész, Bahun Szintia is bekapcsolódhatott a munkába, aki a tapasztalt alkotók mellett fejlődhetett és mutathatta meg tehetségét. Matl Péter szerint a résztvevők visszajelzései is azt igazolják, hogy a Beregszentmiklósi Művésztelep különleges természeti környezete és a parkban található alkotások inspiráló légkört teremtenek a közös munkához.

A tábor egyik emlékezetes pillanata a művésztelep új szabadtéri színpadának felavatása volt július 4-én. Az Édes Szerelem nevet viselő játszóhelyen a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház mutatta be a Frida Kahlo című monodrámát. A festőművész életét feldolgozó előadás az alkotótábor szellemiségéhez kapcsolódott, miközben a színpad a jövő kulturális rendezvényeinek is új otthonává vált.

A Magyar Művészeti Akadémia részéről Pozsgai Péter, a miskolci regionális központ szervezőtitkára is nagyra értékelte a kezdeményezést.

„A Beregszentmiklósi Művésztelep határon túli viszonylatban is egyedülálló. Matl Péter nemcsak művészként, hanem közösségépítőként is maradandót alkotott. Ez a tábor egyszerre szolgálja a helyi érték-

teremtést, a fiatal művészek támogatását és a magyar kulturális kapcsolatok erősítését” – hangsúlyozta.

Pozsgai Péter szerint különösen fontos, hogy a fiatal ösztöndíjasok tapasztalt művészek mellett dolgozhatnak, miközben egymástól is tanulnak. Kiemelte azt is, hogy a beregszentmiklósi alkotótáborhoz hasonló lehetőség még Magyarországon is ritkaságszámba megy.

A tábor programját szakmai kirándulások is gazdagították. A résztvevők felkeresték a Vereckei Honfoglalási Emlékművet, a

munkácsi és az ungvári várat, valamint az Ungvári Képzőművészeti Akadémiát is. A szervezők ezzel is arra törekedtek, hogy a közös alkotás mellett Kárpátalja történelmi és kulturális örökségét is megismerhessék a fiatal művészek. A tábor zárásaként az elkészült alkotásokat kiállították, a résztvevők pedig portfólióikat is bemutathatták, valamint találkozhattak a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társasága (RIT) művészeivel.

A TV21 Ungvár tudósítása nyomán

„Kalandozás” a X. századi magyar határvédő közösség egykori lakóhelyén

A Tiszacsomai Honfoglalási Emlékparknál a honfoglalás kori temető és település szisztematikus régészeti feltárása 1986-ban kezdődött. Az ásások során egy X. századi magyar határvédő közösség nyughelyét, benne több tucat sírral, valamint egy korabeli település maradványait hozták felszínre. Ezek a leletek bizonyítják a magyarság Kárpát-medencei jelenlétét, így a Kárpát-aljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) kezdeményezésére 1996-ban a sírkert északi részén emlékparkot hoztak létre. Mára a terület, a Honfoglalási Emlékpark és Árpád-vezér Látogatóközpont a magyarság honfoglalás kori történelmét bemutató kulturális és hagyományörző komplexumává vált. A Beregszásztól mindössze 15 km-re fekvő létesítményben interaktív kiállítások, jurtapavilonok, egy jurtamúzeum és lovarda várja a látogatókat. Az emlékpark és látogatóközpont fontos szereplője lett Kárpátalja kulturális életének, hiszen a honfoglalás korának hiteles emlékeit és hangulatát mutatja be. A KMKSZ és a Nemzeti Együttműködési Alap támogatásának köszönhetően a központ rendszeresen fogad iskolai csoportokat, ahol a diákok interaktív programok által és változatos kiállítási elemek között ismerkedhetnek meg őseink korának mindennapaival.

Ki más tudna hitelesen és aprólékosan beszámolni a kiállított tárgyról, látnivalókról, mint a tárlatvezető, aki nap mint nap, újra és újra elmondja ezeket a rendkívül hasznos és érdekes tudnivalókat. Augusztusban lesz egy éve, hogy Turányi

Nikoletta vezeti körbe az oda látogatókat, mi is őt kértük, meséljen egy kicsit magáról, a központról, annak érdekességeiről, különlegességeiről.

– Lassan egy éve már annak, hogy a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanácsnál

(KMTT) kezdtem el dolgozni, s párhuzamosan a látogatóközpontban tárlatvezetőként. Tulajdonképpen egy álmom vált ezzel valóra, hiszen a Rákóczi Egyetemen turizmus szakon végeztem, ezért mindig is az volt a vágyam, hogy valami hasonló területen dolgozhassak. Nagy öröm volt számomra, hogy nem kellett sokat várom

arra, hogy jöjjön az álommelő – jegyezte meg mosolyogva Nikoletta. – És most térjünk rá az idegenvezetésre. Hogyan kell elképzelni az ott töltött időt? – Utunk a honfoglalási parkból indul, ugyanis fontosnak tartjuk, hogy a gyerekek és a felnőttek elsőként rövid információt kapjanak arról, hogy anno mi történt azon a helyen, ahol éppen állnak. Nagyon sokan mondják, hogy a történelmi helyen sok minden eszükbe jut, és olyan ez, mint egy időutazás... Ez az élmény az épület kiállítótermében folytatódik, ahol megtekinthetők azok a tárgyak, melyeket az ásások során feltártak. A legnagyobb sikerük a korabeli fegyvereknek, kardoknak van. Az interaktív foglalkozás keretében a látogatók akár kézbe is vehetik a fegyvereket, így tapasztalhatják annak súlyát, amit bizony egy katonának cipelnie kellett, mint ahogy a szintén nehéz öltözetet is. A szemléltetőkön megtekinthető, hogy az ásások során feltárt sírokban milyen leleteket találtak a régészek. Vendégeink a jurta falain látható rajzok segítségével ismerhetik meg, milyenek voltak a honfoglalók hétköznapijai, hogyan éltek, milyen tárgyakat használtak. Elődeink főképpen mezőgazdasággal foglalkoztak, jurtát építettek, maguk készítették az edényeiket.

– Mi érdekli a leginkább a gyerekeket? Mi az, amivel a legjobban le lehet kötni a figyelmüket?

– A tárlatvezetés során a sámán jurtája érdekli őket a legjobban, ahol bár nem igazán nyúlhatnak hozzá semmihez, de a téma nagyon kíváncsívá teszi őket, vagyis, hogy ki és hogyan válhatott sámánná. Például olyan emberek, akik egyik kezükön hat ujjal születtek, vagy valamilyen más, szokatlan testi adottsággal rendelkeznek. Ezt az akkor élők a sátán művének vélték, így lettek ezekből az emberekből sámánok. A gyerekek szájátva figyelik, amikor erről

beszélék, de ugyanígy, kortól és nemtől függetlenül nagy érdeklődés övezi a fegyvereket, kardokat. Az istállóban természetesen a lovakat látogatjuk meg, mindegyiket a saját bokszában, ahol a paripa neve, fajtája is fel van tüntetve. Az állatsimogató a gyerekek egyik kedvenc helye. Különösen vicces látni, ahogy a bárányok és a libák után szaladgálnak, de a pónik szeretgetését, babusgatását is nagyon élvezik. De ugyanígy a kedvencek közé tartoznak a népi játékok, no meg az íjászat.

– Most, a nyári hónapokban megnőtt a látogatók száma?

– Nem jellemzően, ugyanis iskola-időben egy program keretében a 7–8. osztályosokat fogadtuk Kárpátalja szinte összes magyar iskolájából. Emellett a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében is sok iskolás csoportot fogadunk, nekik általában még huszárbemutatót is tartunk, de az osztálykirándulások is gyakoriak. Nyáron kevesebb látogatónk van, ugyanakkor sok civil csoport érkezik hozzánk, úgy gyerek-, mint felnőtt csoportok, pedagógusok, a minap például háziorvosoknak tartottunk tárlatvezetést. Sőt, belső Ukrajnából is jönnek hozzánk látogatók. Velük különösen érdekes a tárlatvezetés. Kellemes megle-

petésként ért, hogy meg akarják ismerni a kultúránkat, hagyományainkat, történelmünket, sok-sok kérdést tesznek fel. De látom, hogy a magyar csoportok számára is érdekes megismerni az itt látható értékeket, a múltunk, történelmünk egy darabkáját. Jelenleg készítjük a szórólapokat, melyeken az összes tudnivaló mellett azt is feltüntetjük, hogy a látogatáshoz minden esetben előzetes időpont-egyeztetés szükséges. Így mindenki számára biztosítható, hogy a látogatás gördülékenyen menjen.

A látogatóközpontba tehát érdemes elmenni, hiszen az információdús tárlatvezetés mellett lehetőség van lovaskocsikázásra, és igény szerint ebédet is biztosítanak a látogatóknak.

–csillag–

Hagyományőrző napok Mezőváriban

Augusztus 27–29. között hatodik alkalommal rendezték meg Mezőváriban a Népi és Hagyományőrző Napokat. A háromnapos rendezvénynek ezúttal is az Egy Ház a Nemzetért közösségi tér adott otthont, ahol mintegy ötven gyermek ismerkedett a néptánc, a népzene, az éneklés, a népi játékok és a hagyományos kézművesség világával. Az idei program középpontjában Nagydobrony népi kultúrája állt.

A rendezvény ötletgazdája és szervezője a mezővári Kovács házaspár, Kovács Sándor és Erika. Céljuk az indulás óta változatlan: olyan közösségi alkalmat teremteni a fiatalok számára, ahol nemcsak hallhatnak a népi kultúráról, hanem saját élményeiken keresztül is megtapasztalhatják annak értékeit.

A hagyományőrző napok az évek során fokozatosan túlnőttek Mezővári határain. Az idei alkalomra Mezővári mellett Nagydobronyból, Eszenyből, Kígyósról,

a teljes programot, hiszen a résztvevők életkora és előzetes tudása is különböző volt. A legkisebbek például dunántúli táncok alapjaival és népi játékokkal ismerkedtek, míg a nagyobbak és a már gyakorlottabb táncosok nagydobronyi táncanyagot sajátítottak el. A néptáncos foglalkozásokat Torma István és Mondics Benita vezette.

A hagyományőrző napok egyik fontos pillére minden évben a kézművesség. A gyermekek ezúttal is többféle mesterséggel ismerkedhettek meg.

A szövés tudományába Papp-Reskó Angéla kézműves vezette be a résztvevőket. A kész munkákat mindenki hazavihette. A hagyományos szövészen egy nagyobb közös munka is készült. A gyermekek közreműködésével egy több mint kétméteres pokróc született Szolnoki Ida irányításával.

A csuhézást Debreceni Ilona vezette. A gyerekek csuhévirágokat, anygalkát, valamint népviseletbe öltöztetett alakokat készítettek. A legkisebbek körében pedig ezúttal is nagy sikert aratott

a gyöngyfüzés. Jancsik Anikó vezetésével karkötők, nyakláncok és különféle virágok készültek.

A rendezvény különlegessége, hogy a gyermekek nemcsak a néptáncsal és az énekléssel, hanem több népi hangszerral is

közvetlen kapcsolatba kerülhettek.

A nagybőgő oktatására Szavla Krisztián érkezett Nagygejőcéről, a hegedűsöket Lemen Iván tanította. Kovács Sándor brácsát és harmonikát oktatott, míg a citera iránt érdeklődő gyermekekkel Gáti Gyöngyi foglalkozott. A furulya idén is népszerű volt, ezt a hangszert Bíró Agnes tanította.

Az énekes foglalkozásokat Kovács Abigél vezette, a legkisebbeket megcélzó népijáték-foglalkozásokat pedig Kovács Erika tartotta. Így a gyermekeknek lehetőségük nyílt arra, hogy ne csupán hallgassák a népzene, hanem maguk is megszólaltassák a hangszereket, énekeljenek és együtt zenéljenek.

A rendezvény bemutatóval zárult. A gyermekek ekkor mutatták meg szüleiknek, hozzátartozóiknak és egymásnak, mit tanultak a három nap alatt. A táncok, dalok és zeneszámok mellett a kézműves-foglalkozások eredményei is megjelentek, így a közönség átfogó képet kaphatott arról, milyen sokféle módon lehet közelebb kerülni a népi kultúrához.

A rendezvény megvalósításához idén is sokak összefogására volt szükség. Kovács Erika külön kiemelte a konyhai kisegítőket és a helyi asszonyok munkáját, akik nélkül a háromnapos program nem valósulhatott volna meg. A szervezők köszönetüket fejezik ki a támogatóknak is, köztük a Csoóri Sándor Program valamint a BeregCamp Tábor támogatásának, amely élelmiszerekkel segítette az idei rendezvényt.

Kun Viktória

Muzsalyból és Orosziból is érkeztek résztvevők. Kígyósról egy teljes táncsoport kapcsolódott be a programba, míg a borzsovai gyermekek a Mezővári Cseperedő Táncsoport tagjaiként vettek részt a rendezvényen.

– Minden évben van egy témánk, az idén Kárpátaljánál maradtunk, és Nagydobrony, a nagydobronyi énekek, zenék és táncok kerültek előtérbe – mondta Kovács Erika. Mint hozzátette, a gyerekek a nagydobronyi népviseletről és annak jellegzetességeiről is tanultak.

A szervezők azonban nem szerették volna mereven egyetlen témához kötni

Emlékmorzsák

Az első bécsi döntés és Gát, avagy a gáti „csata”

Az 1938. november 2-án aláírt első bécsi döntés értelmében Magyarország visszakapta Kárpátalja alföldi, zömmel magyarok lakta területét. A honvédek beregszászi bevonulása november 9-én történt, másnap reggel pedig megindultak Munkács felé. 11 órakor jutottak el Gátra, ahol euforikus fogadtatásban részesültek: a helyiek óriási diadalkaput emeltek, amelyen a következő felirat állt: „Hittünk, bízunk, nem csalódtunk, Isten áldja a magyar nemzetet!”

A falu apraja-nagyja az utcára vonult és könnyes szemmel, virágosóval fogadta a bevonulókat. Az örömteli gátiak még díszküldöttséget is felállítottak: lovukat szőrén vagy heveder nélküli pokrócon megülő magyar ruhás legényeket küldtek

a honvédek elé. „Igazi lovas fajta ez az itteni, huszárnak való” – olvashatjuk az egyik beszámolóban.

A bevonuló katonák hamarosan továbbmentek, a történet pedig, azt hihetnénk, itt véget ér. Az első bécsi döntéshez köthető azonban a falu történetének egyik érdekes, bár mára elfeledett eseménye, a gáti „csata”. Még aznap este nyolc órakor néhány újságíró Munkácsról Beregszász felé utazott. Ahogy Gát határához értek, a Veres-kocsmánál kétségbeesett gyerekek fogadták őket, mondván „nagy verekedés van, megtámadtak”. Hamarosan pedig kerti szerszámokkal felfegyverzett férfiakkal találkoztak, akik elmagyarázták, hogy háromnegyed nyolc körül máig tisztázatlan módon az a hír terjedt el, hogy ellenséges

partizánok támadtak a falu határán állomásozó magyar honvédekre, akik közül ketten már meg is haltak. Felbolydult hát az egész falu: megkongatták a templomharangot és hadat verbuváltak az ellenség elpusztítására. Az egyik beszámoló szerint még néhány gáti leány is vasvillát ragadott a honvédek védelmében. A falu népe azonban nem tudott arról, hogy Gát környékén ekkor nem állomásozott egyetlen honvéd sem, így az állítólagos partizánoknak igen nehéz lett volna megtámadniuk őket. Miután az újságírók elmagyarázták, hogy rémhírről van szó, félredobták „fegyvereiket” és magyarázkodni kezdtek: „Mi csak annyit hallottunk, hogy katonáinkat baj érte. Nem gondolkodtunk azon, ki az ellenség, mi az ellenség, azt a fegyvert kaptuk fel, ami éppen a kezünk ügyébe esett.”

Így zajlott hát a gáti csata, melyben harci cselekmény kevés volt, de bátorság és hazaszeretet annál több.

Harsányi-Horváth Milán

Díjjal ismerték el a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkart a VIII. Palóc Világtalálkozón

A Kárpát-medence különböző tájairól érkező palóc közösségek idén is együtt ünnepelték hagyományait a VIII. Palóc Világtalálkozón, amelynek Somoskőújfalu adott otthont. A rendezvény nemcsak a népi kultúra, a gasztronómia és a közösségi összetartozás ünnepe volt, hanem alkalmat teremtett arra is, hogy a résztvevők bemutassák saját értékeiket és örökségüket. Kárpátalját ezúttal is a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkar képviselte, amely rangos elismerésben részesült.

A Kakuk Lovasudvarban megrendezett VIII. Palóc Világtalálkozó hamar megtelt népviseletbe öltözött vendégekkel, hagyományörző csoportokkal és kézművesekkel. A színpadokon egymást váltották a népzenei és néptáncbemutatók, miközben a látogatók a palóc gasztronómia különlegességeit is megkóstolhatták. A rendezvényen harmadik alkalommal vett részt a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkar, amely Kovács Judit vezetésével működik, harminc tagot számlál, közülük mintegy húszan vesznek rendszeresen részt a fellépéseken.

A nagydobronyi küldöttség nemcsak énekeivel gazdagította a fesztivál programját, hanem saját bemutatóstanggal is készült. Az érdeklődők megtekinthették a település hagyományos szötteseit,

hímzett terítőit, használati tárgyait és a nagydobronyi népviselet jellegzetes darabjait, amelyeket az énekkar tagjai maguk is viseltek. A stand a település gazdag népi örökségét és kézműves kultúráját mutatta be, nagy érdeklődést kiváltva a látogatók körében.

A Nagydobronyi Zöld Ág Énekkar a fesztivál főzőversenyén is részt vett. Hagyományos nagydobronyi ételekkel készültek: darás és gombódás káposztát tölthettek, valamint káposztáspaszuly-levest főztek. A csapat munkáját siker koronázta, ugyanis

gyar nemzeti és keresztény értékek példamutató megőrzéséért, a kárpátaljai magyarság és a palóc hagyományok ápolásáért, valamint a közösségépítés és a magyar kultúra szolgálatában végzett áldozatos munkáért ítelték oda. A méltatás kiemelte, hogy Nagydobronyi évszázadok óta hűsögesen őrzi anyanyelvét, hitét és hagyományait, amelyek ma is élnek a település népszokásaiban, népművészetében és összetartó közösségi életében. Az énekkar 2018-as megalakulása óta meghatározó szereplőjévé vált a kárpátaljai magyar kulturális életnek.

Repertoárjában népdalok, egyházi és hazafias énekek egyaránt szerepelnek, fellépéseivel pedig Kárpátalján, Magyarországon és a Felvidéken is a kárpátaljai magyarság értékeit képviseli.

A Szeder Fábián Községi Kultúráért Díjat azoknak a közösségeknek adományozzák, amelyek a magyar nyelv, a népi kultúra, a keresztény értékrend és a nemzeti összetartozás szolgálatában végeznek kiemelkedő munkát. A kitüntetés méltó visszaigazolása annak az elkötelezett tevékenységnek, amelyet a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkar immár évek óta végez Kárpátalján és azon túl is.

Varga Brigitta
Forrás: KISZÓ

Mészár Erzsébet szakács első helyezést szerzett a megmérettetésen.

A találkozó egyik legmeghatóbb pillanata volt, amikor a VIII. Palóc Világtalálkozó Szervező Bizottsága átadta a Szeder Fábián Községi Kultúráért Díjat a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkarnak.

A laudáció szerint az elismerést a ma-

zeti összetartozás szolgálatában végeznek kiemelkedő munkát. A kitüntetés méltó visszaigazolása annak az elkötelezett tevékenységnek, amelyet a Nagydobronyi Zöld Ág Énekkar immár évek óta végez Kárpátalján és azon túl is.

Nem túlzás mondani: hazajárunk Kárpátaljára

Az előző évekhez hasonlóan az idei nyaralásunkat is kárpátaljai barátainknál tölthettük. Nem túlzás mondani: hazajárunk Kárpátaljára. Immár kilencedik alkalommal voltunk ezen a csodálatos vidéken, hogy egyrészt meglátogassuk barátainkat, másrészt pedig a pihenés napjai alatt újra és újra felfedezzük az egykori magyar emlékeket és a megmaradt értékeket.

Szívből köszönjük Molnár János helynök atyának, beregszászi plébánosnak és a beregszászi híveknek a szeretetteljes fogadtatást. Nagy öröm volt, hogy Munkács, Ungvár, Beregszentmiklós, Kendereske, Szolyva és Rát településeit is felkereshettük. Beregszentmiklóson megtekintettük a híres várkastélyt, amelynek építésére 1403-ban Zsigmond király adott engedélyt Perényi Imrének, és amely később a Rákóczi-család egyik jelentős birtokközpontja lett. Különösen érdekes élmény volt Kendereskén megállni azon a történelmi helyszínen, ahol Feszty Árpád a híres *Magyarok bejövetele* körképéhez készítette vázlatait. Ugyanakkor mélyen megrendítő pillanatokat éltünk át Szolyván, ahol a kárpátaljai meghurcolt magyarok emlékhelyén hajthattunk fejet az áldozatok előtt. Ráton pedig a Szent Mihály Gyermekotthonban ismét találkozhattunk

azokkal a családokkal és gyermekekkel, akik idén nyáron Bodajkon táboroztak.

Az idei út során két koncerttel is készültünk. Attila atya szép prózai betétekkel, jómagam orgonajátékkal próbáltuk megajándékozni mindazokat, akik eljöttek

az ungvári és a beregszászi koncertünkre. Meghívásunkra velünk tartott felvidéki barátunk, Václav Tihamér is, aki gyönyörű tárogatójátékával tette még emlékezetesebbé ezt a néhány napot.

Nagyon jó volt ismét Kárpátalján lenni,

megtapasztalni azt a szeretetet, amellyel mindig fogadnak bennünket, és ezt a szeretetet jelenlétünkkel, az együtt töltött idővel és adományainkkal viszonzni.

A mellékelt fényképek is jól mutatják, mennyi szépséget láthattunk, és milyen sok élményben lehetett részünk. Szívből reméljük, hogy mihamarabb eljön az az idő, amikor ismét mindenki bátran útnak indulhat, hogy felfedezhesse Kárpátalja gyönyörű természeti kincseit, történelmi emlékeit és gazdag magyar örökségét. Ez

a vidék valóban megérdemli, hogy minél többen megismerjék és megszeressék.

Isten éltesse kárpátaljai barátainkat, legyen áldása nemzetünkön és szeretett hazánkon!

Mórocz Tamás atya, Bodajk

Természetjárás, gyalogtúra, őszi feltöltődés

A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesületének köszönhetően egy tartalmas, élményekben gazdag, mégis pihentető kiránduláson vehettünk részt szeptember 19-én.

A nagycsaládok csoport tagjai a reggeli órákban érkeztek Munkácsra. A gyülekezőt követően első állomásunk a kendereskei Feszty-kilátó volt, ahová egy könnyű, jól járható útvonalon jutottunk fel. A helyszínen a résztvevők megismerkedhettek a Feszty-körkép történetével, miközben a magasból azonosíthattuk Kárpátalja második legjelentősebb városának ismerős pontjait.

Innen Kékesfüred (Szinyák) irányába, a Szökellő-vízeséshez utaztunk tovább. A természeti látványossághoz mérsékelt szintemelkedésű erdei gyalogúton jutottunk el. A vízesésnél a terepviszonyok és a nedves sziklák miatt a szülők fokozott figyelmet fordítottak a legkisebbek biztonságára, a látvány azonban kárpótolta a csapatot a fizikai fáradtságért.

A kora délutáni órákban tértünk vissza Munkács közvetlen közelébe, a Vöröshegyhez. A hegyoldalba vezető túra célja a történelmi teaültetvény maradványainak felkeresése volt. A botanikai érdekességek

megtekintése mellett a résztvevők közvetlen képet kaphattak a huszadik századi helyi agrárkísérletekről és a természet túlélőerejéről.

A program utolsó állomásaként a szomszédos Lovacska-hegyre kapaszkod-

tunk fel egy újabb gyalogtúra keretében. A hegytető megközelítése a meredek emelkedő miatt komolyabb fizikai kihívást jelentett, de a csoport tagjai ezt a nehézséget is sok nevetéssel és egymást biztató viccelődéssel hidalták át. A hegyről lenyűgöző panoráma nyílt a környékre, az a látvány zárta a napi programot sorát.

A rendezvény sikeréhez és a nagyszerű élményekhez jelentősen hozzájárult Horváth Zoltán túravezető felkészültsége, aki szakértelmével és helyismeretével vezette végig a csoportot az útvonalon.

Meggyőződésem, hogy ez a túra a helytörténeti ismeretterjesztés mellett élvezetes kikapcsolódást is nyújtott, a családok pedig olyan élményekkel gazdagodtak, amelyek sokáig megmaradnak a résztvevők emlékezetében.

Munkácsi szülöként külön büszkeséggel töltött el, hogy gyermekemmel együtt, szervezett keretek között járhattuk be szűkebb hazánkat, a Latorca-völgy és a munkácsi hegyvidék fontosabb természeti és történelmi emlékhelyeit.

Szemák-Neubauer Mária résztvevő

JÚNIUS

Június 2–5. A nemzeti összetartozás napja alkalmából ünnepi rendezvénysorozatot és zárókoncerteket tartott a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola hálózata Kárpátalja 14 településén: Rahón, Viskén, Tiszapéterfalván, Csepében, Nagyszőlősen, Tiszaújhelyen, Tiszakeresztúron, Beregszászban, Nagyberegen, Kajdanón, Tekeházán, Nagydobronyban, Kisgejőcön és Ungváron.

A többnapos programban több mint 2000 gyermek vett részt, akik az év során tanult néptánc- és népzenei műsorokat, valamint az Összetartozás Táncát mutatták be. A rendezvényhez kárpátaljai magyar oktatási intézmények is csatlakoztak, többek között líceumok és középiskolák. A zárókoncerteken a Kárpát-medence gazdag népzenei és táncgyománnyai elevenedtek meg: mezőföldi, nyírségi, dunamenti, szatmári, rábaközi, kalotaszegi, somogyi, felecsiki, viski és nagydobronyi népzenei és táncos motívumok, valamint számos gyermekjáték és táncforma elevenedett meg.

Június 3. A nemzeti összetartozás napja tiszteletére a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Községe kezdeményezésére koszorúzással egybekötött megemlékezést tartottak *Posch Alajos* újságíró ungvári Kálvária temetőben található sírjánál. Beszédet mondott dr. Zubánics László történész, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete (UNE UMOTI) Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének vezetője. Ismertette az ungvári közeleti személyiség tragédiába torkolló életútját, akit több mint száz évvel ezelőtt az Ungvárra bevonuló cseh legionisták halálra szurkáltak.

Június 3. Magyarország Ungvári Főkonzulátusán bemutatták Dupka György *Kárpátaljai politikai elitéltek, Gulag-rabok, mártírok panteonja 1944–1970* című monográfiáját, amelyet a külképviselet támogatásával sikerült megjelentetni bővített kiadásban. A kötet az 1944 és 1970 közötti kommunista megtorlások, elhurcolások, koncepciós perek, kényszermunkatáborok és politikai üldöztetések kárpátaljai áldozatainak állít emléket. A könyvet dr. Zubánics László történész, a történelemtudományok kandidátusa, docens, az UNE UMOTI Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének vezetője méltatta.

Június 4. A nemzeti összetartozás napja alkalmából a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ), az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) és más civil szervezetek szervezésében különböző programokra, csendes megemlékezésre, koszorúzásra került sor Kárpátalja magyar lakta településein. A világ magyarságával közösen, egyszerre Munkácson, Beregszászban és más nagyobb településeken is meggyújtották az aktivisták az Összetartozásunk Tűzét.

Június 5. A nemzeti összetartozás napjához kapcsolódva nyílt meg A Szakkör program kárpátaljai évadzáró kiállítása a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Fodó Sándor Kulturális Központjában. A tárlat a Nemzeti Művelődési Intézet által életre hívott program kárpátaljai megvalósításának eredményeit mutatja be, amelyet immár ötödik éve a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet koordinál. A kiállításon a 2025–2026-os évadban működő 22 szakkör alkotásai kaptak helyet.

Június 8. A beregszászi Rezeda Folk-műhely a *Mesél az erdő* című előadással ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban. A műhely diákjainak közreműködésével létrejött, Orosz-Váradi Enikő és Orosz Péter által koreografált, Vass Magdolna színpadra alkalmazásában és a Sodró zenekar kíséretével bemutatott előadás nagy sikert aratott. A jelenlévők egy kisfilm formájában betekintést nyerhettek a jubileumát ünneplő folkműhely mindennapjaiba és elmúlt évtizedébe. A filmet a TV21 Ungvár stábja, Debreceni Kamilla és Balla Béla készítette el a jeles alkalomra.

Június 8–12. Közel harminc kreatív, alkotni vágyó 6–12 év közötti gyerek részvételével zajlott le a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete (KMNE) által negyedik alkalommal megszervezett Horváth Anna Alkotóhét. A rendezvénynek a beregszászi Pásztor Ferenc Községi és Zarándokház biztosított ideális és tágas helyszínt. A foglalkozásokat olyan neves kárpátaljai művészek és alkotók vezették, mint Kutasi Csaba, Homoki Gábor, Csemiga Gyula, Gogola Zoltán, Matl Péter, Román Elina és Petrusevics Nikolett Vivien.

Június 12. A korábbi sikeres turné után ismét útra kelt a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Csodaszarvas Bábszínháza (vezetője Mester Viola). A Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával megvalósuló programsorozat során harminc kárpátaljai településen találkozhatnak az óvodások és kisiskolások a társulat új előadásával, amely ezúttal *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* című népmesét dolgozza fel. A turné első két állomása Fornos és Izsnyéte volt.

Június 15–20. A Magyarországi Református Egyház 2018 óta szervezi meg a legnagyobb esélyteremtő programját, a Bárka tábor. Idén a tábor Kárpátaljára is el látogatott, hogy a helyi gyerekek is különleges nyári élményekben részesülhessenek. A kárpátaljai Bárka tábornak a Nagyberegi Református Líceum adott otthont.

Június 16. A Munkácsy Mihály Magyar Házban megnyitották Csepeli Okszana *Itthonról haza* című egyéni kiállítását. A Munkácson született alkotó életútja különleges példája annak, hogyan talál egymásra a tudományos gondolkodás és a művészi önkifejezés. A Magyarországon élő művésznő

önmagáról vallva úgy fogalmazott: szerinte a művészet egyik legfontosabb feladata, hogy kapcsolatokat teremtsen emberek között.

Június 17. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa adott otthont Naum Repkin (1941–2013) kárpátaljai festőművész emlékkiállításának. A tárlaton az 1995-ben Ungváron az év művészenek megválasztott festőművész mintegy 20 alkotása látható, amelyek közül többet most először tekinthet meg a nagyközönség. Az absztrakt olaj- és akrilfestményeket élénk, tiszta színek, valamint a kárpátaljai iskola hagyományai inspirálták, egyedülálló hidat képezve a klasszikus örökség és a modern kifejezőmód között.

Június 20. A Kárpátaljai Magyar Líceumhálózat második végzős évfolyama átvette az érettségi bizonyítványát a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem átriumában. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem 2023-ban hozta létre a Kárpátaljai Magyar Líceumhálózatot azzal a céllal, hogy hosszú távon biztosítsa a magyar nyelvű középiskolai oktatás fennmaradását Kárpátalján. Az idei ünnepségen összesen 139 végzős diák vehette át érettségi bizonyítványát. A fiatalok a líceumhálózat öt képzési helyszínéről – Beregszászból, Nagyszőlősről, Nagydobronyból, Tiszapéterfalváról és Kisgejőcéről – érkeztek, hogy együtt ünnepeljék életük egyik fontos mérföldkővét.

Június 22–27. Első ízben rendezett ének- és zenei tábor a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete (KMNE). Az egyhetes program a beregszászi Pásztor Ferenc Községi és Zarándokház területén zajlott, ahol 8–15 év közötti, nagycsaládból származó gyermekek ismerkedhettek a közös zenélés örömeivel, miközben a dicsőítő énekeken keresztül a keresztény értékek is központi szerepet kaptak. A szervezésben közreműködött Pivnyeva Nikolett, a KMNE irodavezetője. A hangszeres képzést Nagy István gitár- és tamburaoktató, valamint ifj. Csetneki Ferenc, a Nevetlenfalui Művészeti Iskola vezetője, fúvóhangszer-oktató vezette. A résztvevők gyermek- és ifjúsági keresztény dalokat tanultak, amelyekkel nemcsak zenei tudásukat fejlesztették, hanem hitük megéléséhez is közelebb kerülhettek.

Június 28. Újabb mérföldkőhöz érkezett a Kárpátaljai Hazajáró Honismereti és Turista Egylet: a jubileumi 100. túra után most a 150. túrát ünnepelték. Ez alkalommal a korábban már meglátogatott Lakhegy 1134 méteres csúcsára kapaszkodtak fel, ahonnan kitűnő kilátás nyílik a Talabor és Nagygagy folyók völgyére és a távolabb lévő hegycsúcsokra, vonulatokra. A szervezők meglepetéssel is készültek a túrán résztvevők számára. A túravezető Vezsdel László, az egyesület elnöke volt.

JÚLIUS

Július 1. A Kárpátaljai Rózsahölgyek Társaságának (elnök: Mező Diana) egyik legrégebbig hagyománya, hogy minden évben egy-egy rózsatővel és emléktáblával állítanak emléket Beregszász ismert és elismert nőalakjainak. Ebben az évben Győrffy Mária Ilona kiváló beregszászi pedagógus előtt tisztelegtek. Az emléktáblát és a rózsatövet Győrffy Mária Ilona lányai – Győrffy Ágnes és Bárdos Nóra leplezték le.

* Ungváron, a Novák Endre Kárpátaljai Megyei Klinikai Kórház udvarán felavatták a névadó kiváló orvos, a kórház alapítójának miniszobrát, aki hosszú ideig főorvosa is volt az egészségügyi intézménynek. Ez az alkotás Ungvár 83. miniszobra, alkotója Roman Murnik ungvári szobrászművész. Novák Endre a bécsi és a budapesti egyetemen szerzett orvosi diplomát. 1873-ban lett az ungvári kórház főorvosa, amelyet 54 évig folyamatosan irányított.

Július 3. Negyvenhét végzős hallgató vehette át oklevelét a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Felsőfokú Szakképzési Intézetének tanévzáró és diplomaátadó ünnepségén, az intézmény hagyományaihoz híven a beregszászi Szent Kereszt Felmagasztalása római katolikus templomban.

Július 3. Az Ungvári járásban négy helyszínre is ellátogatott a mezőgécsei Csodaszarvas Bábszínház (vezetője Mester Viola). A KMKSZ szervezésében Csap és Rát után Kisdobronyban és Nagydobronyban a helyi óvodákban *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* című mesével szerepeltek.

Július 5. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem és a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) Szalócai Alapszervezete emléktábla-avatással egybekötött megemlékezést szervezett Soós Kálmán (1962–2011), a Rákóczi Egyetem egykori rektora halálának 15. évfordulója alkalmából. A megemlékezésre Soós Kálmán szülőfalujában, Szalókán került sor. Az esemény istentisztelettel vette kezdetét a református templomban, ahol Soós Zsolt református lelképásztor hirdetett ígét. Ezt követően a jelenlévők csendes főhajrával adóztak az egykori rektor emlékének a szalócai temetőben. Az esemény zárásaként a megjelentek felavatták Soós Kálmán emléktábláját szülőházának falán. Avatóbeszédet mondott Csernicskó István, a Rákóczi Egyetem rektora.

Július 6–10. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete ismét megszervezte hagyományos ukrán nyelvi táborát az iskoláskorú gyermekek számára.

* Különleges élményekben gazdag hetet zártak a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat (BJMSZ) fejlesztőprogramjaiban részt vevő gyermekek.

Július 6–11. II. Rákóczi Ferenc kárpátaljai kötődése, a Rákóczi-szabadságharc

helyi emlékhelyei és a nagyságos fejedelem alakjához kapcsolódó történelmi hagyományok álltak a középpontjában az idei Mikes Kelemen Hagományörző Alkotótábornak, amelyet a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) szervezett. Az ötnapos programnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Felsőfokú Szakképzési Intézete adott otthont, ahol negyven, a KMPSZ tantárgyi versenyein kiemelkedően szereplő diák mélyíthette el történelmi ismereteit élményszerű foglalkozásokon keresztül.

Július 10. A Kárpátaljai Megyei Szabadtéri Néprajzi Múzeum (skanzen) adott otthont Néger Krisztina ungvári keramikus és iparművész jubileumi önálló kiállításának. A *Színek és formák párbeszéde* című tárlaton különböző technikákkal készült munkák láthatók, összesen 160 darab. A képek zöme nemezeléssel, száraz gyapjú-tűzdeléssel technikával készült, de vannak kerámiák és vegyes technikával készített alkotások is.

Július 13. A Szolyvai Emlékpárbizottság tagjai hozzáláttak az emlékpark állagmegőrzési projektjének megvalósításához. A munkamegbeszélésen dr. Tóth Mihály elnök és dr. Dupka György felelős titkár rangsorolta a fontosabb tennivalókat, majd Argyelán György főgondnok társaságában értékelték az eddig elvégzett feladatokat. A nagyszabású tennivalók közé sorolták a térfelügyelő rendszer felújítását, a korábban megrongált objektumok szakszerű helyreállítását. A bizottság kiemelt projektje: újabb 35-40 emléktábla felállítása. Ezekre mintegy 1500 kárpátaljai (magyar, ruszin/ukrán, sváb/német és zsidó) munkaszolgálatos áldozat nevét vésetik fel, akiknek adatait a Magyar Nemzeti Levéltár mintegy 700 ezer Kárpát-medencei magyar hadifogoly digitalizált kartonjait tartalmazó adatbázisában kutatták fel csapatmunkával. Az emléktáblák felavatására ez év november 22-én kerül sor.

Július 15. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének (UNE UMOTI) 43 diákja vette át az alapképzés elvégzését igazoló oklevelet nappali és levelező tagozaton. A 2025–2026-os tanév végét jelző eseményre idén először különleges helyszínen, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum nagytermében került sor.

Július 17–19. Sor került a kárpátaljai görögkatolikus hívek hagyományos máriapócsi zarándoklatára, amelyen több százan vettek részt, hogy a 70 km-es távot teljesítsék Beregsurány és Máriapócs között imádkozva, lélekben megerősödve. A kárpátaljai hívek zarándoklatának idei vezérmotívuma a hálaadás volt.

Július 21. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) szervezésében idén is megtartották a Keresztyén Balázs Olvasótáborát közel negyven gyerek

résztvételével. A tábor minden évben egy bizonyos tematika köré épül. Míg tavaly a népmesék világába kalauzolták a gyerekeket, a pedagógusok a foglalkozásokat idén a műmesék köré építették, így a tábor elnevezése az *Utazás a múlt és jelen meséinek birodalmába* címet kapta. A tábornak ezúttal a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Szakgimnáziuma adott otthont.

Július 24. Negyvenöt résztvevővel egy héten át tartó zenei, lelki és közösségi programokkal rendezték meg idén a XXIII. Kárpátaljai Keresztény Gitáros Tábor. A tábor immár több mint két évtizede kínál találkozási lehetőséget a kárpátaljai magyar fiatalok számára, ahol a gitártanulás mellett a hit megélése, a barátságok és a közösségépítés is kiemelt szerepet kap. A tábor programvezetője Megyesi László állandó diakónus, a Szent Márton Egyesület vezetője és a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye ifjúságpasztorációs felelőse volt.

Július 27. Megkezdődtek a GENIUS Jótékonyági Alapítvány (igazgatója Váradi Natália) egyhetes táborai. Kárpátalja több helyszínén várták a 10–16 év közötti fiatalokat, hogy ki-ki az érdeklődéséhez legközelebb álló táborban fejleszthesse tudását, ügyességét.

AUGUSZTUS

Augusztus 3–8. Lezajlott a IX. Ungvidéki Népzenei és Néptánc-tábor, amelyet a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem Egán Ede Szakképzési Centrumának Nagydobronyi Képzési Központjában rendeztek meg a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében. Az idei programon 28-an vettek részt 10 településről, 3 oktatási intézmény képviselőjében.

* A fenti eseménnyel párhuzamosan valósult meg a VII. Gitár-, ének- és verstábor a Kissegyőci Egry Ferenc Líceum bázisán a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében. A tábor foglalkozásain 32 fiatal vett részt 14 különböző kárpátaljai településről, 12 oktatási intézményt képviselve.

* A beregszászi egyetemen bonyolították le a II. ZeneVarázslat klasszikus zenei tábor a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében, amely szakmai fejlődési lehetőséget biztosított a kárpátaljai fiatal zongoristák és pedagógusai számára. Váradi Natália igazgató közlése szerint a tábor ideje alatt a résztvevőkre intenzív szakmai munka és gazdag kulturális program várt. A nyitónapon dr. Várnagy Andrea és dr. Eckhardt Gábor *Liszt Ferenc arcai* címmel tartott közös előadást és koncertet. A klasszikus zenei tábor gálakoncerttel zárult, amelyen 17 fiatal mutatta be tudását a közönségnek.

Augusztus 4. Különleges dallamok csendültek fel Ukrajna legmagasabb

■ pontján: harmincöt cimbalmos egy- szerre játszotta el az ukrán himnusz és a hucul *Arkan* dallamát a 2061 méter magas Hoverlán (Hóváron). A zenészek országos rekordot állítottak fel, és a háborúban elesett társaik emléke előtt tisztelegtek.

Augusztus 13. Eredményesen zárult a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) által szervezett Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémia. A többnapos rendezvénynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem adott otthont. A zárónap első felében előadásokra került sor. Elsőként Orosz Ildikó, a KMPSZ és a Rákóczi Egyetem elnöke tartott előadást *A kárpátaljai magyar oktatás helyzete az elmúlt évtizedben az ukrán magyar kisebbségi megállapodás tükrében* címmel. Őt követte Beregszászi Anikó, a Filológia Tanszék vezetője, aki *A magyar, mint anyanyelv oktatásának céljairól, módszereiről és kihívásairól* szolt. Az esemény zárásaként a jelenlévők okleveleket vehettek át.

Augusztus 17. Tízéves a Kárpátaljai Református Egyház Otthoni Beteg gondozói Szolgálat. A Kárpátaljai Református Egyház több mint tíz évvel ezelőtt felismerte a magukra hagyott vagy nehéz sorsú kárpátaljai idős és betegek szükségleteit, és kezdeményezte a hiánypótló szervezet létrehozását. Az első évben még 35 gondozott ellátó szolgálat az évek során óriási fejlődésen ment keresztül, és mára több mint 350 kedvezményezettnek nyújt szakszerű, holisztikus otthoni ápolást. A tízéves jubileum alkalmából készült *A szolgálat ajándéka* című, háromnyelvű – magyar, ukrán és angol – kiadvány, amely a megtett utat és a mindennapi munkát foglalja össze.

Augusztus 17. *A Kárpátok szerelmese* címmel nyílt kiállítás Sepa Anton, Ukrajna érdemes művésze alkotásaiból a Munkácsy Mihály Magyar Házban. Az eseményt Petrusevics Nikolett, a Munkácsy Mihály Magyar Ház kulturális menedzsere nyitotta meg. Beszédet mondott Tarpai József igazgató, Gombor Bence ungvári konzul, Kalitics Erika munkácsi képzőművész, Földessy Péter festőművész. Kopriva Attila, a kiállítás kurátora, a Kárpátok Művészetéért és Kultúrájáért Egyesület elnöke európai szemléletű alkotóként méltatta Sepa Antont. A megnyitó hangulatát a Csipkés Zenekar muzsikája tette teljessé.

Augusztus 19. A Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Honismereti Múzeum száz évvel ezelőtti felvételeiből rendezett kiállítást a fényképezés világnapja alkalmából. *A Kárpátalja népi öröksége száz évvel ezelőtti fényképeken* című tárlat régi fotókon keresztül mutatja be a vidék egykori lakóinak életét, hagyományos viseletét, mindennapjait, szokásait és ünnepeit. A helyi és az ide érkező fényképészek által készített felvételek ma már fontos történelmi és kulturális forrásnak számítanak. Mint írják, a kiállításra látogatók egyfajta

időutazáson vehetnek részt, és saját szemükkel láthatják, milyen volt Kárpátalja élete egy évszázaddal ezelőtt.

Augusztus 20. Szent István-napi megemlékezések zajlottak le Kárpátalja magyar lakta településein.

* Tiszabökény-Tiszafarkasfalván, a Tiszaháti Tájézmúzeumnak otthont adó és a Fogarassy-kúria területén lévő görög-katolikus kápolnában hatodik alkalommal rendezték meg a hagyományos Tiszaháti Szent István-napi ünnepséget és az új kenyér napját, továbbá a békéért, a háború megszüntetéséért fohászkodó ökumenikus imáalkalmat a Magyar Értelmségiek Kárpátaljai Közössége, a Tiszaháti Tájézmúzeum és a Péterfalvai Képtár, a Tiszabökényi Római Katolikus Egyházközség szervezésében.

A tiszaháti magyarság ünnepsége a skanzen területén felújított parasztház átadásával, megtekintésével zárult. Fuchs Andrea, a MÉKK projektvezetője elmondta, a parasztházon elhelyezett emléktábla hirdeti, hogy az építmény felújításának támogatói: a Magyar Értelmségiek Kárpátaljai Közössége, Moritz László újságíró, a Svédországi Magyarok Országos Szövetségének vezetőségi tagja, Szujó László Győrszámlyon élő vállalkozó.

* Beregszászon, a Szent Kereszt Felmagasztalása plébániatemplomban meghitt Szent István-napi megemlékezést tartottak. Az ünnep szentmisével kezdődött, amelyet Molnár János beregszászi esperes-plébános, püspöki helynök mutatott be. A szentmisén Buczkó István konzul képviselte Magyarországi Beregszászi Konzulátusát, a szertartás végén ő is köszöntötte az egybegyűlteket. Majd a hagyományos kenyérszétosztás következett. A beregszászi Szerb Pékség által felajánlott megszentelt friss kenyérből mindenki vihetett haza egy szeletet. A megemlékezés Szent István királyunk mellszobrának megkoszorúzásával, valamint egy különleges eseménnyel folytatódott: a Pásztor Ferenc Közösségi Ház falán felavatták Szent István király emléktábláját, a Beregszászért Alapítvány ajándékát. Dalmay Árpád, az alapítvány kuratóriuma elnökének az ünnepre írt levelét Tarpai Zsófia olvasta fel. A megemlékezést a Szent Kereszt Kórusának éneke tette még meghittebbé.

* A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet immár hagyományosan koszorúzással méltatta államalapító Szent István királyunk emlékét Mezőkaszonyban, Szent István mellszobránál. A rendezvényen Baracsi Zsuzsanna, a beregszászi konzulátus konzulja és Pataki Gábor, a Gravis – Mezőkaszony és Térsége Fejlesztéséért civil szervezet vezetője osztotta meg gondolatait a résztvevőkkel, majd Radvánszky Ferenc református lelkész kérte Isten áldását a résztvevőkre, az ünnepségre. A kulturális műsor keretében Szülek Dániel-Miklós, a Virtuózok középdöntőse és különdíjasa trombitán adott elő az alkalomhoz illő

dallamokat. Szent István mellszobrának koszorúzását a Mezőkaszonyi Református Egyházközség énekharangjának tagjai énekeszöval kísérték.

* A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete (KMNE) által hirdetett alkotói pályázat ünnepélyes díjátadóját a Beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokház udvarán tartották. Az alkotói pályázaton összesen 119 család vett részt. A díjátadó rendezvényre sokan elhozták a pályamunkájukat, amelyeket a helyszínen kiállítottak. Az ünnepélyes megnyitó és köszöntők után a gyermekek előadására és a díjak átadására került sor. A program a *Mert a haza nem eladó* című vers megzenésített változatának közös elneklésével zárult.

* Aknaszlatinán a helyi római katolikus templom búcsünnepségével egybekötve tartotta központi ünnepi rendezvényét a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ). Az ünnepi szentmisét követően a Szent István-templom lépcsőzetén magyarságunkat, önazonosságunkat erősítő, lélekemelő műsort adtak elő az Aknaszlatinai Bolyai János Líceum Kopilyák Éva magyartanár által felkészített tanulói. Ünnepi beszédet mondott Dobsa István, a KMKSZ elnökségének tagja, a Nagyszőlősi Középszintű Szervezet és a KMKSZ ISZ elnöke. Az ünnepség végén a résztvevők a templom kertjében álló Szent István-szobornál helyezték el koszorúikat és virágaikat.

* Tiszacsomán a Honfoglalási Emlékparkban szervezett csendes koszorúzást a KMKSZ, amely különleges helyszíne az emlékezésnek. Ünnepi beszédet mondott Vida László beregszászi magyar főkonzul, Sin József, a KMKSZ alelnöke, a KMKSZ Beregszászi Középszintű Szervezetének elnöke. Az ünnepi beszédekét követően Petrás László görögkatolikus parókus Isten áldását kérte a jelenlévőkre és az itt élő magyarokra. A megemlékezés végén az egybegyűlteket elhelyezték az emlékezés koszorúit a Szent István-szobor talapzatánál.

* Ungváron a magyar közösség összefogásának jeleként a református templomban ünnepi istentiszteletre és az új kenyér megáldására került sor. Igét hirdetett Héder János, az ungvári és az ungarnóci református gyülekezet lelkipásztora, a Kárpátaljai Református Egyházkerület lelkészi főjegyzője. Az összejövettel második részében *Ezer évet kőbe vésnek...* címmel zenés műsort hallhattak Györkené Csákány Marianna és Ivaskovics József előadásában. A KMKSZ képviseletében Rezes József, az Ungvári Városi Alapszervezet elnöke, valamint Héder János tiszteletes és Ivaskovics József presbiter koszorút helyeztek el a templom előtti millenniumi emlékműnél.

* Szent István-napi megemlékezést szerveztek még Szürteben, Guton, Técsőn és más magyar lakta településeken is.

Összeállította: Dupka György és Szemere Judit

Kiállítás az Ungvári Magyar Ház galériájában

Az életöröm, a jószág és a harmónia festője

Az Ungvári Magyar Ház galériájában egykori barátai, művészkollégái, munkásságának tisztelői jelenlétében került sor Nigriny Edit grafikus, festőművész és dekoratív kiállításának megnyitójára. A Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület egyik alapítója, a helyi művészeti élet egyik fontos szervezőjének emléke előtt tisztelegve az alkotó sajátos technikával készült grafikai, csendéletei, portréi, geometrikus formákat ábrázoló festményei kerültek bemutatásra.

Az alkalmon a kiállítás szervezőinek nevében Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, ismertette a művésznő életpályáját. Elmondta, hogy tehetségét környezetében igen korán felfedezték, s ő szorgalmasan látogatta a neves pedagógus, Bakonyi Zoltán rajziskoláját, majd szülővárosában elvégezte az iparművészeti szakközépiskolát. Dolgozott az Ungvári Művészeti Alapnál, majd a lembergi vasútvállalatnál helyezkedett el. A kárpátaljai festőiskola nagyjai közül

Erdélyi Béla munkássága volt rá a legjelentősebb hatással, emellett igen kedvelte a reneszánsz kiválóságok műveit. Hamar kialakította saját képvilágát, kifejezésformáját. Derű, nyugalom, játékoság árad valamennyi művéből, és izgalmas színvilág jellemzi azokat. Visszatérő motívumai a macskák, kakasok, farkasok. A sötét tónusokat tudatosan kerülte, mert, mint vallotta, az életörömet, a harmóniát kívánja a néző lelkében erősíteni. Mint ahogy a sajátos stílusú fehérvonalas technikával készülő grafikák, gazdag színvilágú festmények készítése számára is nagy lelki boldogságot jelentett.

Papp Ferenc, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja arra emlékeztetett, hogy a művésznő alkotásaiból idén tavasszal nagysikerű kiállítást szerveztek a külképviseleten. Akkor fogalmazódott meg benne, hogy a kárpáti táj, az épített örökség kiemelkedő alkotásai, az itt élő különböző nemzetiségű emberek, a vidék sajátos kultúrája folyamatos ihletforrásul szolgálnak a helyi művészek számára. Nagy szükség is

van ezekre az életigenlő, az emberi jószágot és derűt sugárzó alkotásokra a háborús hétköznapi megpróbáltatásai elviseléséhez.

Dunda György, a Kárpáti Igaz Szó lapigazgatója az alkotóval kapcsolatos személyes élményeit osztotta meg a hallgató-

sággal, hangsúlyozva, hogy mennyire tudta értékelni az élet apró örömeit, ajándékait.

Nigriny Szabolcs, a képzőművész férje köszönetet mondott a kiállítás megszervezéséért, s arról szólt, hogy feleségét mindig is a nagyfokú elhivatottság és tenni akarás jellemezte. Úgy fogalmazott: valamennyi alkotása őszinte vallomás az élet megismételhetetlen, lelkünk épülését szolgáló nagyszerű csodáiról.

Eszenyi Gábor

Kárpátaljai festőiskola – a megújulás útján

Gogola Zoltán beregszászi festőművész egyéni kiállításának megnyitójára került sor a Munkácsy Mihály Magyar Házban. Az itt bemutatott művek egyrészt arról tanúskodnak, hogy az alkotó megújítja a kárpátaljai festőiskola, valamint családja művészeti örökségét, s egyben saját látásmódjával gazdagítja a vidék kortárs képzőművészetét is – hangzott el az alkalmon.

Az egybegyűlteket köszöntve Petrusics Nikolett, az intézmény projektmenedzser rámutatott: a mai kiállítás bepillantást enged egy olyan művész világába, akinek alkotásait a természet szeretete, a család iránti tisztelet és a hitből fakadó lelki mélység hatja át. Festményei nem csupán a látható világ szépségeit örökítik meg, hanem érzéseket, emlékeket és igaz emberi értékeket is közvetítenek. A projektmenedzser felhívta a figyelmet arra, hogy Gogola Zoltán pedagógusként hosszú évek óta a fiatal tehetségek nevelését szolgálja, miközben aktív alkotómunkát folytat. Egyértelmű, hogy oktatóként és művészként egyaránt fontosnak tartja a művészet szeretetének továbbadását.

A Munkácsy Mihály Magyar Ház életében nagyon fontos a képzőművészeti kiállítások szervezése, hisz ilyenkor egy olyan közösségi tér jön létre, ahol a magyar kultúra, a művészet és a nemzeti

összetartozás értékei találkoznak, hangsúlyozta megnyitó beszédében Tarpai József, az intézmény igazgatója. Ugyancsak lényeges, hogy a velünk élő többségi nemzet alkotóinak a munkásságát is bemutassuk, jelezve, hogy a Kárpátalján élő nemzetek és nemzetiségek kultúrája milyen termékenyítően hatott egymásra. Mindezek együtt arra emlékeztetnek, hogy közös múltunkból merítve, értékeinket megőrizve építhetjük a közös jövőt.

Kárpátalja mindig is a sokszínűség, a gazdag kulturális hagyományok és a tehetséges alkotók bölcsője volt, fogalma-

zott Papp Ferenc, Magyarország Ungvári Főkonzulátusának konzulja. A táj, a fények és a történelem különleges atmoszférát teremtenek, amely minden itt alkotó művész

munkáján nyomon követhető. Bár jelenleg sajnos háború dúl, és emberek tízezrei halnak meg, de most együtt ünnepelhetjük a művészetet varázst. A festmények nem csupán színek és formák, hanem érzelmek és történetek hordozói, fogalmazott a diplomata. Minden egyes kép egy új világot tár fel előttünk, lehetőséget adva arra, hogy más szemszögből, mélyebben lássuk a valóságot. Gogola Zoltán festményei nemcsak Kárpátalja tájait és épített örökségét idézik meg, hanem a szülőföld lelkét, emlékeit és közösségi erejét is.

Ismét bizonyítást nyert, hogy egy évszázaddal a kárpátaljai festőiskola létrejötté után is van lehetőség a megújulásra, az új értékek létrehozására, emlékeztetett rá

Gogola Zoltán munkássága kapcsán Matl Péter munkácsi szobrász. Az itt kiállított ötven alkotás hűen tükrözi azt a gazdag, élénk színvilágot, amely a festőiskola képviselőinek alkotásait mindig is jellemezte. Am Gogola Zoltán nonfiguratív alkotásaival ennél is tovább lép, új kitörési pontokat, eddig járhatlan utakat keres, amelyek megtalálásához hitre és bátorságra van szükség, fogalmazott a Munkácsy-díjas szobrász. Csak remélni tudjuk, hogy ezekből a kísérletekből maradandó alkotások születnek. És abban is hiszünk, hogy az alkotó műveiből

továbsugárzik felénk az az optimizmus, amelyre ezekben a gondterhelt időkben mindannyiunknak oly nagy szüksége van.

Eszenyi Gábor

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

A csendtől a harmóniáig

Válogatás Radvánszki Krisztina fotóiból

Harangszó

Napra forgó

Csend

A fotós zeneakadémiát végzett. Hivatása a tanítás, zongoratanárként gyermekekkel osztja meg a muzsika varázslatos világának titkait. A zene mellett a fotózás vált a legfőbb önkifejezési formájává.

Elnézve a galériánkba beválogatott pillanatképeket, különös dolog jut eszünkbe: bizonyára nehéz lehet megörökíteni a mulandót. A rohanással telefirkált hétköznapiakban kevesen vállalkoznak ilyen feladatra. Radvánszki Krisztina a természetfotózáson túl figyelmet fordít a néptánchagyomány, a szülőföld kultúrája dokumentálására is.

Ha egy festő lenne lapunk vendége, műveinek mondanivalóján túl alkotásainak gazdag színvilágát hangsúlyoznánk ajánlásunkban. A fotográfus a gazdag színvilágot mondhatni „készen kapja”, ha művészi látásmóddal ajándékozta meg a Teremtőt. De mi az a többlet, mi a titok, amitől olyan lesz a fotó, hogy másnap is emlékezni fogunk rá, amitől megelevenedik a felvétel és gondolkodásra késztet? A református templom a maga árvaságában üzeni: „Legyen már vége a háborúnak, hogy visszatérjenek, akiket az élet elsodort. Hiányoztok, mezőváriak...”. Vágyunk a folyóparti csendbe: jó lenne ott megpihenni, és csak nézni, nézni a zöldellő dombokat.

Hogy kerül a képre pont az a sárga szín, amitől lágyabb lesz a táj? Vagy a félig fekete, félig havas járda, amitől hirtelen azt érezzük: fázunk? Vagy egy vörös kandúr, „aki” nem lépked „hosszan elnyult testtel”, hanem kifekszik az út közepére, rád néz és azt mondja: „És akkor mi van?” És a kislány az égbe nyúló napraforgók között, aki maga is Napra forgó?

Valahogy mindig őszszejön, mondaná a fotós. Én azt gondolom, hosszú út vezet a csendtől a harmóniáig, de hogy milyen hosszú, azt csak az alkotó tudja egyedül.

F. M.

Hideg van

Igen, az út közepén. És akkor mi van?

„Hol van az a nyár?”

Fény az éjszakában